

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิตานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอ็ดสันเพรสโพลด์ส์ จำกัด, 2536.

เกษร ใช้บางยาง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติต่อการสอนวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหากับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพมหานคร: อรรถผลการพิมพ์, (มปป.)

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก, สำนักงาน. ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทย ปัญหาที่ยังไม่สายเกินแก้. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2535.

จรรยา เหนียนเฉลย. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2536.

จินตนา ไบกาชویی. การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, (มปป.)

จันทร์ฉาย เตมียาการ. การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.

จำนง พรายแถมแซ. เทคนิคการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพื่อให้เกิดทักษะทางวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 4, 2534.

จำเริญ โห้ไทย. ประมวลสาระชุดวิชาทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสำหรับเด็กประถมศึกษา หน่วยที่ 1-4. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด). วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

ทรงวุฒิ สุธาอรอด. แนวโน้มของปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2543. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

- ธีระพร สุวรรณโณ. จิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- บรรจง จันทรา. ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ประทีพ มีเสน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้เกมทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- ประทุม อังกูโรหิต. ปรัชญาปฏิบัตินิยม. กรุงเทพมหานคร: ดำรงการพิมพ์, 2528.
- ปราโมทย์ จันทรเรือง. การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีต่อทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ, 2534.
- ภิญโญ สาธร. ทฤษฎีการสอน. วารสารสุทธิปริทัศน์ 5 (ตุลาคม-มกราคม 2534):14.
- รัชฎาพร ชูสกุล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้การสอนทางวิทยาศาสตร์เพื่อป้องกันกับการสอนตามแบบแผนของกรมวิชาการ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- รัตนา ฉายะเจริญ. การสร้างชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการหาพื้นที่เน้นกระบวนการ 9 ประการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- รัตนา ต้นบุญเด็ก. ปรัชญาการศึกษา. เอกสารประกอบคำบรรยาย ลำดับที่ 64 งานส่งเสริมวิจัยและตำรา ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- วลัย อรุณี. บทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาทักษะความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ จดหมายข่าวครูสังคมศึกษา. 1(ตุลาคม-ธันวาคม 2531): 8-9.
- วาริ ธีระจิตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษากับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วิชาการ, กรม. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ.2533. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.

- วิชาการ, กรม. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. เจตคติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2531.
- สงบ ลักษณะ."แนวคิดบางประการในการจัดการเรียนการสอนเชิงกระบวนการ"
 สारพัฒนาลัทธิสูตร. 10,104 (มกราคม - มีนาคม 2534)
- สมชัย วุฒิปริษา. "แนวโน้มการศึกษาไทยในอนาคต" ในเอกสารประกอบการประชุม
 สัมมนาทางวิชาการเรื่องการบริหารการศึกษา กับสังคมยุคใหม่. หน้า 11- 20.
 กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การวิจัยเพื่อหารูปแบบ. ในสรุปรายงานการบรรยายพิเศษ
 ท้องแต่นการวิจัย ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิจัยครุศาสตร์ร่วมกับ
 ภาควิชาการศึกษา นอกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
 (อัดสำเนา).
- สำนักทดสอบการศึกษา. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การประเมินคุณภาพการศึกษา
 ประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539. (อัดสำเนา).
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
 2536.
- สุพล วังสินธุ์. รูปแบบการสอน. มิตรครู 31, 10 (พฤษภาคม 2532): 23-26.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การศึกษาสำหรับเด็กเรียนเก่ง. วารสารการศึกษา กทม.14(ตุลาคม
 2532) : 11-13.
- สุวรรณค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. การเรียนการสอนปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร:โอเดียนส์โตร์, 2522.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวัดทักษะปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ทดสอบทางการศึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อร่าม วัฒนะ. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการ
 แก้ปัญหาและความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอด กลุ่มสร้างเสริม
 ประสบการณ์ชีวิต เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวนกับการสอนปกติ. ปริญญานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- อารี พันธุ์มณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทตันอ้อ จำกัด,
 2534.

บทคัดย่อ

- Bauer, J.W. and Others. A model for using Anchored Instruction in Preservice Educational Technology Class. *Technology and Teacher Education Annual* (1994): 131-134.
- Bernard, Harold W. *Psychology of Learning and Teaching*. New York: McGraw Hill, 1972.
- Bransford, J., Sherwood, R. Vye, N., & Reiser, J. Teaching thinking and Problem solving: research foundations. *American Psychologist* 41. (1986): 1078-1089.
- Dale, Edgar. *Audio Visual Materials of Instruction*. Chicago: University of Chicago Press, 1969.
- De Cecco, J.P. *The Psychology of Learning and Instruction: Education Psychology*. Englewood Cliffs, New Jersey; Prentice-Hall, 1974.
- Diello, Ronald Michael. (1994) *The Development of Inquiry Investigation for the Middle School Mathematics Curriculum* [CD-ROM].
- Dunn, Rita. *Team Learning and Circles of Knowledge. Practice Approach to Individualizing*. West Nyach, New York: Packer Publishing Company Inc., 1972.
- Gagne, Robert M. *Essentials of Learning for Instruction*. Expanded ed. Illinois: The Dryden Press, 1975.
- Garrison, K.C., R. Magvan, *Educational Psychology*. Columbus Ohio: Chales E. Merril Publishing Company, 1972.
- Harber, R.N. and H.F. Ahason. *An Introduction to Psychology*. New York: Holt Rinehart and Winston, 1975.
- Johnson D.W. and Others. "Effects of Cooperative, Competitive, and Individualistic Condition on Children's Problem Solving Performance." *American Educational Research Journal*. 17(1) (Spring 1980): 83-93.
- Joyce and Weil. *Model of Teaching*. 3 rd.ed. Englewood Cliffs, N.J.:Prentice-Hall, 1986.
- Klaudmeier and Ripple, *Learning and Human Abilities*. New York: Harper Interaction Edition, 1971.

- Kneller George F. "Contemporary Educational Theories." *Foundations of Education*. Edited by George F. Kneller. New York : John Wiley and Sons, 1971.
- McLarty, Kim. and Others. *Implementing Anchored Instruction: Guiding Principle for Curriculum Development*. Paper presented at the Annual Meeting of National Reading Conference. November 28 - December, 1989.
- Michael, A.L. *The Transition from Language Theory to Therapy: Test of Two Instructional Methods*. PHD Vanderbilt University, 1989.
- Myers, Robert (1993). *Interdisciplinary, Anchored Instruction Using Videotape*. [CD-ROM] Selected Readings from the Annual Conference of the International Visual Literacy Association (24th, Pittsburgh, PA, September 30- October 4, 1992).
- Page, T.G. and J.B. Thomas. *International Dictionary of Education*. Kogan Page London: Nicholas Publishing Company, 1977.
- Pape Saron and McIntyre D. John. *Utilizing Video Protocols To Enhance Teacher Reflective Thinking*. Paper presented at the Annual Meeting of the Association of Teacher Educators. February 15-19, 1992.
- Reboy, Lisa M. and Semb, George B. *Contextualized: Teaching Relevant Behaviors in Relevant Contexts*. Paper presented at the Biennial Meeting of Society for Research in Child Development. Seattle, WA. April 18-20, 1991.
- Risko, Victoria J. and Others. *Effects of Videodisc Macrocontexts on Comprehension and Composition of Causally Coherent Stories*. Paper presented at the American Educational Research Association. Boston, MA. April 15-21, 1990.
- Saylor, J.G. and Others. *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. 4th ed. Japan: Holt-Saunders International Editions, 1981.
- Slavin, Robert E. *Cooperative Learning and Cooperative Schools Educational Leadership* 45 (November 1987)
- The Cognition and Technology Group at Vanderbilt. *Anchored Instruction and Situated Cognition Revisited*. *Educational Technology* 33 (March 1993): 52-70.
- Thurstone, L. *Attitude Theory Measurement*. New York: John Wiley and Sons, Inc., 1971.

Toffler, Alvin. "Education and The Future : An Interview" *Social Education*. 45
(October 1981)

Vye, Nancy J. and Others. The Effects of Anchored Instruction for Teaching
Social Studies: Enhancing Comprehension of Setting Information. Paper
presented at the Annual Meeting of American Educational Research
Association. Boston MA, April 15-21, 1990.

Wade, Eileen Gray . (1994) A study of the Effects of a Constructivist-Based
Mathematics Problem Solving Instructional Program on the Attitudes, Self -
Confidence , and Achievement of post fifth-grade students. [CD-ROM]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจรูปแบบการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการสอน และคู่มือการสร้างสาระอิงบริบท
  - 1) ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เพียรชอบ
ข้าราชการบำนาญ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์พิเศษ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - 2) รองศาสตราจารย์ วารี ถิรจิตร
อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - 3) รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ
อาจารย์ประจำภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - 4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง
อาจารย์ประจำภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - 5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท
อาจารย์ประจำภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินสาระอิงบริบท

- 1) รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ
อาจารย์ประจำภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง
อาจารย์ประจำภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท
อาจารย์ประจำภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 4) นายพิศาล ดวงภุมเมศ
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดนางพิมพ์ อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสงคราม
- 5) นายอดุลย์ สกุลสมบัติ
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดนางพิมพ์ อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสงคราม

3. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

3.1 แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ และ แบบวัดเจตคติต่อการแสวงหา ความรู้

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์
อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตรศุภกุล
อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนวการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

3) ดร.สมเกียรติ ขอบผล

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1) นางสาวสำลี อักษรศิริโอภาส

ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม

2) นางสาวสายใจ เจียมสุวรรณ

ศึกษานิเทศก์ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

3) นายสุนทร ป้านสกุล

ศึกษานิเทศก์ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

4) นายสินธุ์ ลยารมณ

อาจารย์ 3 ระดับ 7 โรงเรียนวัดสวนแก้ว สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

5) นายพิสิฐ เขาวสิทธิ์

อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดเทพประสิทธิ์คณาวาส
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

4. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสังเกตและประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ของนักเรียน

1) นางสาวสายใจ เจียมสุวรรณ

ศึกษานิเทศก์ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม

- 2) นายสุนทร ป้านสกุล
ศึกษานิเทศก์ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม
- 3) นายพิสิฐ เขาวสิทธิ์
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดเทพประสิทธิ์คณาวาส
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย

- 1) แบบวัดเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 2) แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้
- 3) แบบทดสอบกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้ เป็นแบบวัดเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ มีข้อคำถาม 36 ข้อ ใช้เวลาตอบประมาณ 30 นาที
2. ให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อข้อความแต่ละข้อความ โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนต่อการแสวงหาความรู้ ดังตัวอย่าง

รายการ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
○) การค้นคว้าทำให้ฉันเครียด #) การค้นคว้าทำให้ชีวิตมีคุณค่า					

3. การตอบของนักเรียนเป็นการตอบที่มาจากความรู้สึกส่วนตัว จึงไม่มีการถูกหรือผิด
4. ขอให้นักเรียนตอบแบบวัดแต่ละข้อด้วยความจริงใจ โดยคำตอบเหล่านี้จะไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ขอขอบใจ ในความร่วมมือของนักเรียนทุกคน

รายการ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่สนใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
<ol style="list-style-type: none"> 1. ฉันพอใจที่จะกำหนดหัวข้อเพื่อการค้นคว้า เมื่อเกิดความสงสัย 2. ฉันรู้สึกยุ่งยากในการกำหนดขอบเขตของการค้นคว้า 3. การกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการเดาคำตอบเป็นสิ่งจำเป็น 4. ฉันรู้สึกว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนเกี่ยวกับประเด็นค้นคว้า 5. มีวิธีการที่จะค้นคว้าหาคำตอบหลายวิธีที่น่าสนใจ 6. การจัดหมู่พวกของข้อมูลต่าง ๆ ที่ค้นพบทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ 7. ความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ที่มีต่อผลงานของฉันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเสมอ 8. ฉันสนใจที่จะเรียบเรียงข้อค้นพบต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น 9. เสียเวลาเปล่ากับการคิดเชิงข้อบกพร่องในการทำงานเพราะงานแต่ละงานมีลักษณะไม่เหมือนกัน 10. ความผิดพลาดในอดีตเป็นครูที่ดีของฉัน 11. การแยกแยะข้อมูลต่าง ๆ ที่ค้นพบ ทำให้เกิดความชัดเจน 12. การแสดงผลงานของตนเองเป็นการโอ้อวดตนเอง 13. น่าสนใจที่ได้รู้ถึงส่วนประกอบและความเกี่ยวข้องกันของข้อมูลต่าง ๆ 14. การปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ 15. ฉันคิดว่าไม่จำเป็นที่จะนำข้อค้นพบต่าง ๆ มาเรียบเรียงใหม่ 16. ขั้นตอนสำคัญ ๆ ของงานแต่ละงานไม่เหมือนกัน จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึง 17. ฉันพอใจที่จะทบทวนถึงกระบวนการทำงานที่ประสบผลสำเร็จ 18. ฉันพอใจที่จะแสดงการสรุปขั้นตอนสำคัญในการทำงานของฉัน 19. การค้นหาความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ทำให้เสียเวลา 20. เป็นการบังคับใจหากต้องทำงานตามขั้นตอน 21. ฉันไม่สนใจอุปสรรคของการทำงานในครั้งก่อนเพราะเป็นคนละงานกัน 22. ฉันไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องกำหนดหัวข้อค้นคว้า เมื่อเกิดความสงสัย 23. ฉันรู้สึกเสียเวลาที่กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อค้นคว้า 					

รายการ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
<p>24. การคาดเดาคำตอบทำให้ฉันกระตือรือร้นที่จะหาคำตอบให้ได้</p> <p>25. ฉันมั่นใจว่าการกำหนดขอบเขตในการค้นคว้าช่วยให้ทำงานได้สำเร็จ</p> <p>26. ฉันรู้สึกกระตือรือร้นที่จะแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับหัวข้อค้นคว้า</p> <p>27. ฉันกังวลใจที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคาดเดาคำตอบ</p> <p>28. เป็นการยากที่จะอธิบายให้ใคร ๆ เข้าใจถึงการคาดเดาคำตอบของฉัน</p> <p>29. เป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายในการหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะค้นคว้าหาคำตอบ</p> <p>30. ฉันรู้สึกเครียดที่จะต้องเลือกวิธีการค้นคว้าที่เหมาะสม</p> <p>31. ฉันเต็มใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ เกี่ยวกับการคาดเดาคำตอบของฉัน</p> <p>32. การกำหนดขั้นตอนในการค้นคว้าเป็นการทำลายความคิดสร้างสรรค์</p> <p>33. การคัดเลือกวิธีการค้นคว้าเป็นการท้าทายความสามารถในการตัดสินใจของฉัน</p> <p>34. การกำหนดขั้นตอนในการค้นคว้ามีความจำเป็นมาก</p> <p>35. การคาดเดาคำตอบแสดงถึงการขาดความมั่นใจในตนเอง</p> <p>36. การกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อค้นคว้าเป็นสิ่งจำเป็น</p>					

แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้

คำชี้แจง

แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ของนักเรียน มีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ

1. แบบบันทึกพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ในลักษณะความเรียง (แบบบันทึก ลำดับที่ 1)
2. แบบบันทึกพฤติกรรม จำแนกตามรายการทักษะการแสวงหาความรู้ (แบบบันทึก ลำดับที่ 2)
3. แบบสรุปผลการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ (แบบบันทึก ลำดับที่ 3)
4. เอกสารแสดงขอบเขตของการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้

วิธีการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้

ขอให้ผู้ประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาอย่างละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้
2. ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ ดังต่อไปนี้

2.1 เขียนลำดับที่ และ ชื่อ - สกุล ของนักเรียนที่ได้รับการประเมินในแบบบันทึกการประเมินแต่ละฉบับ

2.2 สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนที่ได้รับการประเมินเกี่ยวกับทักษะการแสวงหาความรู้ เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ให้บันทึกทันทีในลักษณะความเรียง ลงใน แบบบันทึกลำดับที่ 1

2.3 ภายหลังจากสังเกตในแต่ละครั้ง ให้พิจารณาพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ของนักเรียนที่บันทึกไว้ในแบบบันทึก ลำดับที่ 1 ว่า นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการย่อย ๆ ในทักษะการแสวงหาความรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยไม่นับจำนวนความถี่ หากพบว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมตามรายการย่อยใดที่กำหนดไว้ ให้บันทึกโดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องรายการพฤติกรรมย่อยนั้น ๆ ในแบบบันทึกลำดับที่ 2)

2.4 เมื่อสังเกตและบันทึกรายการพฤติกรรมครบจำนวน 3 ครั้งแล้วให้สรุปรวมในแต่ละรายการพฤติกรรมย่อย และพฤติกรรมรวมในแต่ละด้าน บันทึกลงในแบบบันทึก ลำดับที่ 3

ขอขอบคุณในความร่วมมือของอาจารย์ทุกท่าน

ที่	ชื่อ - สกุล	1. ทักษะการกำหนดประเด็นความรู้			
		1.1 การตั้งประเด็นความรู้	1.2 การกำหนดขอบเขตของประเด็นความรู้	1.3 การอธิบายประเด็นความรู้	1.4 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความรู้
1					
2					
3					
4					
5					

แบบบันทึก ลำดับที่ 1

แบบบันทึกพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ในลักษณะความเรียง ครั้งที่ .....

ที่	ชื่อ - สกุล	2. ทักษะการคิดวิเคราะห์		
		2.1 การตั้งประเด็นคำถาม	2.2 การอธิบายข้อสงสัยต่อเนื้อหาที่อ่าน	2.3 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่วิเคราะห์
1				
2				
3				
4				
5				

สถาบันวิทยบริการ
 วิทยาลัยการน้อมมหาวิทยาลัย

ที่	ชื่อ - สกุล	3. ทักษะการกำหนดวิธีการค้นคว้าและการดำเนินการ			
		3.1 จำนวนวิธีการค้นคว้า	3.2 เนื้อหาวิธีการค้นคว้าพร้อม ระบุเหตุผล	3.3 การวางแผนการค้นคว้าตาม แนวทางที่กำหนด	3.4 การคาดคะเนสิ่งที่จะเป็น อุปสรรคในการค้นคว้า
1					3.5 ส่วนในการศึกษาค้นคว้า
2					
3					
4					
5					

แบบบันทึกพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ในลักษณะความเรียง ครั้งที่ .....
แบบบันทึก ลำดับที่ 1

ที่	ชื่อ - สกุล	4.1 การจำแนก จัดกลุ่ม และให้คำอธิบาย	4. ทักษะการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า
1		4.1 การจำแนก จัดกลุ่ม และให้คำอธิบาย	4.2 การพิจารณาองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของข้อมูล
2			
3			
4			
5			

สถาบันวิทยบริการ
ศาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ในลักษณะความเรียง ครั้งที่ .....
แบบบันทึกสำคัญ ลำดับที่ 1

6. ทักษะการสรุปผลการค้นคว้า					
ที่	ชื่อ - สกุล	5.1 การสังเคราะห์ข้อมูล	5.2 การอภิปรายผลผลการค้นคว้า	5.8 การสรุปผลกระบวนการ ในการค้นคว้า	5.4 การประเมินกระบวนการที่ ใช้ในการค้นคว้า
1					
2					
3					
4					
5					

4. ทัศนคติของบุคลากรที่ผลการทำงาน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ครั้งที่	4.1 การกำหนด จัดกลุ่ม และ จัดลำดับข้อมูล				4.2 การพิจารณาองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของข้อมูล			
		พฤติกรรมการประเมิน แยกแยะข้อมูลที่สำคัญได้และ จัดเป็นกลุ่มพวก				พฤติกรรมการประเมิน ระบุรายละเอียดและแสดงความ เห็นหรือข้อสงสัยข้อมูลในแต่ละ กลุ่มพวกหรือการจัดลำดับความ สำคัญในกรณีที่เป็น			
		1	2	3	รวม	1	2	3	รวม
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									

แบบบันทึกพฤติกรรมจำแนกตามรายการกิจกรรมแสวงหาความรู้

ฉบับที่ 2

5. ทักษะการสรุปผลการค้นคว้า

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ครั้งที่	5.1 การตั้งสาระที่ข้อมูล				5.2 การอภิปรายผลการค้นคว้า				5.3 การสรุปกระบวนการในการค้นคว้า				5.4 การประเมินกระบวนการหาวิธีในการค้นคว้า				รวมทั้งหมด
			1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	
			5.1 การตั้งสาระที่ข้อมูล พฤติกรรมที่ประเมิน การเรียบเรียงข้อมูลที่ได้พบจาก การค้นคว้าและสรุปเป็นประเด็น ที่ค้นพบ				5.2 การอภิปรายผลการค้นคว้า พฤติกรรมที่ประเมิน แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับประเด็นที่พบ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความ สัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้พบที่ สามารถนำไปใช้ประเด็นค้นคว้า ใหม่				5.3 การสรุปกระบวนการในการค้นคว้า พฤติกรรมที่ประเมิน ระบุขั้นตอนหลักของกระบวนการ ที่ใช้ในการค้นคว้า				5.4 การประเมินกระบวนการหาวิธีในการค้นคว้า ใช้ในการค้นคว้า พฤติกรรมที่ประเมิน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และ แนวทางแก้ไขในกระบวนการ ค้นคว้าที่กำหนด				
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			192
14																			
15																			

แบบบันทึก ลำดับที่ 3

แบบสรุปผลการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	การแสดงผลพฤติกรรมการแสวงหาความรู้					รวมทั้งหมด
		1.การกำหนด ประเด็นค้นคว้า	2. การคาดคะเนผล	3.การกำหนดวิธีการ ค้นคว้าและ ดำเนินการ	4.การวิเคราะห์ ผลการค้นคว้า	5.การสรุปผล การค้นคว้า	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							

เอกสารแสดงขอบเขตของการประเมิน ทักษะการแสวงหาความรู้

ความหมายของทักษะการแสวงหาความรู้

ทักษะการแสวงหาความรู้ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ใน 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดประเด็นค้นคว้า การคาดคะเนผล การกำหนดวิธีการค้นคว้าและดำเนินการ การวิเคราะห์ผลการค้นคว้า และการสรุปผลการค้นคว้า

ขอบเขตของทักษะการแสวงหาความรู้

ในการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ ด้วยการสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มีขอบเขตในการประเมิน ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นค้นคว้า ประกอบด้วย การแสดงออก ดังนี้

- 1.1 การตั้งประเด็นค้นคว้า หมายถึง การกำหนดประเด็นที่ต้องการค้นคว้า พร้อมบอกที่มาและระบุเหตุผล
- 1.2 การกำหนดขอบเขตของประเด็นค้นคว้า หมายถึง การระบุโครงสร้าง จัดหมู่พวก และลำดับความสำคัญของรายการที่จะค้นคว้า
- 1.3 การอธิบายประเด็นค้นคว้า หมายถึง การนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นค้นคว้า
- 1.4 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นค้นคว้า หมายถึง การแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกันเกี่ยวกับประเด็นค้นคว้าให้มีความชัดเจน

2. การคาดคะเนผล ประกอบด้วย การแสดงออกดังนี้

- 2.1 การตั้งประเด็นคาดคะเนผล หมายถึง การนำเสนอประเด็นคาดคะเนผลที่มีแนวโน้มของความเป็นไปได้
- 2.2 การอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นคาดคะเนผล หมายถึง การนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นที่คาดคะเนผล
- 2.3 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคาดคะเนผล หมายถึง การแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน จนสามารถระบุลักษณะสำคัญของประเด็นคาดคะเนผลได้

3. การกำหนดวิธีการค้นหาและการดำเนินการ ประกอบด้วย การแสดงออก ดังนี้

3.1 จำแนกวิธีการค้นหา หมายถึง การระบุแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการค้นหา

3.2 เลือกวิธีการค้นหาพร้อมระบุเหตุผล หมายถึง การระบุเหตุผลในการเลือกวิธีการค้นหาที่มีหลักการ และแนวปฏิบัติที่นำไปสู่คำตอบที่ต้องการ

3.3 การวางแผนการค้นหาตามแนวทางที่ได้ก การแสดงขั้นตอนการดำเนินการค้นหา

3.4 การคาดคะเนสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคในการค้นหา หมายถึง การแสดงรายการปัญหา/อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการค้นหา โดยการรวบรวมประสบการณ์เดิมหรือการคาดคะเน

3.5 ดำเนินการค้นหา หมายถึง การร่วมกันปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ผลการค้นหา ประกอบด้วย การแสดงออก ดังนี้

4.1 การจำแนก จัดกลุ่ม และจัดลำดับข้อมูล หมายถึง การแยกแยะข้อมูลที่ค้นหาได้และจัดเป็นกลุ่มพวก

4.2 การพิจารณาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของข้อมูล หมายถึง การบรรยายละเอียดและแสดงความเกี่ยวข้องกันของข้อมูลในแต่ละกลุ่มพวกหรือ อาจจัดลำดับความสำคัญในกรณีที่เป็น

5. การสรุปผลการค้นหา ประกอบด้วย การแสดงออก ดังนี้

5.1 การสังเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การเรียบเรียงข้อมูลที่ค้นพบจากการค้นหาและสรุปเป็นประเด็นที่ค้นพบ

5.2 การอภิปรายผลการค้นหา หมายถึง การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับประเด็นที่พบจากการค้นหา พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ค้นพบ ที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงประเด็นค้นหาใหม่

5.3 การสรุปกระบวนการในการค้นหา หมายถึง การระบุขั้นตอนหลักของกระบวนการที่ใช้ในการค้นหา

5.4 การประเมินกระบวนการที่ใช้ในการค้นหา หมายถึง การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และแนวทางแก้ไขกระบวนการค้นหาที่กำหนดในการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้

แบบทดสอบกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจงการทำแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ คำถามแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก, ข, ค, และ ง ให้
นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยกาเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก, ข, ค,
หรือ ง ในกระดาษคำตอบ

<p>1. การกระทำใดที่นักเรียนคิดว่าเป็นวิธีที่จะช่วยผู้ปกครองได้อย่างเหมาะสม</p> <p>ก. หาเงินใช้เอง</p> <p>ข. คิดถึงความจำเป็นในการใช้จ่ายเป็นอันดับแรก</p> <p>ค. ซื้อหาอุปกรณ์การเรียนราคาถูก</p> <p>ง. ดูแลอุปกรณ์การเรียนมิให้สูญหาย</p>	<p>4. การใช้จ่ายเงิน ในข้อใดแสดงถึงนิสัยขอดอม</p> <p>ก. สมานเก็บเงินค่าขนมที่เหลือไว้ฝากธนาคาร</p> <p>ข. สนใจนำหนังสือที่ย่านแล้วให้เพื่อนเช่าอ่าน</p> <p>ค. สายชลใช้เงินค่าขนมตามจำนวนที่พ่อให้มาหมดทุกวัน</p> <p>ง. สมัยซิมเงินเพื่อนไปซื้อเกมที่อยากได้</p>
<p>2. ใครเลือกซื้อสินค้า ได้ถูกต้อง</p> <p>ก. มานะซื้อพัดลมเพราะสีสวย</p> <p>ข. มุณีซื้อสบู่เพราะชอบคำโฆษณา</p> <p>ค. สุตาซื้อวิทยุเพราะมีคุณภาพดี</p> <p>ง. อุทัยซื้อครีมสระผมเพราะราคาถูก</p>	<p>5. แม่ที่ดีควรมีหน้าที่อย่างไร</p> <p>ก. ทารายได้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของครอบครัว</p> <p>ข. ดูแลและจัดการเรื่องต่าง ๆ ในบ้าน</p> <p>ค. แก้ไขปัญหาเรื่องเรียนให้ลูก</p> <p>ง. ฝึกวินัยให้แก่สมาชิกในครอบครัว</p>
<p>3. ข้อใดที่แสดงว่ามีความเข้าใจในการเลือกซื้ออาหาร</p> <p>ก. ซื้อแต่อาหารสำเร็จรูป</p> <p>ข. ซื้ออาหารที่คนไทยผลิต</p> <p>ค. เลือกซื้อของที่มีตรารับรองคุณภาพเท่านั้น</p> <p>ง. เลือกซื้ออาหารที่มีตามฤดูกาล</p>	<p>6. ในยุคโลกาภิวัตน์หน้าที่ในการอบรมดูแลบุตรจึงควรเป็นหน้าที่ของใคร</p> <p>ก. พี่เลี้ยง เพราะพ่อแม่ไม่มีเวลา</p> <p>ข. สถานวันเลี้ยงดูเด็กก่อนเรียนเพราะถูกสุขอนามัย</p> <p>ค. ปู่ ย่า ตา ยาย เพราะจะได้ปลอดภัย</p> <p>ง. พ่อและแม่ เพราะลูกจะได้เกิดความรักอบอุ่น</p>

<p>7. เราสามารถอดค่าใช้จ่ายในการซื้อผักและผลไม้ ได้จากข้อใด</p> <p>ก. ซื้อเมล็ดมาปลูกเอง</p> <p>ข. ซื้อตามฤดูกาล</p> <p>ค. ซื้อผักปลอดสารพิษ</p> <p>ง. ซื้อผักผลไม้ที่เก็บได้หลายวัน</p>	<p>12. สิ่งสำคัญที่ช่วยทำให้ครอบครัวเกิดความสงบสุขคือข้อใด</p> <p>ก. สมาชิกทุกคนใช้หลักประชาธิปไตย</p> <p>ข. ฐานะทางการเงินดี</p> <p>ค. สมาชิกมีตำแหน่งหน้าที่สูง</p> <p>ง. สมาชิกในบ้านนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ปฏิบัติ</p>
<p>8. การวางแผนครอบครัวมีจุดประสงค์ อย่างไร</p> <p>ก. กำหนดจำนวนการมีบุตร</p> <p>ข. กำหนดระดับการศึกษา</p> <p>ค. กำหนดประเภทของอาชีพ</p> <p>ง. กำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน</p>	<p>13. ถ้าฐานะทางการเงินของครอบครัวไม่ดี สมาชิกของครอบครัวควรมีคุณธรรมในข้อใด</p> <p>ก. อดทน</p> <p>ข. ซื่อสัตย์</p> <p>ค. ประหยัด</p> <p>ง. สามัคคี</p>
<p>9. ข้อใด ไม่ใช่ ผลเสียที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร</p> <p>ก. คนล้นงาน</p> <p>ข. ประชากรขาดการศึกษา</p> <p>ค. ขาดแคลนแรงงาน</p> <p>ง. ขาดแคลนทรัพยากร</p>	<p>14. ผู้ใดปฏิบัติตนในการรักษาวัฒนธรรมไทย</p> <p>ก. ปรึกษาสอนให้ลูกพูดภาษาไทยให้ถูกต้อง</p> <p>ข. มารัสทำรายงานเกี่ยวกับมารยาทไทย</p> <p>ค. สมหมายเปิดโรงเรียนสอนดนตรี</p> <p>ง. ปราณีตส่งภาพวาดลายกนกเข้าประกวด</p>
<p>10. สังคมต้องการคนที่มีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ฐานะทางการเงินดี</p> <p>ข. ฉลาดมองการณ์ไกล</p> <p>ค. มีการศึกษาสูง</p> <p>ง. ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม</p>	<p>15. ถ้าชุมชนของนักเรียนเกิดปัญหาขึ้น ควรปฏิบัติอย่างไร</p> <p>ก. อพยพครอบครัวไปอยู่ที่อื่น</p> <p>ข. ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหา</p> <p>ค. ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ช่วยเหลือ</p> <p>ง. ให้คนอื่นแก้ปัญหาก่อนว่าได้อผลหรือไม่</p>
<p>11. ที่ใดเป็นที่ปลูกฝังจริยธรรมขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกในสังคม</p> <p>ก. วัด</p> <p>ข. บ้าน</p> <p>ค. ชุมชน</p> <p>ง. โรงเรียน</p>	<p>16. สิ่งใดสำคัญที่สุดในการทำให้สังคมสงบสุข</p> <p>ก. รายได้ของคนในสังคม</p> <p>ข. ความเสียสละของคนในสังคม</p> <p>ค. ความมั่งคั่งของคนในสังคม</p> <p>ง. การเคารพกฎหมายของคนในสังคม</p>

<p>17. คำโฆษณาใดที่น่าเชื่อถือที่สุดและทดสอบได้</p> <p>ก. ผ้าเก่าจะขาวกว่าผ้าใหม่</p> <p>ข. เพิ่มปริมาณมากกว่าเดิม 10 %</p> <p>ค. มีสารอาหารมากกว่า 10 ชนิด</p> <p>ง. เพียงหยดเดียวล้างจานได้ทั้งกะละมัง</p>	<p>22. ปัจจัยต่อไปนี้สนับสนุนให้มีการย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากรภูมิลำเนา ข้อใด</p> <p>ก. ผลผลิตตกต่ำ</p> <p>ข. ขาดแคลนทรัพยากร</p> <p>ค. การส่งเสริมการสร้างงานในชนบท</p> <p>ง. สภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ</p>
<p>18. การซื้อของเงินผ่อนทำให้เกิดผลอย่างไร</p> <p>ก. ได้ของที่มีราคาถูก</p> <p>ข. ได้ของที่มีคุณภาพดีกว่า</p> <p>ค. เป็นการสร้างนิสัยเก็บออมโดยบังคับ</p> <p>ง. มีภาระในการหาเงินมาชำระเป็นงวด</p>	<p>23. ข้อใดเป็นการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชุมชน</p> <p>ก. ทำถนนเข้าบ้านด้วยตนเอง</p> <p>ข. ลงแขกเกี่ยวข้าว</p> <p>ค. ลอกสระน้ำในวัด</p> <p>ง. ร่วมใจกันทำอาหารไปถวายพระ</p>
<p>19. ไครปฏิบัติได้เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันในสังคม</p> <p>ก. สุชาติเปิดร้านขายเทพธรรมะ</p> <p>ข. จงจิตปรุงอาหารไทยรสชาติเป็นเลิศ</p> <p>ค. ศิริเก็บเศษกระดาษมาทำสิ่งประดิษฐ์</p> <p>ง. นภาสละที่นั่งบนรถเมล์ให้แก่คนแก่ที่นั่ง</p>	<p>24. ไครควรเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน</p> <p>ก. ข้าราชการ</p> <p>ข. พัฒนาการ</p> <p>ค. ผู้นำในศาสนา</p> <p>ง. ผู้นำท้องถิ่น</p>
<p>20. ข้อใดไม่ใช่บทบาทของประชาชน</p> <p>ก. เคารพในเหตุผลซึ่งกันและกัน</p> <p>ข. ไม่ละเมิดกฎหมาย</p> <p>ค. ละเลยเมื่อพบภัยหรือปัญหาที่ไม่มีผลต่อตนเอง</p> <p>ง. สละประโยชน์ส่วนตัวรักษาประโยชน์ส่วนรวม</p>	<p>25. การพัฒนาสาธารณสุขในชนบทไทยมักจะมีอุปสรรคอะไรเป็นสำคัญ</p> <p>ก. ความเชื่อทางศาสนา</p> <p>ข. อิทธิพลในท้องถิ่น</p> <p>ค. ขาดเงินทุน</p> <p>ง. ประชาชนขาดการศึกษา</p>
<p>21. การย้ายที่อยู่จะส่งผลกระทบต่อถิ่นที่อยู่ใหม่หลายประการยกเว้น ข้อใด</p> <p>ก. ปัญหาการจราจร</p> <p>ข. ปัญหาอาชญากรรม</p> <p>ค. ปัญหาชุมชนแออัด</p> <p>ง. ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน</p>	<p>26. ในการพัฒนาท้องถิ่นควรเริ่มต้นพัฒนาสิ่งใดก่อน</p> <p>ก. คน</p> <p>ข. อาชีพ</p> <p>ค. แหล่งน้ำ</p> <p>ง. การคมนาคม</p>

<p>27. เพื่อมิให้ประชาชนถึงขั้นฐานของตนเอง ควรเริ่มพัฒนาเรื่องใด</p> <p>ก. การศาสนา ข. แหล่งบันเทิง ค. การคมนาคม ง. รายได้</p>	<p>ง. หินบะซอลต์ เพราะมีเนื้อหินแน่น แข็งแรง ทนต่อการขูดข่วน</p>
<p>28. กิจกรรมใดที่จัดเป็นการพัฒนาชุมชน โดยตรง</p> <p>ก. การจัดงานทอดกฐินประจำปี ข. การตกแต่งบ้านเรือนให้สวยงาม ค. การร่วมกันสร้างสะพานเข้าหมู่บ้าน ง. การปลูกผักสวนครัว</p>	<p>32. ข้อใดคือสาเหตุที่ทำให้กววดทราย เป็นเม็ดกลม ๆ</p> <p>ก. ความร้อนและความกดดันภายในโลก ข. น้ำกัดเซาะหินให้เปลี่ยนรูปร่างเป็น ก้อนกลม ค. การกระแทกและขัดสีกันของหิน ; ขณะไหลมาตามน้ำ ง. ในหินส่วนใหญ่ มีกววดทราย เป็นเม็ดกลมมาแต่กำเนิด</p>
<p>29. อะไรคือแรงจูงใจให้คนในท้องถิ่นอยู่ ร่วมกันอย่างสงบสุข</p> <p>ก. รักอิสระ ข. รักถิ่นที่อยู่ ค. เชื่อมมั่นในตนเองสูง ง. รักความเสมอภาค</p>	<p>33. เราสามารถนำหินทรายมาทำเป็น ผลิตภัณฑ์ประเภทใด</p> <p>ก. แก้ว ข. ครก ไม่ ค. หินลับมีด ง. กระดานชนวน</p>
<p>30. กลุ่มหินชนิดใดที่นำมาใช้ในการ ก่อสร้างได้</p> <p>ก. หินอ่อน หินตะกอน หินปูน ข. หินดินดาน หินปูน หินแปร ค. หินชั้น หินอัคนี หินดินดาน ง. หินแกรนิต หินบะซอลต์ หินอ่อน</p>	<p>34. หินชนิดใดที่เกิดจากการทับถมของ ซากสิ่งมีชีวิต โคลนตม กววด ทราย โดยมีวัตถุประสาน</p> <p>ก. หินชั้น ข. หินแปร ค. หินอัคนี ง. หินชนวน</p>
<p>31. เสาคอนกรีตที่มนุษย์สร้างขึ้น แข็งแรง ทนทาน เหมือนหินประเภทใด</p> <p>ก. หินอัคนี เพราะใช้เวลาหลอมานจึง แข็งตัว ข. หินตะกอน เพราะประกอบไปด้วย หินย่อย กววด ทราย ค. หินตะกอน เพราะมีซีเมนต์เป็นตัว ประสาน</p>	<p>35. หินชนิดใดเป็นแหล่งกำเนิดแร่มากที่สุด</p> <p>ก. หินชั้น ข. หินปูน ค. หินอัคนี ง. หินตะกอน</p>
<p>31. เสาคอนกรีตที่มนุษย์สร้างขึ้น แข็งแรง ทนทาน เหมือนหินประเภทใด</p> <p>ก. หินอัคนี เพราะใช้เวลาหลอมานจึง แข็งตัว ข. หินตะกอน เพราะประกอบไปด้วย หินย่อย กววด ทราย ค. หินตะกอน เพราะมีซีเมนต์เป็นตัว ประสาน</p>	<p>36. หินในข้อใดเป็นหินตะกอน</p> <p>ก. หินอ่อน ข. หินไนล์ ค. หินทราย ง. หินบะซอลต์</p>

<p>37. หินชนวนแปรสภาพมาจากหินอะไร</p> <p>ก. หินปูน ข. หินทราย ค. หินแกรนิต ง. หินดินดาน</p>	<p>42. ข้อใดเป็นการอนุรักษ์แร่ที่ถูกต้อง</p> <p>ก. ไม่ขุดมาใช้เลย ข. ขุดมาใช้น้อยที่สุด ค. ใช้แร่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ง. นำมาใช้แล้วสร้างทดแทนใหม่</p>
<p>38. หินบะซอลต์มีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. เนื้อคล้ายแก้ว มีสีดำ ข. เนื้อหินหยาบ มีสีจาง ค. เนื้อหินละเอียด มีสีขาว ง. เนื้อหินละเอียด แต่มีรูพรุน สีดำ</p>	<p>43. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการสงวนแร่ธาตุ</p> <p>ก. ชื้อจากต่างประเทศมาใช้ ข. ขุดขึ้นมาใช้ให้คุ้มค่าที่สุด ค. เก็บรักษาไว้ก่อนอย่าเพิ่งขุดมาใช้ ง. ขุดขึ้นมาใช้เฉพาะภายในประเทศ</p>
<p>39. หินชนิดใดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ทำให้รูปร่างและเนื้อเดิมเปลี่ยนแปลงไป</p> <p>ก. หินไนส์ ข. หินพุมิส ค. หินชั้น ง. หินออบซิเดียน</p>	<p>44. ปีโตรเลียมจัดอยู่ในแร่พวกใด</p> <p>ก. แร่โลหะ ข. แร่เศรษฐกิจ ค. แร่เชื้อเพลิง ง. แร่เพื่อการพาณิชย์</p>
<p>40. แร่ที่มีความแข็งมากที่สุด ที่ใช้ทำหัวขุดเจาะน้ำมัน คือแร่อะไร</p> <p>ก. เหล็ก ข. ควอตซ์ ค. ทังสแตน ง. เพชร</p>	<p>45. แร่ฟลูออไรต์มีประโยชน์ในทางใด</p> <p>ก. ผลิตโลหะ ข. ทำสีหลอดไฟ ค. ทำเครื่องประดับ ง. ผสมโลหะให้เหนียวและแข็ง</p>
<p>41. การตรวจสอบชนิดของแร่ว่าเป็นแร่ชนิดเดียวกันหรือไม่ ทำอย่างไร</p> <p>ก. หาคความต่างจำเพาะ ข. ดูสีผิวว่าละเอียดหรือไม่ และหาปริมาตร ค. โดยใช้สารเคมีหาปริมาตร ง. หาคความหนาแน่น</p>	<p>46. แร่ตะกั่วจะถูกนำไปใช้ทำอะไร</p> <p>ก. ทำรงน้ำ ข. ทำเครื่องไฟฟ้า ค. ใช้ผสมทำซีเมนต์ ง. ใช้ผสมโลหะทำให้แข็ง</p>
	<p>47. ปีโตรเลียมเกิดจากอะไร</p> <p>ก. การทับถมของซากสิ่งมีชีวิต ข. การสะสมของแมกมา ค. การสลายตัวของโคลนตะกอน ง. การอัดแน่นของดินดาน</p>

<p>48. ดินขาวใช้ประโยชน์ในด้านใด</p> <p>ก. ทำปูนขาว</p> <p>ข. ทำเครื่องแก้ว</p> <p>ค. ใช้ผสมทำสี</p> <p>ง. ปั้นถ้วยชาม</p>	<p>53. การกระทำของใครที่ถือเป็นการช่วยเหลืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>ก. แป้ง จับปลาเฉพาะตัวโต ๆ</p> <p>ข. ต้า จับกวางมาเลี้ยงที่บ้าน</p> <p>ค. แซ่ม ตัดต้นไม้ในป่ามาปลูกที่บ้าน</p> <p>ง. เขียว ตัดต้นไม้มาทำฟืน</p>
<p>49. ข้อใดเรียกว่า ก๊าซธรรมชาติ</p> <p>ก. ของเหลวปนอยู่กับน้ำมันดิบ</p> <p>ข. ก๊าซที่เหลือจากการกลั่นน้ำมัน</p> <p>ค. ปิโตรเลียมที่มีสถานะเป็นไอ</p> <p>ง. สารละลายในน้ำมันดิบ</p>	<p>54. การกระทำใดแสดงว่ารัฐบาลเห็นความสำคัญของชีวบริเวณ</p> <p>ก. กำหนดให้มีวันพีชมงคล</p> <p>ข. กำหนดให้มีการปฏิรูปที่ดิน</p> <p>ค. กำหนดให้มีวันต้นไม้แห่งชาติ</p> <p>ง. กำหนดให้มีการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ</p>
<p>50. การสงวนรักษาป่าไม้ เป็นหน้าที่ของใคร</p> <p>ก. อธิบดีกรมป่าไม้</p> <p>ข. ประชาชนทุกคน</p> <p>ค. เจ้าหน้าที่ป่าไม้</p> <p>ง. ผู้ที่ได้รับสัมปทาน</p>	<p>55. ข้อใดเป็นการรักษาคุณค่าแห่งธรรมชาติ</p> <p>ก. การสร้างเขื่อน</p> <p>ข. การทำฝนเทียม</p> <p>ค. การสร้างสวนสัตว์</p> <p>ง. การกำหนดเขตป่าสงวน</p>
<p>51. การปลูกป่าทดแทนจะกระทำได้เมื่อป่าสงวนแห่งชาติมีสภาพอย่างไร</p> <p>ก. น้ำตกและน้ำในลำธารแห้งผาก</p> <p>ข. ต้นไม้ไม่ออกดอกออกผลตามปกติ</p> <p>ค. พบสัตว์ป่าอาศัยอยู่ในป่าแห่งนั้น</p> <p>ง. เสื่อมโทรม และไม่มีค่าเหลืออยู่</p>	<p>56. นักเรียนสามารถช่วยรักษาชีวบริเวณได้โดยวิธีใด</p> <p>ก. ไม่เลี้ยงสัตว์ในบ้าน</p> <p>ข. ไม่ทิ้งขยะลงในคลอง</p> <p>ค. ไม่ขีดเขียนบนโต๊ะเรียน</p> <p>ง. ไม่ทำผิดระเบียบโรงเรียน</p>
<p>52. ข้อใดคือลักษณะที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>ก. สิ่งของต่าง ๆ ที่มีค่า</p> <p>ข. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น</p> <p>ค. สิ่งที่เกิดเองตามธรรมชาติ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้</p> <p>ง. สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมีความคุณค่า มนุษย์นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์</p>	<p>57. นกมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านใดมากที่สุด</p> <p>ก. การสื่อสาร</p> <p>ข. การขยายพันธุ์พืช</p> <p>ค. การกำจัดศัตรูพืช</p> <p>ง. ความเพลิดเพลิน</p>

<p>58. สิ่งมีชีวิตใดทำหน้าที่ผู้ผลิต</p> <p>ก. รา</p> <p>ข. เห็ด</p> <p>ค. กาฝาก</p> <p>ง. มนุษย์</p>	<p>60. การเสียมวลธรรมชาติของชีวบริเวณจะเกิดขึ้นได้รวดเร็วที่สุดจากสาเหตุใด</p> <p>ก. การจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่</p> <p>ข. การเปลี่ยนแปลงสภาพของลมฟ้าอากาศ</p> <p>ค. การเปลี่ยนแปลงสภาพของดินค้ำธรรมชาติ</p> <p>ง. ปริมาณแสงในสิ่งแวดล้อมที่ลดลง</p>
<p>59. การทำลายชีวบริเวณในข้อใดที่เกิดจากธรรมชาติ</p> <p>ก. อากาศเสีย</p> <p>ข. น้ำเน่าเสีย</p> <p>ค. แผ่นดินไหว</p> <p>ง. การทำลายป่าไม้</p>	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
เอกสารประกอบรูปแบบการสอน

ประกอบด้วย

- 1) คู่มือการสร้างสาระอิงบริบท
- 2) การสร้างสาระอิงบริบท วัตถุประสงค์เรื่อง เสียตาย (ตอนที่ 1)
สำหรับใช้ในการสอนเรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
- 3) คู่มือการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท
เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
- 4) แผนการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น
ในหัวข้อเรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือการสร้าง

สาระอิงบริบท(Anchor)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

คู่มือการจัดสร้างสาระอิงบริบทนี้ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจจะนำรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบทเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้ ทั้งนี้เพราะคุณแจ่งสำคัญของรูปแบบการสอนดังกล่าวคือ สาระอิงบริบท(Anchor) เอกสารฉบับนี้จึงนับเป็นคู่มือส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจอย่างด่งแก่ควบคู่ไปกับคู่มือการใช้รูปแบบการสอน ๑

ในคู่มือฉบับนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่ 1 เป็นความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสาระอิงบริบท และส่วนที่ 2 เป็นการสร้างสาระอิงบริบท ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สาระต่าง ๆ ในคู่มือเล่มนี้จะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปใช้ เป็นคู่มือสร้างสาระอิงบริบท เพื่อใช้ในรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ต่อไป

นายวิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล
ธันวาคม 2539

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ สาระอิงบริบท (ANCHOR)

ในการจัดสร้างสาระอิงบริบท ผู้สร้างควรได้ทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับ
สาระอิงบริบท ดังนี้

1.1 ความหมายของสาระอิงบริบท

สาระอิงบริบท (ANCHOR) หมายถึง เนื้อหาสำคัญที่ได้รับการจัดกระทำให้
ประกอบด้วยประเด็นหัวข้อต่างๆที่มีความครอบคลุมเนื้อหาของบทเรียนหนึ่ง ๆ แต่ยังมี
ความซับซ้อนอยู่ในตัวเอง ที่สามารถศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ โดยกำหนดให้เนื้อหามี
คุณลักษณะที่น่าสนใจ แล้วนำเสนอเนื้อหาสำคัญนี้ผ่านทางสื่อการสอนต่างๆ เช่น
ภาพยนตร์ วัสดุทัศน บทความ การแสดงบทบาท เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนด
ประเด็นที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ในหลายแง่มุม และศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการค้นคว้า
ที่แตกต่างกัน

1.2 คุณลักษณะของสาระอิงบริบท

จากความหมายของสาระอิงบริบทดังกล่าวแล้วนั้น สาระอิงบริบทจึงควรมี
ลักษณะ ดังนี้

1.2.1 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ที่มีลักษณะดังนี้

1) มีความครอบคลุมเนื้อหา คือ มีประเด็นหัวข้อเนื้อหาส่วนใหญ่หรือ
อาจครบทุกหัวข้อตามขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน

2) มีความซับซ้อนอยู่ในตัวเอง คือ

ก. ประเด็นเนื้อหาแต่ละประเด็น ยังมีประเด็นที่ผู้เรียนสามารถสืบค้น
ต่อไปได้อีกหลายประเด็น

ข. ไม่นำเสนอบทสรุปของประเด็นต่าง ๆ ในสาระนั้น โดยนำเสนอ
รายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ เพียงบางส่วน ซึ่งยังไม่สามารถลงข้อสรุปได้ว่า เหตุการณ์หรือ
ประเด็นต่างๆ ในสาระนั้นเป็นอย่างไร

1.2.2 มีความน่าสนใจ คือ มีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เป็นเรื่องราวที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริง หรือ

2) มีความแปลกใหม่

โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับอายุ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ด้วย

1.2.3 ส่งเสริมการสร้างบริบท (Macrocontext) กล่าวคือ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้พิจารณาสาระต่าง ๆ ในมุมมองที่แตกต่างกัน

1.2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถกำหนดประเด็นของการค้นคว้าได้

1.2.5 มีประเด็นเนื้อหาที่เอื้อให้สามารถสรุปความคิดรวบยอดได้ คือมีลักษณะดังนี้

1) นำเสนอหัวข้อต่าง ๆ ที่ครอบคลุมความคิดรวบยอด

2) หากผู้เรียนได้ค้นคว้าหารายละเอียดของหัวข้อต่าง ๆ เพิ่มเติม จะทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นความคิดรวบยอดของเรื่องได้

1.3 บทบาทของสาระอิงบริบทในการสอนเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

สาระอิงบริบท เมื่อนำมาใช้ในรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท (Anchored Instruction) จะส่งผลให้เกิดความใฝ่รู้ในตัวผู้เรียน ดังนี้

1.3.1 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะค้นคว้า ทั้งนี้เพราะสาระอิงบริบท นำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ แต่นำเสนอเพียงบางส่วน ทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะค้นคว้าหาความรู้ในส่วนที่ยังไม่นำเสนอ นั้น

1.3.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาสาระอิงบริบทได้หลายแง่มุม ทำให้เกิดความต้องการที่จะค้นคว้าอย่างกว้างขวาง

1.3.3 ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ทั้งนี้เพราะในการดำรงชีวิตของผู้เรียนจะต้องพบกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะหลากหลาย ดังนั้นหากผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกเพื่อค้นหาในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบอยู่ มีประเด็นใดที่จะค้นคว้าต่อไปได้ จะใช้วิธีการค้นคว้าอย่างไร วิเคราะห์อย่างไร สรุปผลอย่างไร จะนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมอย่างไร และสามารถค้นคว้าสิ่งใดเพิ่มเติมได้อีกบ้าง ย่อมส่งเสริมความใฝ่รู้แก่ผู้เรียนด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

การสร้างสาระอิงบริบท

การดำเนินการสร้าง สาระอิงบริบท มีวิธีการแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเนื้อหาในสาระอิงบริบท

ขั้นที่ 2 การกำหนดบริบท (มุมมองต่าง ๆ) ของเนื้อหาในสาระอิงบริบท

ขั้นที่ 3 การกำหนดขอบเขตการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท

ขั้นที่ 4 การกำหนดขอบเขตประเด็นค้นคว้า

ขั้นที่ 5 การนำสาระอิงบริบทมาผลิตเป็นสื่อการสอน

การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเนื้อหาในสาระอิงบริบท

1.1 กำหนดขอบเขตของเนื้อหาในสาระอิงบริบท

ดำเนินการโดยการศึกษาบทเรียนที่จะนำมาสร้างสาระอิงบริบทอย่างละเอียด ดังนี้

1.1.1 ศึกษาถึงความคิดรวบยอดของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับของจุดประสงค์การเรียนรู้ สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าเป็นจุดประสงค์ ในระดับใด มีดังนี้

- 1) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ เนื้อหาที่แสดงความเป็นจริง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ วันที่ เหตุการณ์ คำนิยาม เป็นต้น
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการแยกแยะสิ่งที่มองเห็น มุ่งให้ ผู้เรียนสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างกัน เช่น สามารถระบุ ชื่อ คำหรือสัญลักษณ์ได้
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับด้านหลักการ แนวความคิด รวบยอด และกฎเกณฑ์ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ หรือ เหตุการณ์
- 4) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ มุ่งให้เกิด การเรียนรู้ ที่จะจัดเรียงลำดับของการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามลำดับขั้นที่ถูกต้อง

5) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ทางด้านทักษะเพื่อนำไปปฏิบัติ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะเพื่อการปฏิบัติงาน ทั้งงานที่ง่ายและซับซ้อน

6) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทางตามจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และเจตคติ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสิ่ง ๆ หนึ่ง และเกิดการรับรู้ในสิ่งนั้น ๆ แล้วตอบสนองและให้คุณค่าต่าง ๆ ในสิ่งที่ตนรับรู้ นั้น ๆ

ตัวอย่าง การศึกษาเนื้อหาของบทเรียน

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

ความคิดรวบยอด สมาชิกทุกคนในครอบครัว จำเป็นต้องปฏิบัติตามบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน จึงจะทำให้ครอบครัว มีความสงบสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถบอกถึง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนของครอบครัวได้ถูกต้อง

ระดับจุดประสงค์ ระดับแยกแยะความแตกต่าง และระดับหลักการ แนวความคิด รวบยอด กฎเกณฑ์

1.1.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาให้มีความครอบคลุม

การกำหนดขอบเขตเนื้อหาให้มีความครอบคลุม ดำเนินการโดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทเรียนที่ได้ศึกษาไว้แล้วว่า มีประเด็นหลัก ๆ ไต่บ้างที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของบทเรียน แล้วนำประเด็นดังกล่าวนั้นมาเป็นหัวข้อของเนื้อหาหลักของเนื้อหาในสาระอิงบริบท

ตัวอย่าง การกำหนดเนื้อหาให้มีความกว้างครอบคลุม

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
ประเด็นหลักของเนื้อหา คือ หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว

1.1.3 กำหนดขอบเขตด้านความซับซ้อน

การกำหนดขอบเขตด้านความซับซ้อน ดำเนินการโดย
นำประเด็นหลักของเนื้อหา ที่กำหนดไว้แล้วมากำหนดเป็นประเด็น
ย่อย ๆ และ แยกความซับซ้อนเป็นระดับ ๆ ต่อเนื่องกันไป

ตัวอย่าง การกำหนดความซับซ้อน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว		
ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย (ความซับซ้อนระดับที่ 1)	ประเด็นย่อย (ความซับซ้อนระดับที่ 2)
1. หน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว	1.1 หน้าที่ความรับผิดชอบของพ่อ แม่ ต่อลูกและสมาชิกของครอบครัว 1.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของลูก	1.1.1 ทารายได้เลี้ยงครอบครัว 1.1.2 ให้ความรักความเอาใจใส่ดูแล 1.1.3 ให้การศึกษา 1.1.4 ปฏิบัติกิจวัตรตาม ค่านิยมที่ดี 1.1.5 ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ 1.1.6 อบรมด้านวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทย 1.2.1 เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อ แม่ 1.2.2 ช่วยทำงานบ้านและอื่น ๆ 1.2.3 ตั้งใจเล่าเรียน 1.2.4 ใช้จ่ายอย่างประหยัด 1.2.5 ช่วยเหลือดูแลสมาชิก

สำหรับการกำหนดความซับซ้อนว่าควรจะแยกย่อยให้มีความซับซ้อนอยู่ในระดับใดนั้น ขอให้พิจารณาถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนนั้น ๆ รวมถึงความเหมาะสมของอายุ ประสบการณ์เดิม ความสามารถของผู้เรียน และขอบเขตของประเด็นหลักของเนื้อหาด้วย

1.2 คัดเลือกเนื้อหาที่จะนำเสนอในสาระอิงบริบท

เป็นการเลือกเนื้อหาจากที่ได้กำหนดให้มีความครอบคลุมและซับซ้อนไว้แล้ว โดยการคัดเลือกเพียงบางส่วน (ประมาณระหว่าง 50-60% ของเนื้อหาทั้งหมด) เพื่อนำมาเสนอในสาระอิงบริบท สำหรับเนื้อหาในส่วนที่เหลือนั้น ผู้เรียนจะเป็นผู้ค้นคว้าความรู้ต่อไป

สำหรับตัวอย่างในการคัดเลือกเนื้อหา เช่น จากกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ที่ได้ดำเนินการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาไว้ในข้อที่ 1.1 นั้น ให้ดำเนินการคัดเลือกมาประมาณ 50 % เพื่อนำมาแสดงไว้ในสาระอิงบริบท ดังรายละเอียดในตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่าง การคัดเลือกเนื้อหา

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
ประเด็นหลักของเนื้อหา คือ หน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว
ประเด็นย่อยของเนื้อหา (ความซับซ้อน) ประกอบด้วย

1. หน้าที่ความรับผิดชอบของพ่อ แม่ ต่อลูกและสมาชิกของครอบครัว
  - 1.1 ให้ความรักความเอาใจใส่ดูแล
  - 1.2 ให้การศึกษา
  - 1.3 ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ
2. หน้าที่ความรับผิดชอบของลูก
  - 2.1 เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อ แม่
  - 2.2 ตั้งใจเล่าเรียน

1.3 การระบุความน่าสนใจของสาระอิงบริบท

ให้ดำเนินการโดยนำเนื้อหาสาระที่ได้คัดเลือกไว้ มาพิจารณาว่า สามารถนำเสนอเป็นรายละเอียด เพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการสอนได้อย่างไร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงคุณลักษณะของความน่าสนใจในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือทั้งสองลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นเรื่องราวที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริง
- 2) มีความแปลกใหม่

ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับอายุ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนด้วย

ตัวอย่าง การกำหนดความน่าสนใจ
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
เรื่องที่พบในสังคมปัจจุบัน ประกอบด้วย
เรื่องที่พบเห็นในชีวิตจริง ประกอบด้วย

1. พ่อ แม่ไม่ใช้เหตุผลในการดักเตือน สั่งสอนลูก
2. พ่อ แม่ ไม่ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการอบรมดูแลบุตร
3. ปัญหาการเรียนของเด็กตกต่ำลง
4. สุขภาพจิตของเด็กจากสภาพครอบครัว

ขั้นที่ 2 กำหนดบริบท (มุมมองต่าง ๆ) ของเนื้อหาในสาระอิงบริบท

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการกำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ว่า ผู้เรียนควรเกิด มุมมองต่าง ๆ อะไรบ้าง จากสาระอิงบริบทที่จัดทำขึ้น เพื่อจะได้นำขอบเขตดังกล่าวมาเป็น กรอบอีกประการหนึ่งในการจัดสร้างสาระอิงบริบทต่อไป เช่น

ตัวอย่าง การกำหนดบริบท (มุมมองต่าง ๆ)
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
มุมมองต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้ ได้แก่

1. วิเคราะห์การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของพ่อ แม่ ลูก
2. จำแนกผลเสียที่เกิดจากการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมของ พ่อ แม่ ลูก
3. วิเคราะห์ผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของ พ่อ แม่ ลูก

จากการกำหนดมุมมองสำหรับผู้เรียน ข้างต้น อาจจะนำเสนอเป็นภาพ ครอบครัวต่าง ๆ ที่พ่อ แม่ ทั้งในครอบครัวที่ปฏิบัติตัวเหมาะสม และครอบครัวที่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม ซึ่งจะเอื้อให้ผู้เรียนเกิดมุมมองของการปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัวที่ เหมาะสม และวิเคราะห์ผลเสียจากการปฏิบัติตนไม่เหมาะสม เป็นต้น

**ขั้นที่ 3 กำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ของการอภิปราย ที่ผู้เรียนสามารถอภิปราย
จากสาระอิงบริบท**

ตัวอย่างการกำหนดขอบเขตของการอภิปราย
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
ขอบเขตประเด็นอภิปราย ที่พบได้จากสาระอิงบริบท ได้แก่

1. การปฏิบัติตนที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว
2. บทบาทที่ถูกต้องของ พ่อ แม่ และลูก ๆ และผลดีที่มีต่อครอบครัว
3. ผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติตนไม่เหมาะสมของ พ่อ แม่

**ขั้นที่ 4 กำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ของประเด็นค้นคว้าที่ผู้เรียนสามารถกำหนด
ได้จากการพิจารณาเนื้อหาในสาระอิงบริบท**

ตัวอย่าง การกำหนดขอบเขตประเด็นค้นคว้า
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
ขอบเขตประเด็นค้นคว้า ได้แก่

1. กำหนดหลักการและวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูบุตร
2. กำหนดวิธีการปฏิบัติตนในฐานะลูกที่ดี
3. สรุปการกระทำที่ไม่ควรปฏิบัติต่อสมาชิกของครอบครัวในบทบาท
ของพ่อ แม่ ลูก
4. กำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตัวของ พ่อ แม่ ลูก

เพื่อความชัดเจนในการสร้างสาระอิงบริบทจึงควรแสดงรายละเอียดของ
ผลการดำเนินการจากชั้นที่ 1-4 ในรูปของตารางแสดงผลการดำเนินการจัดเตรียม
โครงสร้างเนื้อหา สำหรับสาระอิงบริบท ตัวอย่างเช่น ตารางแสดงการกำหนดโครงสร้าง
ของสาระอิงบริบท กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง
การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง ตารางแสดงการกำหนดโครงสร้างของสาระอิงบริบท
 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน
 เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับของจุดประสงค์	ขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน			ขอบเขตของเนื้อหาที่เลือก		ระบุความน่าสนใจ		มุมมองต่าง ๆ (บริบทมหภาค)	ขอบเขตประเด็นอภิปราย	ประเด็นค้นคว้าที่ผู้เรียนควรกำหนดขึ้น
			ประเด็นหลัก (ความครอบคลุม)	ประเด็นย่อย (ด้าน ความ ชัย ชื่อน)		ประเด็นหลัก (ความครอบคลุม)	ประเด็นย่อย (ความซับซ้อน)	เรื่องที่พบเห็นในชีวิตจริง	ความแปลกใหม่			
				ระดับที่1	ระดับที่2							
ครอบครัวแต่ละครอบครัวย่อมมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแตกต่างกันไป สมาชิกของครอบครัวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าวและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไป ด้วยความรักให้อภัย มีเหตุผล จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข	บอกถึงปัญหาของครอบครัว แนวทางแก้ปัญหาและเลือกวิธีแก้ปัญหา	ระดับแยกแยะความแตกต่างและหลักการ แนวความคิด รวบยอด กฎเกณฑ์	1.การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว และปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข	1.1 ความสมดุลของสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว	1.1.1 การวางแผนครอบครัว 1.1.2 การเพิ่มรายได้ของครอบครัว 1.2.1 ปัญหาที่อยู่อาศัย 1.2.2 ปัญหาขาดแคลนโภชนาการ 1.2.3 ปัญหาขาดความอบอุ่น 1.2.4 ปัญหาทางเศรษฐกิจ 1.2.5 ขาดการศึกษา 1.2.6 ปัญหาสุขภาพ	หน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว	1.1 หน้าที่ความรับผิดชอบของพ่อแม่ คู่ลูก และสมาชิกของครอบครัว 1.1.1 ให้ความรักความเอาใจใส่ ดูแล 1.1.2 ให้การศึกษา 1.1.3 ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ 1.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของลูก 1.2.1 เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ 1.2.2 ตั้งใจเล่าเรียน	1. พ่อแม่ไม่ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ สิ่งสอนลูก 2. พ่อแม่ไม่ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการอบรมดูแลบุตร 3. ปัญหาการเรียนของเด็กตกต่ำลง 4. สุขภาพจิตของเด็กจากสภาพครอบครัว	-	1. วิเคราะห์การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของพ่อแม่ ลูก 2. จำแนกผลเสียที่เกิดจากการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมของพ่อแม่ ลูก 3. วิเคราะห์ผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของพ่อแม่ ลูก	1. การปฏิบัติตนที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว 2. บทบาทที่ถูกต้องของพ่อแม่ และลูก ๆ และผลดีต่อครอบครัว 3. ผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติตนไม่เหมาะสมของพ่อแม่	1. กำหนดหลักการและวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูบุตร 2. กำหนดวิธีการปฏิบัติตนในฐานะลูกที่ดี 3. สรุปการกระทำที่ไม่ควรปฏิบัติต่อสมาชิกของครอบครัวในบทบาทของพ่อแม่ ลูก 4. กำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตัวของพ่อแม่ ลูก

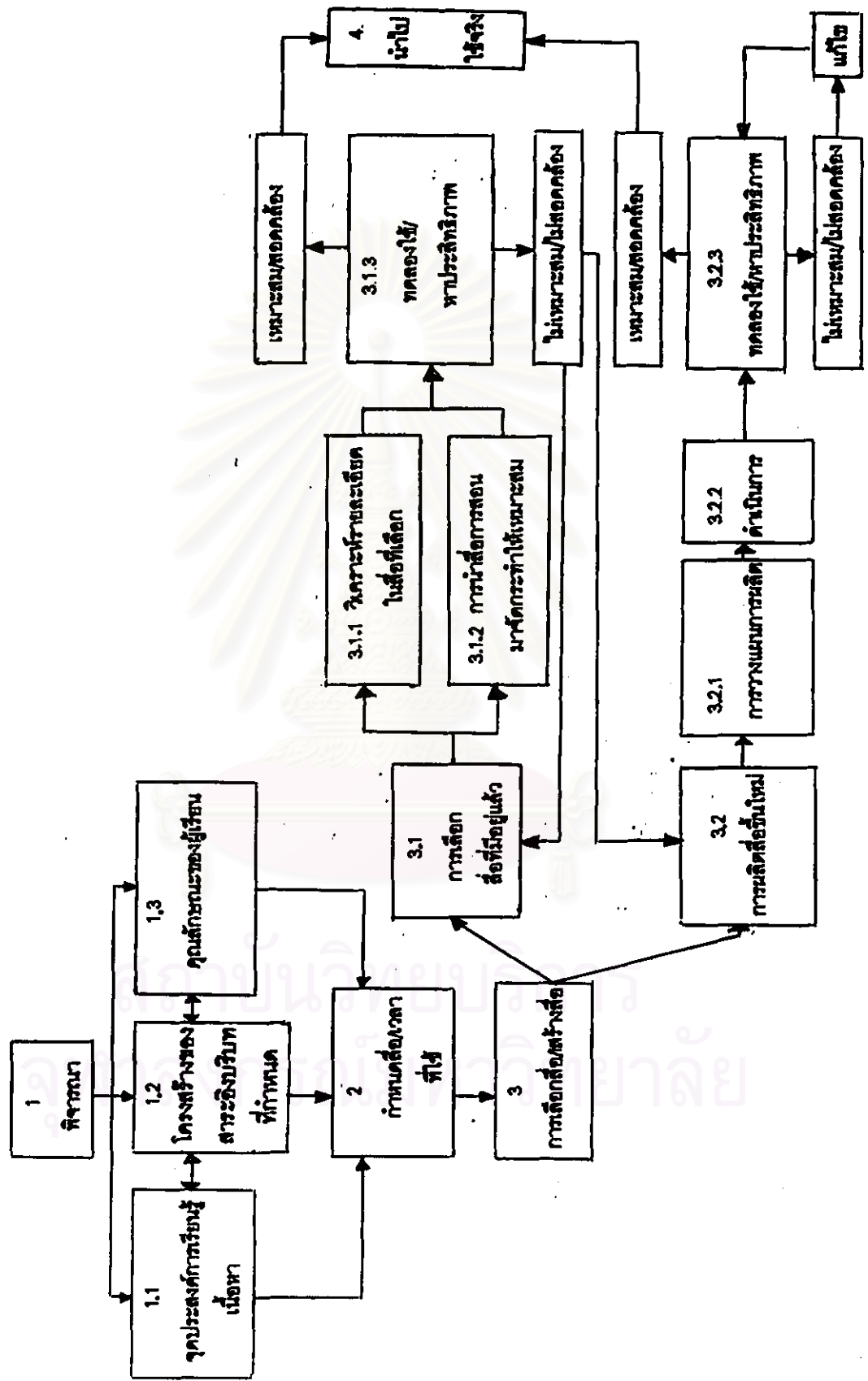
ขั้นที่ 5 การนำสาระอิงบริบทมาผลิตเป็นสื่อการสอน

การนำสาระอิงบริบทที่กำหนดขึ้น มานำเสนอผ่านสื่อการสอนนั้น ควรพิจารณาว่า มีสื่อการสอนที่มีเนื้อหาสาระตรงตามเนื้อหาที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้ามีก็สามารถนำมาใช้ในการสอนได้โดยไม่ต้องเสียเวลาจัดทำขึ้นใหม่ หากไม่มีหรือไม่เหมาะสมเพียงพอ ผู้สอนก็จำเป็นต้องจัดทำขึ้นใหม่ การคัดเลือกสื่อหรือผลิตสื่อขึ้นใหม่ สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิแสดงกระบวนการเลือก/ผลิตสื่อการสอนตามสารเชิงบริบทที่กำหนด

จากแผนภูมิ ๗ ข้างต้น นำมาอธิบายเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาในสาระ อิงบริบท และคุณลักษณะของผู้เรียน

สำหรับการพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาในสาระอิงบริบทนั้น เป็นการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ดำเนินการไว้ในขั้นที่ 1- 4 มาใช้ ส่วนการพิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียนนั้น ให้พิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

1) ความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์เดิม

เป็นการพิจารณาว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับสาระอิงบริบทที่จะจัดสร้างเป็นสื่อการสอน อย่างไรบ้าง เพื่อให้สื่อการสอนที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน

**ตัวอย่าง การพิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียน
เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิม
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว**

ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่เคยเรียนมาก่อนแล้วในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานต่างๆ ในบ้าน เปรียบเทียบความยากง่ายและงานที่สามารถช่วยปฏิบัติได้

2) ความสนใจของผู้เรียน

เป็นการพิจารณาว่าผู้เรียนมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร โดยให้พิจารณาตามระดับอายุของผู้เรียน

ตัวอย่าง การพิจารณาความสนใจของผู้เรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นนี้ มีอายุอยู่ระหว่าง 10-12 ปี ซึ่งผู้เรียนในวัยนี้ จะมีสติปัญญากว้างขวางขึ้น มีความสามารถคิดและแก้ปัญหาได้มากขึ้น มีความสนใจในสิ่งต่อไปนี้

- 2.1 สนใจอ่านหนังสือต่าง ๆ เพื่อที่จะร่วมอภิปรายหรือพูดคุยกับเพื่อน ๆ ได้
- 2.2 สนใจเรื่องที่เป็นข้อเท็จจริง
- 2.3 สนใจอยากรู้อยากเห็นและต้องการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

ขั้นที่ 2 การกำหนดสื่อและช่วงเวลาในการใช้สื่อ

2.1 การกำหนดสื่อ

ในการกำหนดว่า สารเชิงบริบทที่กำหนดไว้ จะนำมาจัดทำเป็นสื่อการสอนประเภทใดนั้น ให้พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนนั้น ๆ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดประเภทสื่อการสอน ซึ่งในที่นี้ได้สรุปรวบรวมผลการวิจัยของอัลเลน (Allen, William H. อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง, 2536) ที่ได้แสดงถึงการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีจุดเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต่าง ๆ กัน สำหรับการนำเสนอครั้งนี้ ได้นำเสนอสื่อการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ต่าง ๆ ในระดับกลาง และระดับสูง ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้มานำเสนอ เพื่อเป็นเกณฑ์การกำหนดสื่อ ดังนี้

- 1) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง สื่อการสอนที่ควรใช้คือ ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ แผ่นเสียง/เทป บทเรียนสำเร็จรูป
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการจำแนกความแตกต่าง สื่อที่ควรใช้คือ ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ ของจริง หุ่นจำลอง
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดหลักการ แนวความคิดรวบยอด และกฎเกณฑ์ สื่อที่ควรใช้คือ และภาพนิ่ง
- 4) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับ กระบวนการ สื่อที่ควรใช้คือ บทเรียนสำเร็จรูป วิดิทัศน์ ภาพนิ่ง และแผ่นเสียง/เทป

5) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับฝึกทักษะ
สื่อที่ควรใช้คือ วิดิทัศน์

6) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับส่งเสริมเจตคติ
สื่อที่ควรใช้ คือ วิดิทัศน์ และแผ่นเสียง/เทป

นอกจากสื่อการสอนดังกล่าวแล้ว ยังมีเอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เช่น
เอกสารต่าง ๆ แบบเรียน วารสาร บทความ เป็นต้น ซึ่งจะต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องของ
เนื้อหาความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์เดิม และความสนใจตามวัยของผู้เรียนด้วย

ตัวอย่าง การกำหนดสื่อการสอน

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
จากการวิเคราะห์ เนื้อหาของสาระอิงบริบท ประกอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
ในเนื้อหาในตอนนี้ พบว่าเป็นจุดประสงค์ในระดับแยกแยะความแตกต่าง
และระดับหลักการ แนวคิดรวบยอด กฎเกณฑ์ ดังนั้นสื่อการสอนที่เหมาะสมคือ
ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ ซึ่งเมื่อพิจารณาต่อไปถึงเนื้อหาในเรื่องที่จะสอนแล้ว หากผู้เรียนได้
พบเห็นภาพที่เคลื่อนไหว มีเสียงประกอบที่แสดงให้เห็นการปฏิบัติของตัวละครของเรื่อง
ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ของครอบครัว จะทำให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้
ดังกล่าวข้างต้นได้ดีกว่า ในกรณีนี้ประเภทสื่อที่เหมาะสมคือ วิดิทัศน์

2.2 กำหนดเวลาการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนการสอน

การกำหนดเวลาของการใช้สื่อนั้น ๆ ในแต่ละช่วง ดำเนินการดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการสอนว่าในแต่ละขั้น
ต้องใช้สื่อการสอนอะไรบ้าง

2.2.2 กำหนดเวลาการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนการสอน

การกำหนดช่วงเวลาในการใช้สื่อนี้ จะทำให้สามารถเลือก/
ผลิตสื่อที่มีช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อไป

ขั้นที่ 3 การผลิตสื่อ

การนำเนื้อหาของสาระอิงบริบท มาพิจารณาคัดเลือกสื่อ หรือผลิตสื่อการสอน
ชิ้นใหม่นั้น ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับคุณลักษณะของสาระอิงบริบท ดังนี้

- 1) มีประเด็นเนื้อหาครบถ้วนหัวข้อตามขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน
- 2) มีความน่าสนใจ โดยเป็นเรื่องราวที่สามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริง หรือ
มีความแปลกใหม่
- 3) ในแต่ละประเด็นของเนื้อหา ประกอบด้วยประเด็นย่อย ๆ อย่างน้อย 2
ประเด็นขึ้นไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาประเด็นย่อยดังกล่าวได้
- 4) มีความสมบูรณ์ด้านเทคนิค ได้แก่ ภาพประกอบชัดเจน ให้สีเหมาะสม
เสียงประกอบชัดเจน เป็นต้น

สำหรับการผลิต/สร้างสื่อ สามารถดำเนินการทั้งในลักษณะการเลือกสื่อ
การสอนที่มีอยู่แล้ว และผลิตสื่อการสอนชิ้นใหม่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การเลือกสื่อการสอนที่มีอยู่แล้ว เป็นการพิจารณาเลือกสื่อ
การสอนที่มีอยู่แล้ว สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกนั้น ให้พิจารณาตามคุณลักษณะ
ของสื่อที่เป็นสาระอิงบริบท การเลือกสื่อการสอนดำเนินการดังนี้

3.1.1 วิเคราะห์รายละเอียดในสื่อการสอนที่เลือก ว่ามี
ความสอดคล้องกับเนื้อหาของสาระอิงบริบทที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยให้วิเคราะห์เปรียบเทียบ
ตามรายการหัวข้อ ต่อไปนี้

- 1) ความคิดรวบยอดของเรื่อง
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) ระดับของจุดประสงค์การเรียนรู้
- 4) ขอบเขตของเนื้อหาที่เลือกมาใส่ไว้ในสาระอิงบริบท
- 5) ระบุความน่าสนใจ
- 6) กำหนดบริบทสำหรับการพิจารณาและการอภิปรายสาระ
อิงบริบท ของนักเรียน
- 7) ประเด็นค้นคว้าที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้จากสาระ
อิงบริบท

ตัวอย่าง การนำวิดิทัศน์ เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร”
มาเป็น สารอิงบริบท สำหรับการสอน
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

การพิจารณาเรื่องย่อ

เป็นเรื่องที่สร้างขึ้นเพื่อให้ความรู้กับพ่อ แม่ ในการเลี้ยงดูบุตร ด้วยการนำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงในครอบครัว เช่น การให้ความรักความอบอุ่นในครอบครัว การไม่ใช้เหตุผลในการตักเตือนสั่งสอนลูก การสร้างระเบียบวินัย การใช้กรณีตัวอย่างในการให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูบุตร และการปฏิบัติตนของลูก เป็นต้น

เนื้อเรื่องกล่าวถึง วิถีชีวิตของเด็กจากครอบครัว 4 ครอบครัว ดังนี้

1. ครอบครัวของเด็กชายคนแรก (ชื่อ “ป๊อบ”) ซึ่งมีการเรียนที่ตกต่ำลง พ่อ แม่ ของป๊อบ ไม่ใช้เหตุผลซักถามว่าการเรียนตกต่ำของลูก เป็นเพราะเหตุใด และใช้ถ้อยคำที่รุนแรง ป๊อบรู้สึกเสียใจ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และคิดว่าตนเองเป็นคนโง่ตามที่พ่อ แม่ว่ากล่าวจริง ๆ
2. ครอบครัวของเด็กผู้ชายคนที่สอง (ไม่ระบุชื่อ) ซึ่งเด็กชายคนนี้มีมีการเรียนที่ตกต่ำลงเช่นเดียวกัน แต่พ่อแม่ มีความเข้าใจ ซักถามเหตุผล ให้ความเข้าใจ และพยายามหาทางที่จะช่วยเหลือลูก ทำให้ลูกมีความอบอุ่น กล้าที่จะพูดเหตุผลและพยายามที่จะปรับปรุงตัวเอง ต่อไป
3. ครอบครัวของเด็กผู้ชาย (ไม่ระบุชื่อ) พ่อแม่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดี ได้เพียงกันด้วยความรุนแรง ไม่ให้ความรักเอาใจใส่ลูก เด็กขาดความอบอุ่น ไม่สนใจในการส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ของลูก ไม่ได้รับการปลุกฝังค่านิยมในการอยู่ร่วมกันในสังคม เด็กเกิดความสับสนว่าจะเชื่อพ่อ หรือแม่ กันแน่
4. ครอบครัวของเด็กผู้หญิง (ไม่ระบุชื่อ) พ่อและแม่ ให้ความเอาใจใส่และแสดงบทบาทหน้าที่ของพ่อ แม่อย่างชัดเจนถูกต้อง เช่น พ่อทำงานหาเลี้ยงครอบครัว แม่เป็นแม่บ้าน พ่อ แม่รักใคร่กลมเกลียว เอาใจใส่ดูแลลูก ปลุกฝังความรักเอาใจใส่ลูก เป็นต้น

เพื่อให้สะดวกต่อการวิเคราะห์ ขอเสนอแนะให้ดำเนินการในรูปของตารางวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสอนที่คัดเลือก (วัดทัศนเรื่อง 1”) กับเนื้อหาของสารอิงบริบท
 กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

รายการ	เนื้อหาที่กำหนด ในสารอิงบริบท	รายละเอียดในสื่อการสอนที่เลือก	ผลการวิเคราะห์	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
1. ความคิดรวบยอด ของเรื่อง	สมาชิกทุกคนในครอบครัว จำเป็นต้องปฏิบัติตาม บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสงบสุข	เรื่องราวชี้ให้เห็นถึงชีวิตของเด็ก 4 คน จาก 4 ครอบครัวโดยที่สมาชิกของบางครอบครัว มิได้ปฏิบัติ ตามบทบาทความรับผิดชอบของตน	✓	
2. จุดประสงค์การเรียนรู้	บอกถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ สมาชิกแต่ละคนของครอบครัวได้ถูกต้อง	ชี้ให้เห็นการปฏิบัติตนในบทบาทของสมาชิกใน ครอบครัวทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง	✓	
3. ระดับของจุดประสงค์ การเรียนรู้	ระดับแยกแยะความแตกต่างและเป็นหลักการ แนว คิดรวบยอด กฎเกณฑ์ ควรใช้สื่อประเภท ภาพนิ่ง วีดิทัศน์	เป็นสื่อประเภทวีดิทัศน์	✓	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสอนที่คัดเลือก (วิธีที่ค้นเรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร ตอนที่ 1”) กับเนื้อหาของสาระอิงบริบท
กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

รายการ	เนื้อหาที่กำหนด ในสาระอิงบริบท	รายละเอียดในสื่อการสอนที่เลือก	ผลการวิเคราะห์	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
4. ขอบเขตของเนื้อหา 4.1 ประเด็นหลัก (ความครอบคลุม)	<ul style="list-style-type: none"> - หน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว 	ชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวของเด็ก 4 คน (ทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง)	✓	
4.2 ประเด็นย่อย (ความซับซ้อน)	<ul style="list-style-type: none"> - หน้าที่ความรับผิดชอบของ พ่อ แม่ ต่อลูก - ให้ความรักความเข้าใจใส่ - ให้การศึกษา - ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ 	<p>มีประเด็นชี้ให้เห็นถึงการแสดงบทบาทความรับผิดชอบในทางที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ในเรื่อง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเอาใจใส่ของพ่อ แม่ต่อลูกอย่างเหมาะสมในครอบครัวเด็กชายคนที่ 2 และครอบครัวของเด็กผู้หญิง 2. การขาดการเอาใจใส่ของพ่อแม่ต่อลูกของเด็กในครอบครัวที่ 1 และครอบครัวที่ 3 3. การส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนของลูกในครอบครัวที่ 1 - 4 <p>- แสดงให้เห็นว่าลูกมีการเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และความพยายามในการตั้งใจเล่าเรียนของลูก แต่มีปัญหาในการเรียนที่ตกค้าง</p>	✓	
	<ul style="list-style-type: none"> - หน้าที่ความรับผิดชอบของลูก - เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ พ่อ แม่ - ตั้งใจเล่าเรียน 		✓	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสนทนาที่คัดเลือก (วิธีที่ค้นเรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร ตอนที่ 1”) กับเนื้อหาของสารเชิงบริบท กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

รายการ	เนื้อหาที่กำหนดในสารเชิงบริบท	รายละเอียดในสื่อการสนทนาที่เลือก	ผลการวิเคราะห์	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
5. ระบุความน่าสนใจ 5.1 เรื่องที่พบเห็นได้ในชีวิตจริง	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อ แม่ ไม่ใช่เหตุผลในการตกเตียง สั่งสอนลูก - พ่อ แม่ ไม่ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการอบรมดูแลบุตร - ปัญหาการเรียนของเด็กตกต่ำลง - สุขภาพจิตของเด็กจากสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรากฏในครอบครัวของป๊อบ - ปรากฏในครอบครัวของป๊อบ และเด็กชายคนที่ 3 	✓	
6. กำหนดมุมมองสำหรับการพิจารณา	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของพ่อ แม่ ลูก 2. จำแนกผลเสียที่เกิดจากการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมของ พ่อ แม่ ลูก 3. วิเคราะห์ผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมของพ่อ แม่ ลูก 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรากฏในครอบครัวของป๊อบ และเด็กชายคนที่ 2 - ปรากฏในครอบครัวของป๊อบและครอบครัวเด็กคนที่3 	✓	
		<ul style="list-style-type: none"> - ปรากฏในครอบครัวของเด็กคนที่ 2 และ 4 - ปรากฏในครอบครัวของเด็กคนที่ 1 และ 3 	✓	
		<ul style="list-style-type: none"> - ปรากฏในครอบครัวของเด็กคนที่ 2 และ 4 	✓	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสอนที่คัดเลือก (วีดิทัศน์เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร ตอนที่ 1”) กับเนื้อหาของสาระเชิงบริบท
 กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน้าที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

รายการ	เนื้อหาที่กำหนด ในสาระเชิงบริบท	รายละเอียดในสื่อการสอนที่เลือก	ผลการเรียนรู้	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
7. ประเด็นค้นคว้าที่ ผู้เรียนควรกำหนดขึ้น	1. กำหนดหลักการและวิธีการในการอบรมเลี้ยงดู บุตร 2. กำหนดวิธีการปฏิบัติตนในฐานะลูกที่ดี 3. สรุปการกระทำที่ไม่ควรปฏิบัติต่อสมาชิกของ ครอบครัวในบทบาทของพ่อ แม่ ลูก 4. กำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ตัวของพ่อ แม่ ลูก	* เป็นประเด็นที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นจากการประมวล เหตุการณ์ที่ปรากฏในวีดิทัศน์ และจากความต้องการ ในการค้นคว้าของนักเรียน		

สำหรับการวิเคราะห์รายละเอียดในสื่อที่เป็นวีดิทัศน์เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร” ตามรายการหัวข้อของเนื้อหาในสาระอิงบริบทมีความสอดคล้องกัน

3.1.2 การนำสื่อการสอนที่เลือกมาจัดกระทำให้เหมาะสมเพื่อใช้ในรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท ๗ ดำเนินการดังนี้

- 1) คัดเลือกเนื้อหาของสื่อแต่ละส่วนว่าจะนำเสนอในช่วงเวลาใดของการสอน และนำเสนอระยะเวลาานเท่าใด
- 2) จัดทำเนื้อหาเพิ่มเติม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดประเด็นอภิปราย โดยใช้แถบประโยคที่มีข้อความในเชิงกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายและต้องการค้นคว้าเพิ่มเติม

ตัวอย่าง การจัดทำเนื้อหาเพิ่มเติม

ในวีดิทัศน์ เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร ตอนที่ 1”

เมื่อนำเสนอวีดิทัศน์เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร ตอนที่ 1” เป็นเวลา 10 นาที แล้วจะจัดให้มีแถบประโยคปรากฏขึ้นว่า

- “ เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นกับลูก พ่อ แม่ ควรทำอะไร ?”
- “ ถ้านักเรียนเป็น ปิอบ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร ?”
- “ พ่อ แม่ ควรทำหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร?”
- “ ลูกควรมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร?”
- “ นักเรียนต้องการให้ครอบครัวของนักเรียนเป็นแบบครอบครัวไหน?”

3.1.3 การทดลองก่อนใช้ ในขั้นนี้เป็นการทดลองใช้สื่อการสอนกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้เรียน เพื่อพิจารณาว่าสื่อการสอนดังกล่าวมีความเหมาะสม/สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/เนื้อหา ผู้เรียน และแผนการใช้สื่อที่ได้วางไว้หรือไม่ หากพบว่า

- ก. เหมาะสมและสอดคล้อง ก็ให้นำไปใช้ในการสอนจริงได้ (4)
- ข. ไม่เหมาะสม/ไม่สอดคล้อง สามารถดำเนินการได้ 2 ทางคือ
- 1) ดำเนินการเลือกสื่อการสอน(3.1) ใหม่ หรือ
  - 2) การผลิตสื่อการสอนใหม่ (3.2)

3.2 การผลิตสื่อการสอนใหม่

ขั้นตอนการดำเนินงานผลิตสื่อที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นเพียงขั้นตอนหลัก ๆ ส่วนรายละเอียดของสื่อแต่ละประเภท ควรศึกษาเพิ่มเติม สำหรับการดำเนินการหลัก ๆ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นผลิต และขั้นติดตามผล มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ขั้นวางแผน

ประกอบด้วยขั้นการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์

ในขั้นเริ่มแรกนี้ จะต้องเริ่มที่ความคิดที่ว่า มีแนวคิดในการผลิตสื่อในหัวเรื่องใด จากนั้นเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นโดยมีสื่อการสอนที่จะผลิตขึ้นเป็นสิ่งเอื้ออำนวย

2) กำหนดแหล่งสนับสนุน

ผู้สร้างสื่อจะต้องสำรวจว่า จะไปหาแหล่งข้อมูลและความช่วยเหลือได้จากที่ไหนและผู้ใดในแง่เนื้อหา การผลิตและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ด้วย

3) จัดทำโครงเรื่อง และรายละเอียดของเรื่องย่อ ๆ

จากวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้แล้ว ให้ศึกษาเนื้อหาอย่างละเอียดแล้วนำไปเขียนเป็นเค้าโครงเรื่อง ประกอบด้วย

- ก. ประเด็นหลักของเนื้อหา
- ข. รายการความซับซ้อนตามระดับที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเป็น
เนื้อหาของสาระอิงบริบท

ตัวอย่าง คำโครงเรื่อง
“การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว”

1. หน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว
  - 1.1 หน้าที่ความรับผิดชอบของพ่อ แม่ พี่ลูกและสมาชิกของครอบครัว
    - 1.1.1 การให้ความรักความเอาใจใส่ดูแล
    - 1.1.2..การปลูกฝังจริยธรรม ค่านิยมที่ดี
    - 1.1.3 การส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ
  - 1.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของลูก
    - 1.2.1 การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อ แม่
    - 1.2.2 การใช้จ่ายอย่างประหยัด
    - 1.2.3 การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

จากนั้นนำโครงเรื่องมาเขียนเป็นรายละเอียดของเรื่องในลักษณะย่อ ๆ ในเชิงข้อความ เพื่อเป็นการขยายส่วนเนื้อหาให้เห็นภาพเรื่องราวทั้งหมดจากคำโครงเรื่อง นั้นเอง

4) จัดทำลำดับเรื่องราว

ในขั้นนี้จะนำเนื้อหามาสัมพันธ์กับคำโครงเรื่องให้ออกมาเป็นลำดับขั้นที่ง่ายต่อการเข้าใจ ด้วยการจัดทำเป็น storyboard card โดยให้เขียนเนื้อหาแต่ละตอน แล้วนำมาเรียงลำดับให้สัมพันธ์กัน เพื่อจะช่วยให้มองเห็นเรื่องราวทั้งหมดตามลำดับ

ตัวอย่างภาพ storyboard

ภาพ	หมายเลข	จัดเรียงภาพตามเนื้อเรื่อง												
	คำบรรยาย ที่ใช้ประกอบภาพ													
คำบรรยายสั้น ๆ เกี่ยวกับภาพ		<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>												

5) เขียนสคริปต์

เป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่การแสดงกระบวนการในการผลิตเป็นลำดับ เป็นชุดติดต่อกัน องค์ประกอบภายในสคริปต์ประกอบด้วย 1) ลำดับภาพ 2) รายละเอียดการจัดทำภาพ 3) ภาพ 4) คำบรรยาย 5) เสียงประกอบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง แบบฟอร์มการจัดทำสคริปต์
จากวิดิทัศน์ เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูบุตร ตอนที่ 1”

หน้าที่ .....ของจำนวน ..... หน้า วันที่ ..... เดือน .....
 พ.ศ.....
 ชื่อเรื่อง .....

รายละเอียดการจัดทำภาพ	ภาพ	คำบรรยาย
ภาพพ่อ แม่ เดินเข้ามาในบ้าน มองดูซึ่งหน้าเศร้า อยู่ที่มุมห้อง		“ใจ กลับมาแล้วซิเจ้าตัวดี เป็นใจผลการสอบเกือบได้ หรือเกือบตกละ คงแย่อีกตามเคยซิ นะ ฉันทายหน้าเรื่องการเรียนของแกจริง ๆ แกมันดีแต่เล่น ไม่สนใจการเรียน”

๑) การกำหนดวัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่าย

ในขั้นนี้เป็นการกำหนดชนิด/จำนวนของวัสดุที่ผลิต
 อุปกรณ์ต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายในการผลิต

3.2.2 ขั้นการผลิต เป็นการดำเนินกิจกรรมตามเวลาที่ได้

วางแผนไว้

3.2.3 การทดลองเบื้องต้นก่อนใช้จริง ในขั้นนี้จะมีการทดสอบว่าสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมานั้นมีคุณภาพดีเพียงพอหรือไม่ ด้วยการนำสื่อการศึกษาดังกล่าวไปทดลองใช้ในสภาพการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการณ์จริง แล้วประเมินประสิทธิภาพโดยใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้น เมื่อทดลองและหาประสิทธิภาพแล้วพบว่าสื่อการสอนยังมีข้อบกพร่องให้ดำเนินการแก้ไข อย่างไรก็ตามหากแก้ไขแล้วยังไม่เหมาะสม ให้ดำเนินการผลิตใหม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินประสิทธิภาพสื่อการสอน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสาระหลักกับวิชา

เทปเสียง ..... วีดิทัศน์ ..... แผนภูมิ..... แผนที่ .....
 หุ่นจำลอง ..... รูปภาพ ..... แผนโปรงใส ..... สไลด์ .....อื่น ๆ .....
 ชื่อเรื่อง.....
 สำหรับวิชา ..... ความยาวเรื่อง (เวลา) .....

2. ระดับของผู้ชม .....

3. การประเมินผลในแง่คุณภาพและการนำไปใช้

ลำดับ	รายการประเมิน	สอดคล้อง	รายการที่ควรแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
1	ความคิดรวบยอดในสื่อสอดคล้องกับ ความคิดรวบยอดของเนื้อหาบทเรียน	.....	.....
2	ขอบเขตของเนื้อหา 2.1 มีความครอบคลุม 2.2 มีความซับซ้อน	....	....
3	ความน่าสนใจ 3.1 เป็นเรื่องที่พบเห็นในสังคมปัจจุบัน 3.2 มีความแปลกใหม่ 3.3 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	....	....
4	มุมมองต่าง ๆ ที่หลากหลาย	.....	.....
5	เชื้อให้เกิดการกำหนดประเด็นค้นคว้า	.....	.....
6	ข้อสังเกตอื่น ๆ 6.1 ..... 6.2 ..... 6.3	....	....

4. สรุปผลการประเมินสื่อการสอนนี้

เหมาะสมที่จะนำไปใช้ ..... ไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ .....

ชื่อผู้ประเมิน ..... วันที่ .....

การสร้างสาระอิงบริบท
(วัตถุประสงค์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1”)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสร้างสาระอิงบริบท (วิดีทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1”)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

การดำเนินการสร้างสาระอิงบริบท สำหรับการสอนตามรูปแบบการสอน โดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข มีวิธีการแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การกำหนดเนื้อหาในสาระอิงบริบท
- ขั้นที่ 2 การกำหนดบริบท (มุมมองต่าง ๆ)ของเนื้อหาในสาระอิงบริบท
- ขั้นที่ 3 การกำหนดขอบเขตการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท
- ขั้นที่ 4 การกำหนดขอบเขตประเด็นค้นคว้า
- ขั้นที่ 5 การนำสาระอิงบริบทมาผลิตเป็นสื่อการสอน

การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเนื้อหาในสาระอิงบริบท ดำเนินการดังนี้

1.1 กำหนดขอบเขตของเนื้อหาในสาระอิงบริบท

ดำเนินการโดยการศึกษาบทเรียนที่จะนำมาสร้างสาระอิงบริบท อย่างละเอียด ดังนี้

1.1.1 ศึกษาถึงความคิดรวบยอดของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับของจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจุดประสงค์ ดังนี้

1) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มุ่งให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาที่แสดงความเป็นจริง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ วันที่ เหตุการณ์ คำนิยาม เป็นต้น

2) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการแยกแยะสิ่งที่มองเห็น มุ่งให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างกัน เช่น สามารถระบุ ชื่อ คำหรือสัญลักษณ์ได้

3) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับด้านหลักการ แนวความคิด รวบยอด และกฎเกณฑ์ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์

4) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่จะจัดเรียงลำดับของการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามลำดับขั้นที่ถูกต้อง

5) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ทางด้านทักษะเพื่อนำไปปฏิบัติ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะเพื่อการปฏิบัติงาน ทั้งงานที่ง่ายและซับซ้อน

6) จุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และเจตคติ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสิ่ง ๆ หนึ่ง และเกิดการรับรู้ในสิ่งนั้น ๆ แล้วตอบสนองและให้คุณค่าต่าง ๆ ในสิ่งที่ตนรับรู้ นั้น ๆ

ผลการศึกษานี้อาของบทเรียน

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

ความคิดรวบยอด ครอบครัวแต่ละครอบครัว ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแตกต่างกันไป สมาชิกของครอบครัวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าว และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้หมดไป ด้วยความรักให้อภัย มีเหตุผลจึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้ บอกถึงปัญหาของครอบครัว แนวทางแก้ปัญหาและเลือกวิธีแก้ปัญหา

ระดับจุดประสงค์ ระดับแยกแยะความแตกต่าง และระดับหลักการ แนวความคิด รวบยอดกฎเกณฑ์

1.1.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาให้มีความครอบคลุม โดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทเรียนที่ได้ศึกษาไว้แล้วว่า มีประเด็นหลัก ๆ ไต่บ้างที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของบทเรียน แล้วนำประเด็นดังกล่าวนี้มาเป็นหัวข้อของเนื้อหาหลักของเนื้อหาในสาระอิงบริบทดังนี้

การกำหนดเนื้อหาให้มีความกว้างครอบคลุม

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
ประเด็นหลักของเนื้อหา คือ ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

1.1.3 กำหนดขอบเขตด้านความซับซ้อน ดำเนินการโดยนำประเด็นหลักของเนื้อหา ที่กำหนดไว้แล้วมากำหนดเป็นประเด็นย่อย ๆ และ แยกความซับซ้อนเป็นระดับ ๆ ต่อเนื่องกันไป ดังนี้

การกำหนดความซับซ้อน		
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6		
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข		
ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย (ความซับซ้อนระดับที่ 1)	ประเด็นย่อย (ความซับซ้อนระดับที่ 2)
1. ลักษณะของครอบครัวที่มีความสุขและปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข	1.1 ความสมดุลของสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 1.2 ปัญหาที่เกิดในครอบครัว	1.1.1 การวางแผนครอบครัว 1.1.2 การเพิ่มรายได้ของครอบครัว 1.2.1 ปัญหาที่อยู่อาศัย 1.2.2 ปัญหาขาดแคลนโภชนาการ 1.2.3 ปัญหาขาดความอบอุ่น 1.2.4 ปัญหาทางเศรษฐกิจ 1.2.5 ปัญหาขาดการศึกษา 1.2.6 ปัญหาสุขภาพ

1.2 คัดเลือกเนื้อหาที่จะนำเสนอในสาระอิงบริบท ดำเนินการโดยเลือกเนื้อหาจากที่ได้กำหนดให้มีความครอบคลุมและซับซ้อนไว้แล้ว โดยการคัดเลือกเพียงบางส่วน (ประมาณระหว่าง 50-60% ของเนื้อหาทั้งหมด) เพื่อนำมาเสนอในสาระอิงบริบทสำหรับเนื้อหาในส่วนที่เหลือนั้น ผู้เรียนจะเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ ต่อไป

สำหรับในการคัดเลือกเนื้อหา จากกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องลักษณะครอบครัวที่มีความสุข ที่ได้ดำเนินการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาไว้แล้วในข้อที่ 1.1 นั้น ดำเนินการคัดเลือกมาประมาณ 50 % เพื่อนำมาแสดงไว้ในสาระอิงบริบท ดังรายละเอียดดังนี้

การคัดเลือกเนื้อหา

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
ประเด็นหลักของเนื้อหา คือ ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
ประเด็นย่อยของเนื้อหา (ความซับซ้อน) ประกอบด้วย

1. ความสมดุลของจำนวนสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
  - 1.1 การวางแผนครอบครัว
2. ปัญหาที่เกิดในครอบครัว
  - 2.1 ปัญหาที่อยู่อาศัย
  - 2.2 ปัญหาขาดแคลนโภชนาการ
  - 2.3 ปัญหาขาดความอบอุ่น

1.3 การระบุนาสนใจของสาระอิงบริบท ดำเนินการโดยนำเนื้อหาสาระที่ได้คัดเลือกไว้ มาพิจารณาว่า สามารถนำเสนอเป็นรายละเอียด เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ กล่าวคือ เป็นเรื่องราวที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริง หรือมีความแปลกใหม่ ดังนี้

การกำหนดความน่าสนใจ

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
เรื่องที่พบในสังคมปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. แหล่งสลัม
2. การขาดแคลนอาหาร
3. ครอบครัวแตกแยก
4. ความยากจน
5. สุขภาพอนามัยไม่แข็งแรง

ความแปลกใหม่ ประกอบด้วย

1. หลักการวางแผนครอบครัว
2. ความรู้เกี่ยวกับ “วันครอบครัวแห่งชาติ”

ขั้นที่ 2 กำหนดบริบท(มุมมองต่าง ๆ)ของเนื้อหาในสาระอิงบริบท เป็นการกำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ว่า ผู้เรียนควรเกิดมุมมอง ต่าง ๆ อะไรบ้าง จากสาระอิงบริบทที่จัดทำขึ้น เพื่อจะได้นำขอบเขตดังกล่าวมา เป็นกรอบอีกประการหนึ่งในการจัดสร้างสาระอิงบริบท ต่อไป ดังนี้

การกำหนดบริบท (มุมมองต่าง ๆ)

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

มุมมองต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้ ได้แก่

1. สิ่งแวดล้อมในบ้าน
2. สิ่งแวดล้อมนอกบ้าน
3. คุณธรรมของสมาชิกในครอบครัว
4. ครอบครัวที่พึงประสงค์
5. การสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกของครอบครัว

จากการกำหนดมุมมองสำหรับผู้เรียนข้างต้น สามารถนำมาเป็นกรอบในการนำเสนอภาพในลักษณะต่าง ๆ ที่มีความครอบคลุมตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเป็นภาพครอบครัวที่อยู่ในแหล่งส้วมที่พ่อ แม่ ไม่ได้ให้ความเอาใจใส่แก่สมาชิกของครอบครัว และไม่ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งจะเอื้อให้ผู้เรียนเกิดมุมมองของสิ่งแวดล้อมในบ้าน สิ่งแวดล้อมนอกบ้าน คุณธรรมของสมาชิกในครอบครัว

ขั้นที่ 3 กำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ของการอภิปราย ที่ผู้เรียนสามารถอภิปราย
จากสาระอิงบริบท

การกำหนดขอบเขตของการอภิปราย

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

ขอบเขตประเด็นอภิปราย ที่พบได้จากสาระอิงบริบท ได้แก่

1. สภาพสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านของครอบครัวที่ปรากฏในสาระอิงบริบท

2. สิ่งที่แสดงออกถึงการมีคุณธรรมและขาดคุณธรรมสำหรับครอบครัวของสมาชิกในครอบครัวต่าง ๆ
3. ความแตกต่างระหว่างครอบครัวที่ปรากฏ

ขั้นที่ 4 กำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ของประเด็นค้นคว้าที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้จากการพิจารณาเนื้อหาในสาระอิงบริบท

การกำหนดขอบเขตประเด็นค้นคว้า
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
ขอบเขตประเด็นค้นคว้า ได้แก่

1. ปัจจัยที่เป็นสิ่งสนับสนุนให้ครอบครัวเกิดความสงบสุข
2. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในครอบครัว
  - 2.1 สาเหตุของปัญหา
  - 2.2 แนวทางแก้ไข

เพื่อความชัดเจนในการสร้างสาระอิงบริบทจึงควรแสดงรายละเอียดของการผลการดำเนินการจากขั้นที่ 1-4 ในรูปของตารางแสดงผลการดำเนินการจัดเตรียมโครงสร้างเนื้อหา สำหรับสาระอิงบริบท ตัวอย่างเช่น ตารางแสดงการกำหนดโครงสร้างของสาระอิงบริบท กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข ดังนี้

ความถี่ตรวจสอบ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ระดับของจุดประสงค์	ขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน		ขอบเขตเนื้อหาที่เลือก	ระบุความน่าสนใจ		บริบท (มุมมองต่าง ๆ)	ขอบเขตประเด็นอภิปราย	ขอบเขตประเด็นความรู้ที่ผู้เรียนควรกำหนดขึ้น		
			ประเด็นหลัก (ความครอบคลุม)	ประเด็นย่อย (ค ำ น ค ว า ม ช ี บ ช ี อ น) ระดับที่ 1		ระดับที่ 2	ประเด็นหลัก (ความครอบคลุม)				ประเด็นย่อย (ข้อ)	เรื่องที่พบในสังคมปัจจุบัน
ครอบครัวแต่ละครอบครัวย่อมมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแตกต่างกันไป สมาชิกของครอบครัวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ ใ้หมลไป ด้วยความรักให้ลือย มีเหตุผล จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข	บอกถึงปัญหาของครอบครัว แนวทางแก้ปัญหา และวิธีแก้ปัญหา	ระดับแยกและความแตกต่าง และหลัก การ แนว ความคิด ความอดทน กฎเกณฑ์	1. ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข และปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข	1.1 ความสมดุของสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นครอบครัว	1.1.1 การวางแผนครอบครัว 1.1.2 การเห็นประโยชน์ของครอบครัว	1. ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข	1 ความอดทนของจำนวนสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 1.1 การวางแผนครอบครัว	-แหล่งข้อมูล -การขาดแคลนอาหาร -ครอบครัวแตกแยก -สินค้ามีราคาแพง	-หลักการวางแผนครอบครัว -ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว	1.สิ่งแวดล้อมในบ้าน 2.สิ่งแวดล้อมนอกบ้าน 3.สมาชิกต้องอยู่ร่วมกัน 4.ครอบครัวที่พึงประสงค์ 5.การสร้างครอบครัวให้มีความสุขอันดีต่อกันภายในครอบครัว	1. สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้าน 2. การแสดงออกถึงคุณธรรมและจิตใจ 3. ความแตกต่างระหว่างครอบครัว	1. ปัจจัยที่เป็นสิ่งสนับสนุนให้ครอบครัวเกิด 2. ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว 2.1 สาเหตุของปัญหา 2.2 แนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 5 การนำสาระอิงบริบทมาผลิตเป็นสื่อการสอน

ดำเนินการพิจารณาว่า มีสื่อการสอนที่มีเนื้อหาสาระตรงตามเนื้อหาที่กำหนดไว้หรือไม่ พบว่ามีวีดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย” ของบริษัทมงคลภาพยนตร์ จัดจำหน่ายโดยบริษัท ไรท์ฟีกเจอร์ ที่สามารถนำมาใช้สอนได้ โดยดำเนินการคัดเลือกสื่อตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาในสาระอิงบริบท และคุณลักษณะของผู้เรียน

สำหรับการพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาในสาระอิงบริบทนั้น เป็นการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ดำเนินการไว้ในขั้นที่ 1- 4 มาใช้ ส่วนการพิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียนนั้น ให้พิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

1) ความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์เดิม โดยพิจารณาว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์เดิมที่ เกี่ยวข้องกับสาระอิงบริบทที่จะจัดสร้างเป็นสื่อการสอน อย่างไรบ้าง เพื่อให้มีความเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน ดังนี้

คุณลักษณะของผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิม
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เรื่องลักษณะครอบครัวที่มีความสุข พิจารณาจากเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนเคยเรียนมาก่อนแล้วในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว มีทักษะในการวิเคราะห์ จำแนกถึงการกระทำที่ดีและไม่ดีที่จะเกิดต่อครอบครัว และการปฏิบัติตนในครอบครัว

2) ความสนใจของผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผู้เรียนมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร ตามระดับอายุของผู้เรียน ด้วยการศึกษาจากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็ก

ความสนใจของผู้เรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นนี้ มีอายุอยู่ระหว่าง 10-12 ปี ซึ่งผู้เรียนในวัยนี้ จะมีสติปัญญากว้างขวางขึ้น มีความสามารถคิดและแก้ปัญหาได้มากขึ้น มีความสนใจในสิ่งต่อไปนี้ (สุชา จันทรเฒ, 2536)

- 2.1 สนใจอ่านหนังสือต่าง ๆ เพื่อที่จะร่วมอภิปรายหรือพูดคุยกับเพื่อน ๆ ได้
- 2.2 สนใจเรื่องที่เป็นข้อเท็จจริง
- 2.3 สนใจอยากรู้อยากเห็นและต้องการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว
- 2.4 สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ ชีวิตสัตว์
- 2.5 สนใจการชมภาพยนตร์ และการท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 การกำหนดสื่อและช่วงเวลาในการใช้สื่อ

2.1 การกำหนดสื่อ ผลจากการพิจารณาสามารถกำหนดสื่อการสอน

การกำหนดสื่อการสอน

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข จากการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเนื้อหา สำหรับสาระอิงบริบท ประกอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาตอนนี้ พบว่าเป็นจุดประสงค์ในระดับแยกแยะความแตกต่าง และระดับหลักการ แนวคิดรวบยอด กฎเกณฑ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามแนวคิดของอัลเลน (Allen, William H. อ้างถึงใน กิตานันท์ มลิทอง, 2536) จะเห็นได้ว่าสื่อการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับนี้คือ ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ และเมื่อพิจารณาต่อไปถึงเนื้อหาในเรื่องที่จะสอนคือ ลักษณะครอบครัวที่มีความสุขแล้ว การที่ผู้เรียนจะสามารถแยกแยะความแตกต่างในการปฏิบัติที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องในครอบครัว ตลอดจนการสรุปหลักการ แนวคิด และกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว หากผู้เรียนได้พบเห็นภาพที่เคลื่อนไหว มีเสียงประกอบที่แสดงให้เห็นการปฏิบัติของตัวละครของเรื่องในสภาพการณ์ต่าง ๆ ของครอบครัว จะทำให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้นได้ดีกว่า ในกรณีนี้ประเภทสื่อที่เหมาะสมคือ วิดิทัศน์

2.2 กำหนดเวลาการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนการสอน

การกำหนดเวลาของการใช้สื่อนั้น ๆ ในแต่ละช่วง ดำเนินการดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการสอน ๆ ว่าจะใช้สื่อการสอนนี้ (วีดิทัศน์) ในการสอนขั้นที่ 4 การอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท

2.2.2 กำหนดเวลาการใช้สื่อ ๆ เป็นเวลา 10 นาที

ขั้นที่ 3 การผลิตสื่อ

การนำเนื้อหาของสาระอิงบริบท มาพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอน ได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับคุณลักษณะของสาระอิงบริบท ดังนี้

- 1) มีประเด็นเนื้อหาครบทุกหัวข้อตามขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน
- 2) มีความน่าสนใจ โดยเป็นเรื่องราวที่สามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริง

และมีความแปลกใหม่

3) ในแต่ละประเด็นของเนื้อหา ประกอบด้วยประเด็นย่อย ๆ อย่างน้อย 2 ประเด็น ขึ้นไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาประเด็นย่อย ดังกล่าวได้

4) มีความสมบูรณ์ด้านเทคนิค ได้แก่ ภาพประกอบชัดเจน ให้สีเหมาะสม เสียงประกอบชัดเจน เป็นต้น

สำหรับการผลิตสื่อครั้งนี้ เป็นการเลือกสื่อการสอนที่มีอยู่แล้ว โดยดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์รายละเอียดในสื่อการสอนที่เลือก ว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหาของสาระอิงบริบทที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยให้วิเคราะห์เปรียบเทียบตามรายการต่อไปนี้ คือ

- 1) ความคิดรวบยอดของเรื่อง
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) ระดับของจุดประสงค์การเรียนรู้
- 4) ขอบเขตของเนื้อหาที่เลือกมาใส่ไว้ในสาระอิงบริบท
- 5) ระบุความน่าสนใจ
- 6) กำหนดมุมมองในสำหรับการพิจารณาสาระอิงบริบทของนักเรียน
- 7) ประเด็นที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้จากสาระอิงบริบท

ได้ผลของการดำเนินการ ดังนี้

ผลการพิจารณาเรื่องย่อของวิดิทัศน์ เรื่อง “เสียดาย”
สำหรับเป็น สารอ้างอิงบริบท ในการสอน
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

เรื่องย่อ

เป็นเรื่องที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอุทาหรณ์แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองให้เห็นถึงสิ่งที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติ และการปฏิบัติตัวของสมาชิกในครอบครัวและสภาพปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัวที่มีสาเหตุมาจากภายในครอบครัวเองและจากสิ่งแวดล้อม

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้นำมาจัดทำเป็นวิดิทัศน์สำหรับจำหน่าย เนื้อเรื่องกล่าวถึงวิถีชีวิตของเด็กผู้หญิงที่มาจากครอบครัว 4 ครอบครัว ดังนี้

1. ครอบครัวของ “เงาะ” พ่อของเงาะ เคยเป็นครูอยู่ที่ต่างจังหวัด แต่มีลูกหลายคน รายได้ไม่เพียงพอ จึงลาออกจากการเป็นครู ย้ายเข้ามาอยู่ที่กรุงเทพฯ เพื่อเปิดร้านอาหารพยายามส่งเสียลูก ๆ ให้เรียนหนังสือ บางครั้งแม่ประพฤติดัวไม่ซื่อสัตย์กับพ่อ ทำให้มีเรื่องทะเลาะถึงขั้นทุบตีกันให้เงาะเห็นเสมอ ๆ ทำให้เงาะไม่มีความสุขที่จะอยู่บ้าน สนใจการเรียนน้อยลง คบเพื่อนที่ซักชวนให้หนีเรียน ไปเดินตามศูนย์การค้า พ่อโทษว่าเงาะหนีโรงเรียน เพราะสภาพแวดล้อมปัจจุบันมีแหล่งบันเทิงล่อตาล่อใจเด็กและขาดการควบคุม แต่ไม่ได้มองถึงการเอาใจใส่ของพ่อแม่ เงาะหนีโรงเรียนเที่ยวเตร่กับเพื่อน ๆ เงาะเริ่มติดยาเสพติด พ่อจับได้และทำโทษเงาะอย่างรุนแรงและไล่ออกจากบ้าน เงาะจึงไปมั่วสุมอยู่กับเพื่อน ๆ ผู้หญิงอีก 3 คน คือ ปู เดือน และแป้ม

2. ครอบครัวของ “แป้ม” พ่อเป็นตำรวจ แม่ทำงานโรงงาน อาศัยอยู่ในแฟลตที่มีผู้คนอาศัยกันมากมายและประกอบอาชีพต่าง ๆ กันไป พ่อไม่ค่อยลงรอยกับแม่สัก เพราะแม่ชอบเล่นไพ่ เมื่อพ่อจับได้จะซ้อมทุบตีแม่ให้แป้มเห็นอยู่เสมอ ๆ แฟลตที่แป้มอาศัยอยู่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนแออัดรอบ ๆ แฟลตเป็นสลัมที่ผู้คนอยู่กันอย่างหนาแน่น และมีแหล่งอบายมุขต่าง ๆ แป้มคบเพื่อนไม่ดี และหนีโรงเรียน และเริ่มติดยา เริ่มจากการ ักฎษา และเฮโรอีน พ่อจับได้ว่าแป้มติดยาจึงจับแป้มมัดติดไว้กับฝาบ้าน พ่อคิดว่าพ่อรักแป้ม แต่ไม่เคยแสดงออกให้เห็น แป้มคิดว่าเพื่อน ๆ รักแป้มมากกว่า ต่อมาแป้มหนีออกจากบ้านไปมั่วสุมอยู่กับเพื่อน คือ ปู เดือน และเงาะ

3. ครอบครัวของ “ปู” พ่อแม่แยกทางกัน แม่พาปูเดินทางลงมาอยู่ที่กรุงเทพฯ แม่แต่งงานใหม่และมีน้องใหม่ การแสดงออกของแม่ในบางครั้งทำให้ปูคิดว่าแม่รักน้องมากกว่า ปูเริ่มต่อต้านแม่และไม่รักน้อง พ่อเลี้ยงของปูชวนลามและชมชื่นปู แต่แม่ไม่เชื่อครึ่งความจริงปรากฏ แม่จึงให้ปูออกไปอยู่หอพัก ปูคบเพื่อนที่ซักชวนให้ติดยาเสพติด

คบเพื่อนผู้ชายที่เขากลางคืน และพบเห็นตัวอย่างวัยรุ่นผู้หญิงเสพยาเสพติด แล้วสามารถ
กรีดแขนขาตัวเองทำให้ปวดที่ยาเสพติดทำให้ลืมทุกสิ่ง ปวดติดยาเสพติดที่รุนแรงขึ้น เริ่มจาก
กา กัญชา และเฮโรอีน ปูออกมาบ้านมาพักพร้อมกับเดือน เเจาะ และแป้ม แล้วพากันมั่วสม
เสพยาเสพติด

4. ครอบครัวของ "เดือน" พ่อเดือนเป็นอัมพาตขยับตัวไม่ได้ นอนชมให้แม่ เดือน
และน้อง ๆ ปรนนิบัติ แม่มีรายจ่ายในครอบครัวมาก เดือนมีน้องหลายคน แม่ของเดือน
ประกอบอาชีพเป็นโสเภณี และพาคนที่มาเที่ยวกับแม่มาค้างที่บ้าน เดือนเห็นสิ่งที่แม่ทำ
จนเคยชิน เดือนจึงหารายได้ด้วยการเป็นโสเภณีด้วย ต่อมาแม่ของเดือนติดโรคเอดส์
เดือนมักมั่วสมอยู่กับปู แป้ม และเจาะ โดยชักชวนกันเสพยาเสพติด

ทั้ง 4 คนมาอยู่รวมกันและชักชวนเพื่อน ๆ มาเสพยาเสพติดที่หอพัก การเสพยา
รุนแรงถึงขั้นใช้เข็มฉีดยา ต่อมา แป้ม และปู ได้พบเพื่อนที่ติดยาเสพติดด้วยกัน เสพยาเสพติด
เกินขนาดจนเสียชีวิต ทำให้คิดได้ แป้มกลับบ้าน พ่อแม่พยายามให้แป้มเลิกยาหลายวิธี
ท้ายสุดได้พาแป้มไปรักษาที่รพ. กระจกบอ แต่ไม่นานแป้มก็หนีออกมาเสพยาเสพติด ส่วนปูนั้น
พ่อมารับกลับบ้านและไปรักษาตัวที่ระยอง พ่อของเจาะมารับเจาะกลับบ้านเช่นเดียวกัน เดือน
ปู และเจาะอดอยากได้ เมื่อ ปู เเจาะ และเดือน มาพบกัน พุดคุยกัน ต่างเสียใจวันเวลาเก่า ๆ
ที่ผ่านมา ซึ่งไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้

เพื่อให้สะดวกต่อการวิเคราะห์ ได้ดำเนินการในรูปของตารางวิเคราะห์ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสอนที่คัดเลือก (วีดิทัศน์เรื่อง “เสียต๋าย”) กับเนื้อหาของสาระอิงบริบท
กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

รายการ	เนื้อหาที่กำหนด ในสาระอิงบริบท	รายละเอียดในสื่อที่เลือก	ผลการวิเคราะห์	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
1. ความดีความชอบ ของเรื่อง	ครอบครัวแต่ละ ครอบครัว ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแตกต่างกันไป สมาชิกของครอบครัวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไป กล่าวและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไป ด้วยความรักให้อภัย มีเหตุผลจึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข	เรื่องราวที่ให้เห็นถึงครอบครัว 4 ครอบครัวไม่สมบูรณ์ อันเนื่องมาจากสมาชิก ไม่ปฏิบัติตามในสิ่งที่ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ ซากเหตุกรรม ซากเหตุผล ไม่รู้จักการให้อภัย ทำให้เกิดความผิดพลาดแก่สมาชิกของครอบครัว แต่เมื่อสมาชิกกลับมารับปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะส่งผลให้ครอบครัวกลับมามีความสุขขึ้น	✓	
2. จุดประสงค์ การเรียนรู้	บอกถึงปัญหาของครอบครัว แนวทางแก้ปัญหาและเลือกวิธีการแก้ปัญหา	1.ชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว 2.การแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง 3.การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง	✓ ✓ ✓	
3. ระดับของจุดประสงค์ การเรียนรู้	ระดับแยกแยะความแตกต่างและเป็นหลักการ แนวคิดรวบยอด กฎเกณฑ์ ควรใช้สื่อประเภท ภาพนิ่ง วีดิทัศน์	เป็นสื่อประเภทวีดิทัศน์	✓	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสอนที่คัดเลือก (วัดทัศนเรื่อง “เสียขาย”) กับเนื้อหาของสาระอิงบริบท
 กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

รายการ	เนื้อหาที่กำหนด ในสาระอิงบริบท	รายละเอียดในสื่อที่เลือก	ผลการวิเคราะห์	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
4. ขอบเขตของเนื้อหา 4.1 ประเด็นหลัก (ความครอบครัว) 4.2 ประเด็นย่อย (ความซับซ้อน)	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข - ความสมดุลของจำนวนสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว <ul style="list-style-type: none"> - การวางแผนครอบครัว - ปัญหาที่เกิดในครอบครัว <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาที่อยู่อาศัย - ปัญหาขาดแคลนโภชนาการ - ปัญหาความอบอุ่น 	<p>ชี้ให้เห็นถึงสภาพครอบครัวที่มีปัญหา (4 ครอบครัว)</p> <p>มีประเด็นที่ชี้ให้เห็นถึงการมีบุตรมาก (ครอบครัวของเดือน และเจ๊)</p> <p>แสดงให้เห็นถึงความแออัดของสถานที่อาศัย ที่มีขนาดเล็กอยู่กันหลายคน และมีสภาพเป็นสลัม (ครอบครัวของแป้มและเดือน)</p> <p>มีบางส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความเต็มใจหารายได้อื่น ๆ เพื่อมาจุนจุนครอบครัว (ครอบครัวของเดือน)</p> <p>เนื้อหาแสดงให้เห็นถึงการขาดความอบอุ่นของครอบครัว (ครอบครัวของแป้ม เดือน เจ๊ และปู)</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>สาระเกี่ยวกับกรวางแผนครอบครัว</p>

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสนทนาที่คัดเลือก (วิดีทัศน์เรื่อง “เสียขาย”) กับเนื้อหาของสาระเชิงบริบท
 กลุ่มวิชา สหสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสนทนาที่คัดเลือก 2 ซีดีในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

รายการ	เนื้อหาที่กำหนด ในสาระเชิงบริบท	รายละเอียดในสื่อที่เลือก	ผลการวิเคราะห์	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
5. ระบุความน่าสนใจ 5.1 เรื่องที่พบเห็น ได้ในชีวิตจริง	แหล่งสัมผัส การขาดแคลนอาหาร ครอบครัวแตกแยก ความยากจน สุขภาพไม่แข็งแรง	ปรากฏในครอบครัวของ แม่ แม่ เดือน ปรากฏในครอบครัวของ เดือน ปรากฏในครอบครัวของ ปู่ ปรากฏในครอบครัวของ เดือน ปรากฏในครอบครัวของ เดือน	✓ ✓ ✓ ✓ ✓	
5.2 ความแปลกใหม่	หลักการวางแผนครอบครัว			- เพิ่มสาระเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว - คุณค่าของสถาบันครอบครัว
6. กำหนดมุมมอง สำหรับการพิจารณา	ความรู้เกี่ยวกับวันครอบครัวแห่งชาติ 1. สิ่งแวดล้อมในบ้าน 2. สิ่งแวดล้อมนอกบ้าน 3. สมาชิกต้องมีความร่วมมือในการอยู่ร่วมกัน	ปรากฏในครอบครัวของปู่ เจาะ แม่ แม่ เดือน ปรากฏจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไป แม่ แม่ เดือน และเจาะ พบนอกบ้าน การขาดคุณธรรมของพ่อเลี้ยงของปู่ การวางตัวไม่ เหมาะสมของแม่ และพ่อของเจาะ	✓ ✓ ✓	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการสอนที่คัดเลือก (วีดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย”) กับเนื้อหาของสาระอิงบริบท
กลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน้าที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

รายการ	เนื้อหาที่กำหนด ในสาระอิงบริบท	รายละเอียดในสื่อที่เลือก	ผลการวิเคราะห์	
			สอดคล้อง	รายการที่เพิ่มเติม
7. ประเด็นอภิปรายที่ ผู้เรียนควรอภิปราย	4. ครอบครัวที่พึงประสงค์ 5. การสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันภายในครอบครัว 1. สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของ ครอบครัว 2. การแสดงออกซึ่งคุณธรรมและการซื่อสัตย์ 3. ความแตกต่างระหว่างครอบครัว	การประมวลลักษณะครอบครัวที่เป็นปัญหา ส่งผลให้ผู้ เรียนได้ทบทวน ทดสอบครอบครัวที่พึงประสงค์ ประมวลเหตุการณ์ที่เกิดจากการไม่ใช้เหตุผลร่วมกัน ภายในครอบครัว ของครอบครัวแป้ม ปู เจาะ ทำให้ เกิดมุมมองถึงการสร้างความเข้าใจอันดีภายในครอบครัว ปรากฏในครอบครัวของ ปู เจาะ แป้ม และเดือน ปรากฏในครอบครัวของ ปู เจาะ แป้ม และเดือน ปรากฏในครอบครัวของ ปู เจาะ แป้ม และเดือน	✓ ✓ ✓ ✓ ✓	
8. ประเด็นค้นคว้าที่ ผู้เรียนควรกำหนดขึ้น	1. ปัจจัยที่เป็นสิ่งสนับสนุนให้ครอบครัวเกิด ความสงบสุข 2. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในครอบครัว 2.1 สาเหตุของปัญหา 2.2 แนวทางแก้ไข	* เป็นประเด็นที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นจากการประมวล เหตุการณ์ที่ปรากฏในวีดิทัศน์		

จากการวิเคราะห์รายละเอียดในสื่อที่เป็นวิดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย” ตามรายการหัวข้อของเนื้อหาในสาระอิงบริบท ส่วนใหญ่มีความสอดคล้อง โดยยังมีส่วนที่ต้องเพิ่มเติม ดังนี้คือ สาระเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

3.2 การนำสื่อการสอนที่เลือกมาจัดกระทำให้เหมาะสม เพื่อใช้ใน รูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท ดำเนินการดังนี้

1) คัดเลือกเนื้อหาของสื่อ มาจัดทำเป็นตอน ๆ สำหรับในการสอน ในเรื่องลักษณะครอบครัวที่มีความสุข จะเป็นวิดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1 “ โดยจะ นำเสนอสื่อ ๆ นี้ ในช่วงการสอนชั้นที่ 4 การอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท โดยนำเสนอระยะเวลาานาน 10 นาที

2) จัดทำเนื้อหาเพิ่มเติม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดประเด็น อภิปราย โดยใช้แถบประโยคที่มีข้อความในเชิงกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายและต้องการค้นคว้า เพิ่มเติม

การจัดทำเนื้อหาเพิ่มเติม

ในวิดิทัศน์ เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1”

เมื่อนำเสนอวิดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1” เป็นเวลา 10 นาที แล้ว จะจัดให้มี แถบประโยคปรากฏขึ้นว่า

“ทำไมเงาะจึงติดยาเสพติด ?”

“การให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ ของพ่อแม่ที่มีต่อเงาะ เหมาะสมหรือไม่ ?”

“วิธีที่พ่อของเงาะแก้ปัญหาให้ครอบครัวเป็นวิธีการที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร ?”

“ในครอบครัวของแป้ม พ่อแม่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างในเรื่องใดบ้าง ?”

“การสร้างความรัก ความผูกพัน ในครอบครัวของปู เป็นอย่างไร ?”

“การที่ปูหลงผิด แนวทางที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น ควรจะเป็นแบบใด ?”

“สภาพครอบครัวของเดือนทำให้เดือน ทำให้เดือนได้รับความกดดันอย่างไร ?”

“เพื่อนของเดือน มีส่วนผลักดันให้เดือนประพฤติตัวอย่างไร ?”

พร้อมกันนั้นให้เพิ่มเนื้อหาส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ในวิดิทัศน์ จากผลของการวิเคราะห์เนื้อหาในสื่อที่เลือก ด้วยการนำบทความสั้น ๆ เรื่อง การวางแผน ครอบครัว

3.3 การทดลองก่อนใช้ ได้นำไปวัดทัศนัย “เรื่องเสียดาย ตอนที่ 1”
ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้เรียนที่จะทดลองรูปแบบการสอน ๖
เพื่อพิจารณาว่าสื่อการสอนดังกล่าวมีความเหมาะสม/สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/
เนื้อหา ผู้เรียน และแผนการใช้สื่อที่ได้ออกไว้ และดำเนินการแก้ไขให้มีความสมบูรณ์สามารถ
นำไปใช้จริงได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือการใช้รูปแบบ

การสอนโดยใช้สาระอิงบริบท
เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้นั้น นับเป็นสิ่งจำเป็นในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการและความรู้สาขาต่าง ๆ ของโลกอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงควรได้รับการสนับสนุนให้มีความใฝ่รู้ในเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดความใฝ่รู้ในตนเองตั้งแต่ในเบื้องต้น เพื่อเป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมความใฝ่รู้ของผู้เรียนให้พัฒนาไปสู่ศักยภาพของความใฝ่รู้ในระดับสูงสุดของแต่ละคนได้ จึงเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก กล่าวคือควรเป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะส่งเสริมความใฝ่รู้โดยเฉพาะ ในที่นี้ขอนำเสนอ “รูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา” ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ได้รับการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของการนำเสนอสาระอิงบริบท (Anchor) ซึ่งมีลักษณะเป็นเนื้อหาสาระหลัก ๆ ของเรื่องที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยสาระนี้ นำมาเสนอผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ บทความ การแสดงบทบาท เป็นต้น สาระดังกล่าวมีลักษณะเป็นภาพกว้างเอื้อต่อการพิจารณากำหนดประเด็นสำหรับการค้นคว้าได้หลายแง่มุม แต่ยังไม่มีความกระจ่างชัดในตัวเอง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมองเห็นความจำเป็นในการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ โดยสามารถกำหนดเป้าหมายที่ผู้เรียนจะค้นหาความซับซ้อนของข้อมูลนั้น ๆ ได้

รายละเอียดในคู่มือการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาเล่มนี้ ได้นำเสนอวิธีการปฏิบัติในแต่ละชั้นไว้อย่างชัดเจน จึงหวังว่าจะอำนวยประโยชน์สำหรับผู้สอนที่สนใจจะพัฒนาศักยภาพด้านความใฝ่รู้ของผู้เรียนต่อไป

นายวิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล

พฤษภาคม 2539

ตอนที่ 1

รูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท
เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ในการนำรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนประถมศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรได้ทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการสอน ดังนี้

ความมุ่งหวังของรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ได้รับการส่งเสริมคุณลักษณะความใฝ่รู้ด้วยการฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ใน 5 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะการกำหนดประเด็นค้นคว้า
2. ทักษะการคาดคะเนผล
3. ทักษะการกำหนดวิธีการค้นคว้าและดำเนินการ
4. ทักษะการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า
5. ทักษะการสรุปผลการค้นคว้า

พร้อมทั้งส่งเสริมเจตคติต่อการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ลักษณะเด่นของรูปแบบการสอน

ลักษณะเด่นของรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยความสนใจ
2. ผู้เรียนได้ฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ด้วยวิธีการแสวงหาความรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเอง โดยได้มีโอกาสฝึกทักษะสำคัญในการแสวงหาความรู้ เช่น ทักษะในการกำหนดประเด็นค้นคว้า ทักษะในการคาดคะเนผล ทักษะในการกำหนดวิธีการแสวงหาความรู้ เป็นต้น
3. มีขั้นตอนที่ชัดเจนในการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ใหม่กับความรู้เดิม
4. เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาที่ผู้เรียนเรียนรู้แบบไม่กระตือรือล้น (Inert Knowledge)
5. เป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงหน้าที่ของข้อมูลข่าวสารที่ผู้เรียนเรียนรู้และกำหนดความหมายสำคัญของข้อมูลที่นำเสนอได้

6. เป็นรูปแบบการสอนที่สร้างรูปแบบการคิด โดยรูปแบบการคิดนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนต้องการในกระบวนการจัดการกระทำข้อมูล เพื่อหลีกเลี่ยงจากการทำงานโดยปราศจากข้อมูลสนับสนุน และการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม

7. เป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยผู้เรียนอ่อน ในการกำหนดรูปแบบการคิด และใช้บริบทร่วมกัน

8. เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยหลีกเลี่ยงการเรียนรู้แบบเป็นผู้รับความรู้อย่างเดียว (Passive) โดยการให้ผู้เรียนมีการเรียนแบบเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรู้ (Active) ด้วยบรรยากาศการสืบค้นความรู้ให้เด็กเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การค้นคว้าด้วยตนเอง กิจกรรมกลุ่ม และการอภิปรายในห้องเรียน

9. ผู้เรียนมีโอกาสเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารความคิด และการโต้แย้งกับผู้อื่น รวมถึงการวิเคราะห์วิจารณ์คำโต้แย้งของผู้อื่นที่น่าเสนอ

10. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตามความเข้าใจของผู้เรียน ทำให้เกิดความคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากครู แบบเรียน และจากเพื่อนร่วมชั้น

11. เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการนำความรู้ไปใช้ กล่าวคือ มีขั้นตอนของรูปแบบที่กำหนดให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการสำรวจความรู้อื่นเพิ่มเติม

จุดเน้นของรูปแบบการสอน

การส่งเสริมความใฝ่รู้ตามรูปแบบการสอนนี้ มีจุดเน้นอยู่ 2 ประการ คือ

1. การจัดเตรียมสาระอิงบริบท

เนื่องจากรูปแบบการสอนนี้ ได้นำเสนอสาระอิงบริบท(Anchor) แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการสอนที่พัฒนาขึ้น จึงต้องคำนึงถึงการจัดเตรียมสาระอิงบริบทที่เหมาะสม โดยพิจารณาจาก

1.1 ความหมายของสาระอิงบริบท หมายถึง เนื้อหาสำคัญที่ได้รับ การจัดการกระทำให้ประกอบด้วย ประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่มีความครอบคลุมเนื้อหาของบทเรียนหนึ่ง ๆ แต่ยังไม่มีความซับซ้อนอยู่ในตัวเอง ที่สามารถศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ โดยกำหนดให้เนื้อหานี้มีคุณลักษณะที่น่าสนใจ แล้วนำเสนอเนื้อหาสำคัญนี้ผ่านทางสื่อการสอนต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิดิทัศน์ บทความ การแสดงบทบาท เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมในหลายแง่มุม และศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการที่ต่างกันไป

1.2 คุณลักษณะของสาระอิงบริบท

สาระอิงบริบท มีคุณลักษณะประกอบด้วย

1) นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ที่มีลักษณะ ดังนี้

ก. มีความครอบคลุมเนื้อหา คือ มีประเด็นหัวข้อส่วนใหญ่ของเนื้อหาหรืออาจครบทุกข้อ ตามขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน

ข. มีความซับซ้อนอยู่ในตัวเอง คือ ประเด็นเนื้อหาแต่ละประเด็นยังมีประเด็นที่ผู้เรียนสามารถสืบค้นต่อไปได้อีกหลายประเด็น นอกจากนั้นยังไม่นำเสนอบทสรุปของประเด็นต่าง ๆ ในสาระนั้น โดยจะนำเสนอรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ เพียงบางส่วน ซึ่งยังไม่สามารถลงข้อสรุปได้ว่า เหตุการณ์หรือประเด็นต่าง ๆ ในสาระนั้นเป็นอย่างไร

2) มีความน่าสนใจ กล่าวคือ

ก. เป็นเรื่องราวที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริง หรือ

ข. มีความแปลกใหม่

โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับอายุ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ด้วย

3) ส่งเสริมการสร้างบริบท(Macrocontext) กล่าวคือ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้พิจารณาสาระต่าง ๆ ในมุมมองที่แตกต่างกัน

4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถกำหนดประเด็นของการค้นคว้าได้

5) มีประเด็นเนื้อหาที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถสรุปความคิดรวบยอดได้ คือ มีลักษณะ ดังนี้

ก. นำเสนอหัวข้อต่าง ๆ ที่ครอบคลุมความคิดรวบยอด

ข. หากผู้เรียนได้ค้นคว้าหารายละเอียดของหัวข้อต่าง ๆ

เพิ่มเติม จะทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นความคิดรวบยอดของเรื่องได้

2. ความสอดคล้องของรูปแบบการสอนกับจุดเน้นของหลักสูตร

เนื่องจากความมุ่งหวังของรูปแบบการสอนนี้ มุ่งส่งเสริมความไม่รู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงควรคำนึงถึงความสอดคล้องในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจุดเน้นในหลักสูตรดังกล่าวด้วย

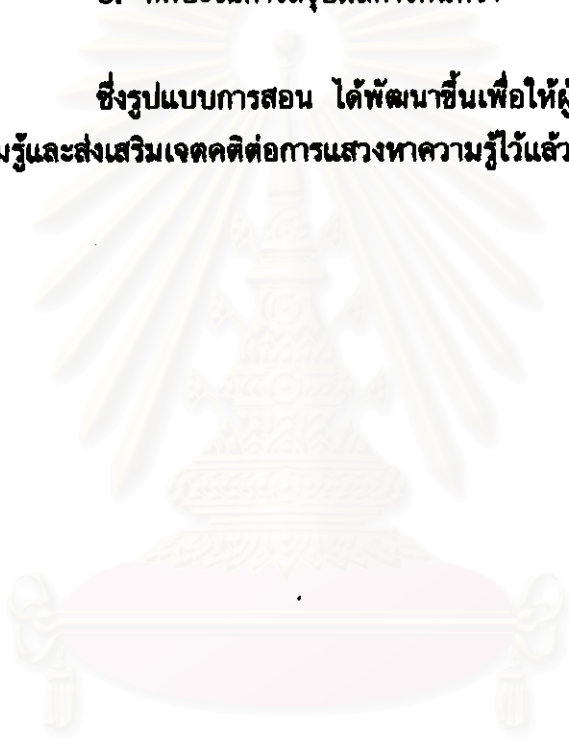
ความสอดคล้องดังกล่าวคือ รูปแบบการสอนนี้เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการ โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง รูปแบบการสอนจึงเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นทักษะและเกิดความชื่นชมที่ได้ปฏิบัติ

เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเน้นพฤติกรรมการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใช้ ทักษะการแสวงหาความรู้ ในการค้นคว้าหาความรู้ ประกอบด้วย

1. ทักษะในการกำหนดประเด็นค้นคว้า
2. ทักษะในการคาดคะเนผล
3. ทักษะในการกำหนดวิธีการค้นคว้าและดำเนินการ
4. ทักษะในการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า
5. ทักษะในการสรุปผลการค้นคว้า

ซึ่งรูปแบบการสอน ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะการแสวงหาความรู้และส่งเสริมเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ไว้แล้วอย่างเป็นขั้นตอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

สาระสำคัญของรูปแบบการสอน

แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการสอน

แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นที่ยอมรับในเบื้องต้นของรูปแบบการสอนในการจัดการเรียนการสอน

สำหรับแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการสอนนี้ ประกอบด้วย

1. การที่ผู้เรียนได้รับรู้ประเด็นสาระที่มีความครอบคลุมเนื้อหาของบทเรียนหนึ่ง ๆ แต่ยังคงมีความซับซ้อนที่สามารถค้นคว้าต่อไปได้ นั้น จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และแสดงพฤติกรรม ดังนี้

1.1 พิจารณาถึงสัดส่วนของงานทั้งหมด

1.2 ค้นหาความคิดรวบยอดที่ซับซ้อน

1.3 พิจารณาความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่เพิ่มเติม และกำหนดเป้าหมายสำหรับการเรียนรู้ นั้น ๆ

2. ทักษะการแสวงหาความรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดความชำนาญได้ หากได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและถูกต้อง

3. ทักษะการแสวงหาความรู้จะเกิดได้อย่างสมบูรณ์เมื่อจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ และการร่วมมือกันระหว่างผู้เรียน

4. เจตคติต่อการแสวงหาความรู้เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ จากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการส่งเสริมเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ต้องจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้เข้าใจ และรู้สึกพอใจและพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะแสวงหาความรู้

หลักการของรูปแบบ

หลักการของรูปแบบการสอน หมายถึง แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน ประกอบด้วย

1. การจัดการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ด้วยการกำหนดเป้าหมายสำหรับการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ นั้น ๆ ด้วยตนเอง

2. การจัดการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยน รับรู้ เข้าใจ สาระหลักเพื่อผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการค้นคว้า

3. การสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน โดยการนำเสนอ สาระอิงบริบทที่ยังไม่กระจ่างชัดในตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความต้องการจะ ค้นคว้า ความรู้นั้น ๆ

4. การจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

5. การจัดการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อความคิด การโต้แย้งกับผู้อื่น การวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อให้เกิดความคิดแปลกใหม่ การนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้อย่างมีขั้นตอนในการสำรวจความรู้เพิ่มเติม

6. ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะของความใฝ่รู้ได้ จะต้องได้รับการฝึกให้เกิดทักษะ สำคัญ 5 ทักษะ คือ

6.1 ทักษะการกำหนดประเด็นค้นคว้า

6.2 ทักษะการคาดคะเนผล

6.3 ทักษะการกำหนดวิธีค้นคว้าและดำเนินการ

6.4 ทักษะการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า

6.5 ทักษะการสรุปผลการค้นคว้า

7. ผู้เรียนจะเกิดทักษะการกำหนดประเด็นค้นคว้า เมื่อได้รับโอกาสให้ฝึก การตั้งประเด็นค้นคว้า การกำหนดขอบเขตของประเด็นค้นคว้า การอธิบายประเด็นที่ต้องการ ค้นคว้า และการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นค้นคว้า

8. ผู้เรียนจะเกิดทักษะการคาดคะเนผล เมื่อได้รับโอกาสให้ฝึกการตั้ง ประเด็นคาดคะเนผล การอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการคาดคะเนผล และการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคาดคะเนผล

9. ผู้เรียนจะเกิดทักษะการกำหนดวิธีค้นคว้าและดำเนินการ เมื่อได้รับ โอกาสให้ฝึก การจำแนกวิธีการค้นคว้า การเลือกวิธีการค้นคว้าพร้อมระบุเหตุผล การวางแผนการค้นคว้าตามแนวทางที่ได้กำหนด การคาดคะเนสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคในการ ค้นคว้า และการดำเนินการค้นคว้าเป็นรายบุคคล/กลุ่ม

10. ผู้เรียนจะเกิดทักษะการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า เมื่อได้รับโอกาสให้ฝึก การจำแนก จัดกลุ่ม และจัดลำดับข้อมูล การพิจารณาองค์ประกอบ ความสัมพันธ์ของ ข้อมูล และการสังเคราะห์ข้อมูล

11. ผู้เรียนจะเกิดทักษะการสรุปผลการค้นคว้า เมื่อได้รับโอกาสให้ฝึก การสรุปผลการค้นคว้า การอภิปรายผลการค้นคว้า การสรุปและการประเมินกระบวนการที่ใช้ ในการค้นคว้า

12. ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะ ส่งผลโดยตรงต่อการสร้างคุณลักษณะของความใฝ่รู้ของนักเรียน โดยการที่ผู้สอนส่งเสริมให้

ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ตามทักษะทั้ง 5 ทักษะ คือ ทักษะการกำหนดประเด็นค้นคว้า การคาดคะเนผล การกำหนดวิธีการค้นคว้าและดำเนินการ การวิเคราะห์ผลการค้นคว้า และการสรุปผลการค้นคว้า และได้วินิจฉัยถึงความพอใจที่มีต่อผลงานอันเกิดจากการแสวงหาความรู้ดังกล่าว ตลอดจนข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและแนวทางที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่นั้น สิ่งเหล่านี้จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดี และพอใจที่จะแสดงพฤติกรรมในการแสวงหาความรู้

ขอบเขตของรูปแบบการสอน

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้ส่งเสริมความใฝ่รู้ของนักเรียน ประถมศึกษา โดยสามารถใช้ได้กับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้ทุกวิชา

สำหรับความใฝ่รู้ ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ความใฝ่รู้ หมายถึง คุณลักษณะที่ผู้เรียนแสดงออกในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ และมีพื้นฐานความรู้สึกที่ดีต่อการศึกษาค้นคว้า นั้น ๆ ประกอบด้วย

1. ทักษะการแสวงหาความรู้ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียน ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ใน 5 ด้าน ได้แก่

1.1 การกำหนดประเด็นค้นคว้า ประกอบด้วย การแสดงออก ดังนี้

1) การตั้งประเด็นค้นคว้า หมายถึง การกำหนดประเด็นที่ต้องการค้นคว้า พร้อมบอกที่มาและระบุเหตุผล

2) การกำหนดขอบเขตของประเด็นค้นคว้า หมายถึง การระบุโครงสร้าง จัดหมู่พวก และลำดับความสำคัญของรายการที่จะค้นคว้า

3) การอธิบายประเด็นค้นคว้า หมายถึง การนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นค้นคว้า

4) การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นค้นคว้า หมายถึง การแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกันเกี่ยวกับประเด็นค้นคว้าให้มีความชัดเจน

1.2 การคาดคะเนผล ประกอบด้วย การแสดงออกดังนี้

1) การตั้งประเด็นคาดคะเนผล หมายถึง การนำเสนอประเด็นคาดคะเนผลที่มีแนวโน้มของความเป็นไปได้

2) การอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นคาดคะเนผล หมายถึง การนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นที่คาดคะเนผล

3) การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคาดคะเนผล หมายถึง การแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน จนสามารถระบุลักษณะสำคัญของประเด็นคาดคะเนผลได้

1.3 การกำหนดวิธีการค้นคว้าและการดำเนินการ ประกอบด้วย การแสดงออก ดังนี้

- 1) จำแนกวิธีการค้นคว้า หมายถึง การระบุแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการค้นคว้า
- 2) เลือกวิธีการค้นคว้าพร้อมระบุเหตุผลหมายถึง การระบุเหตุผลในการเลือกวิธีการค้นคว้าที่มีหลักการ และแนวปฏิบัติที่นำไปสู่คำตอบที่ต้องการ
- 3) การวางแผนการค้นคว้าตามแนวทางที่ได้กำหนด หมายถึง การแสดงขั้นตอนการดำเนินการค้นคว้า
- 4) การคาดคะเนสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคในการค้นคว้า หมายถึง การแสดงรายการปัญหา/อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการค้นคว้า โดยการรวบรวมประสบการณ์เดิมหรือการคาดคะเน
- 5) ดำเนินการค้นคว้า หมายถึง การร่วมกันปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

1.4 การวิเคราะห์ผลการค้นคว้า ประกอบด้วยการแสดงออก ดังนี้

- 1) การจำแนก จัดกลุ่ม และจัดลำดับข้อมูล หมายถึง การแยกแยะข้อมูลที่ค้นคว้าได้และจัดเป็นกลุ่มพวก
- 2) การพิจารณาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของข้อมูล หมายถึง การบรรยายละเอียดและแสดงความเกี่ยวข้องกันของข้อมูลในแต่ละกลุ่มพวกหรืออาจจัดลำดับความสำคัญในกรณีที่เป็น

1.5 การสรุปผลการค้นคว้า ประกอบด้วยการแสดงออก ดังนี้

- 1) การสังเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การเรียบเรียงข้อมูลที่ค้นพบจากการค้นคว้าและสรุปเป็นประเด็นที่ค้นพบ
- 2) การอภิปรายผลการค้นคว้า หมายถึง การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับประเด็นที่พบจากการค้นคว้า พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ค้นพบ ที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงประเด็นค้นคว้าใหม่
- 3) การสรุปกระบวนการในการค้นคว้า หมายถึง การระบุขั้นตอนหลักของกระบวนการที่ใช้ในการค้นคว้า

4) การประเมินกระบวนการที่ใช้ในการค้นคว้า หมายถึง การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และแนวทางแก้ไขกระบวนการค้นคว้าที่กำหนด

2. เจตคติต่อการแสวงหาความรู้ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนในการเห็นคุณค่าของการแสวงหาความรู้ของทักษะการแสวงหาความรู้ 5 ด้าน ได้แก่

- 2.1 การกำหนดประเด็นค้นคว้า
- 2.2 การคาดคะเนผล
- 2.3 การกำหนดวิธีค้นคว้าและดำเนินการ
- 2.4 การวิเคราะห์ผลการค้นคว้า
- 2.5 การสรุปผลการค้นคว้า

จุดมุ่งหมายของรูปแบบ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้สร้างขึ้นเพื่อ

1. เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ ของนักเรียนประถมศึกษา อย่างมีระบบ ระเบียบ มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน

2. ให้ผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามกระบวนการของรูปแบบการสอน ได้รับการส่งเสริมความใฝ่รู้ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้ ด้วยการให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 2.1.1 ทักษะการกำหนดประเด็นค้นคว้า
- 2.1.2 ทักษะการคาดคะเนผล
- 2.1.3 ทักษะการกำหนดวิธีค้นคว้าและดำเนินการ
- 2.1.4 ทักษะการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า
- 2.1.5 ทักษะการสรุปผลการค้นคว้า

2.2 ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย

- 2.2.1 เจตคติต่อการกำหนดประเด็นค้นคว้า
- 2.2.2 เจตคติต่อการคาดคะเนผล
- 2.2.3 เจตคติต่อการกำหนดวิธีค้นคว้าและดำเนินการ
- 2.2.4 เจตคติต่อการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า

2.2.5 เจตคติต่อการสรุปผลการค้นคว้า

ลักษณะของรูปแบบ

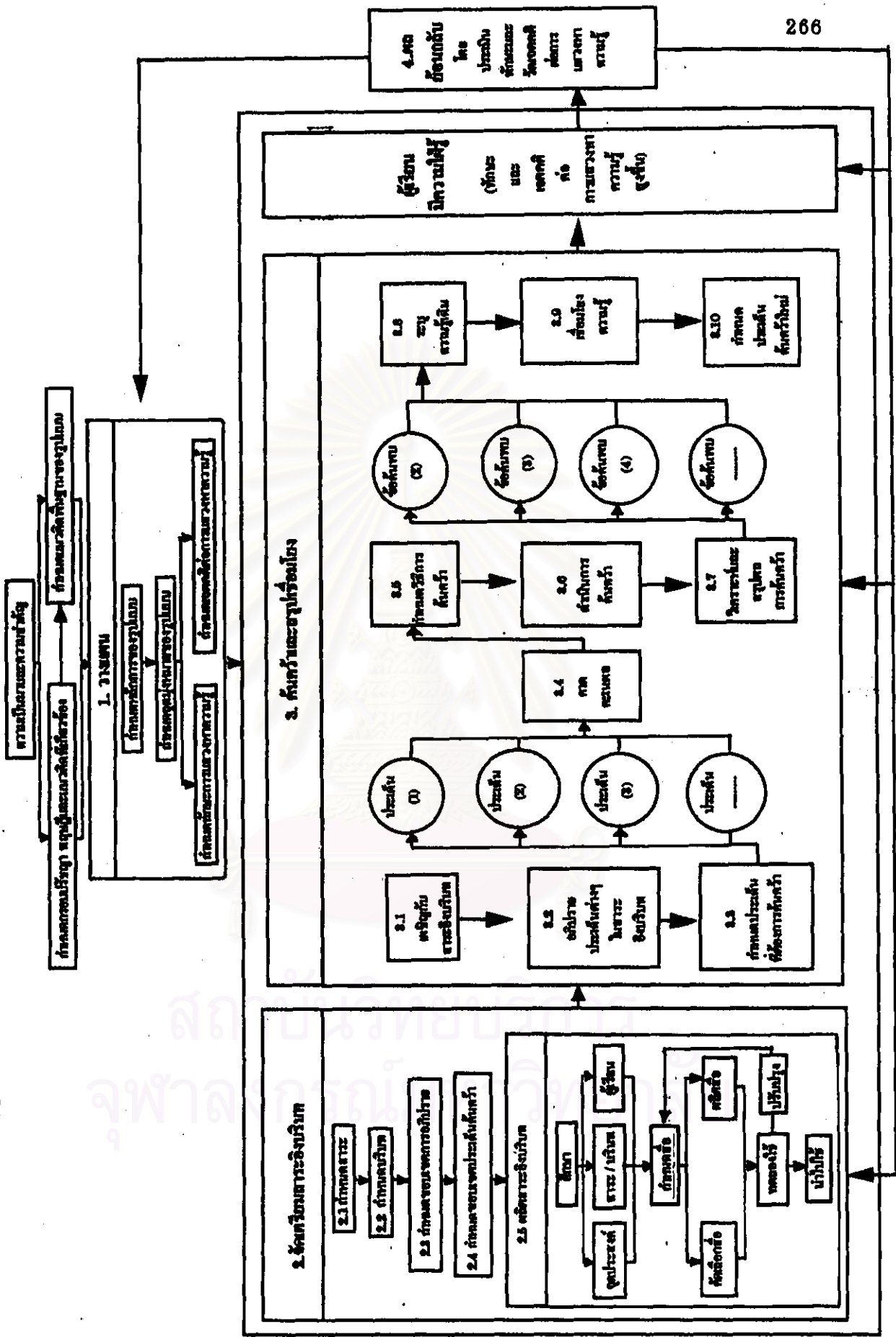
รูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้พัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับแนวความคิดพื้นฐานและหลักการดังกล่าว นำมาแสดงเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังโครงสร้างการบริหารงาน (Anchored Instruction) ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ ของนักวิจัยระดับประถมศึกษา

จากแผนภูมิ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนโดยสาระอิงบริบท เพื่อส่งเสริม
 ความใฝ่รู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวางแผน ประกอบด้วย

- 1) หลักการของรูปแบบการสอน
- 2) จุดหมายของรูปแบบการสอน
- 3) กรอบคุณลักษณะความใฝ่รู้ ประกอบด้วย ทักษะการแสวงหาความรู้ และ

เจตคติต่อการแสวงหาความรู้

2. ด้านจัดเตรียมสาระอิงบริบท ประกอบด้วย

- 1) การกำหนดสาระ
- 2) การกำหนดบริบท
- 3) การกำหนดขอบเขตการอภิปราย
- 4) การกำหนดขอบเขตประเด็นค้นคว้า
- 5) การผลิตสาระอิงบริบท

3. ด้านกิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง ประกอบด้วย

- 1) การเผชิญสาระอิงบริบท
- 2) การอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท
- 3) การกำหนดประเด็นที่ต้องการค้นคว้า
- 4) การคาดคะเนผล
- 5) การกำหนดวิธีการค้นคว้า
- 6) การดำเนินการค้นคว้า
- 7) การวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้า
- 8) การระบุความรู้เดิม
- 9) การเชื่อมโยงความรู้

10) การกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่

4. ด้านผลย้อนกลับ ประกอบด้วยการประเมินความใฝ่รู้ 2 ด้าน คือ

- 1) การประเมินทักษะการแสวงหาความรู้
- 2) การวัดเจตคติต่อการแสวงหาความรู้

เมื่อการสอนเสร็จสิ้น ให้มีการประเมินผลในด้านความรู้ การปฏิบัติในการ
 แสวงหาความรู้ รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเป็นการส่งเสริมเจตคติต่อการแสวงหาความรู้

ตอนที่ 2

แนวการนำรูปแบบการสอนไปใช้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ขั้นตอนการนำรูปแบบการสอนไปใช้

ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านจัดเตรียมสาระอิงบริบท ด้านกิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง และด้านผลย้อนกลับ โดยในที่นี้จะได้แสดงให้เห็น รายละเอียด เฉพาะในด้านการจัดเตรียมสาระอิงบริบท ด้านกิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง และด้านผลย้อนกลับ ซึ่งเป็นขั้นตอนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ ดังนี้

ด้านจัดเตรียมสาระอิงบริบท

การจัดเตรียมสาระอิงบริบท (ในที่นี้จะได้สรุปเพียงหลักสำคัญ ๆ ในการจัดเตรียมสาระอิงบริบทเท่านั้น สำหรับรายละเอียดที่สมบูรณ์ ได้จัดทำเป็นคู่มือการสร้างสาระอิงบริบท ปรากฏอยู่ในภาคผนวก ค.) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดสาระ ดำเนินการโดย

1.1 กำหนดขอบเขตของเนื้อหาในสาระอิงบริบท ด้วยการศึกษาบทเรียนที่จะนำมาจัดทำสาระอิงบริบท ดังนี้

1) ศึกษาถึงความคิดรวบยอดของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับของจุดประสงค์การเรียนรู้

2) กำหนดขอบเขตเนื้อหาให้มีความครอบคลุม

3) กำหนดขอบเขตด้านความซับซ้อน

1.2 คัดเลือกเนื้อหาที่จะนำเสนอในสาระอิงบริบท ดำเนินการโดยเลือกเนื้อหาจากที่ได้กำหนดให้มีความครอบคลุมและซับซ้อนไว้แล้ว โดยการคัดเลือกเพียงบางส่วน (ประมาณระหว่าง 50-60 %ของเนื้อหาทั้งหมด)

1.3 ระบุความน่าสนใจของสาระอิงบริบท โดยพิจารณาถึงคุณลักษณะของความน่าสนใจในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือทั้งสองลักษณะ ได้แก่ เป็นเรื่องราวที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริง หรือมีความแปลกใหม่

2. กำหนดบริบท(มุมมองต่างๆ)ของเนื้อหาในสาระอิงบริบท ดำเนินการโดยกำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ว่าผู้เรียนควรเกิดมุมมองต่างๆ อะไรบ้างจากสาระอิงบริบทมหภาคที่จัดทำขึ้น

3. กำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ของการอภิปรายที่ผู้เรียนสามารถอภิปรายจากสาระอิงบริบท ดำเนินการโดยนำประเด็นหลัก ประเด็นย่อย และจุดประสงค์การเรียนรู้ในเรื่องที่จะสอนนั้นมากำหนดเป็นขอบเขตกว้าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพิจารณาและให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับประเด็นอภิปรายที่นักเรียนกำหนดขึ้น

4. กำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ของประเด็นคั่นคว่าที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้จากการพิจารณาสาระในสาระอิงบริบท ดำเนินการโดย วิเคราะห์ประเด็นอภิปราย ที่วางกรอบไว้ว่าจะทำให้เกิดประเด็นคั่นคว่าอะไร ทั้งนี้ขอบเขตประเด็นคั่นคว่าควรมีลักษณะกว้างและยืดหยุ่นได้

5. การผลิตสาระอิงบริบท

การผลิตสาระอิงบริบท ดำเนินการได้ 2 ทาง คือ คัดเลือกสื่อการสอนที่มีอยู่แล้ว และผลิตสื่อการสอนขึ้นใหม่ สรุวิธีดำเนินการได้ดังนี้

5.1 พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาในสาระอิงบริบท (ที่ดำเนินการไว้แล้วในขั้นที่ 1- 4) และพิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียนในสิ่งต่อไปนี้

- 1) ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
- 2) ความสนใจของผู้เรียน โดยศึกษาจากจิตวิทยาพัฒนาการว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุเท่าใด มีความสนใจในเรื่องใด

5.2 กำหนดสื่อและช่วงเวลาในการใช้สื่อ ดำเนินการดังนี้

1) กำหนดสื่อ โดยพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนนั้น ๆ ว่าเป็นจุดประสงค์ในระดับใด เหมาะสมกับสื่อการสอนประเภทใด

2) กำหนดเวลาใช้สื่อ การกำหนดช่วงเวลาในการใช้สื่อนี้ จะทำให้สามารถเลือกผลิตสื่อที่มีช่วงเวลาที่เหมาะสม ดำเนินการโดย วิเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการสอนว่าในแต่ละขั้นต้องใช้สื่อการสอนอะไรบ้าง และใช้เวลาเท่าไรในแต่ละขั้นตอน

5.3 การเลือกสื่อการสอน ดำเนินการดังนี้

5.3.1 การเลือกสื่อที่มีอยู่แล้ว ดำเนินการโดย

1) วิเคราะห์รายละเอียดในสื่อการสอนที่เลือกกว่า สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาของสาระอิงบริบทที่กำหนดไว้หรือไม่ ตามรายการดังนี้ ความคิดรวบยอดของบทเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ ระดับของจุดประสงค์ ขอบเขตของเนื้อหาที่เลือก ระบุความสนใจ กำหนดบริบทสำหรับการพิจารณาและอภิปราย ประเด็นคั่นคว่าที่ผู้เรียนสามารถกำหนดได้

2) นำสื่อการสอนที่เลือกมาจัดกระทำให้เหมาะสม โดยคัดเลือกเนื้อหาของสื่อแต่ละส่วนว่าจะนำเสนอในช่วงใดของการสอน ใช้เวลาเท่าไร พร้อมทั้งจัดทำเนื้อหาบางส่วนเพิ่มเติมถ้าจำเป็น

3) ทดลองใช้ หากเหมาะสม ให้นำไปใช้จริง หากยังไม่เหมาะสมให้ดำเนินการปรับปรุง หรือคัดเลือกสื่อการสอนใหม่

5.3.2 การผลิตสื่อการสอนใหม่ มีวิธีดำเนินการดังนี้

- 1) การวางแผน ดำเนินการตามลำดับดังนี้ กำหนดจุดประสงค์ กำหนดแหล่งสนับสนุน จัดทำโครงร่างและเสนอรายละเอียดของเรื่องย่อ ๆ จัดทำลำดับเรื่องราว เขียนสคริปต์ กำหนดวัสดุอุปกรณ์ และค่าใช้จ่าย
- 2) การผลิตตามวิธีการผลิตสื่อชนิดนั้น ๆ
- 3) การทดลองใช้ หากเหมาะสมให้นำไปใช้ได้ หากไม่เหมาะสมให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ด้านกิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง

กิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง มีขั้นตอนในการดำเนินการ 10 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 เฝียญกับสาระอิงบริบท

วิธีการปฏิบัติ ให้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเตรียมผู้เรียนก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้รับสาระอิงบริบท โดยการจัดกิจกรรมการนำเข้าสู่สาระอิงบริบท เช่น สนทนาซักถามเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสาระอิงบริบท การเล่าเหตุการณ์ การใช้ภาพประกอบ การอภิปรายสั้น ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกับสาระอิงบริบท เป็นต้น โดยใช้เวลาในการเตรียมผู้เรียนไม่เกิน 5 นาที

2. ผู้สอนควรชี้แจงแนวทางปฏิบัติในการเฝียญสาระอิงบริบท ให้ผู้เรียนทราบก่อนทุกครั้ง ทั้งนี้เพราะสาระอิงบริบทที่นำมาผ่านสื่อการสอนนั้น มีลักษณะหลากหลาย เช่น วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ บทความ การแสดงบทบาท เป็นต้น

ขั้นที่ 2 อภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท

วิธีการปฏิบัติ ให้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้สอนแนะนำวิธีการกำหนดความหมาย ขอบเขต และระบุประเด็นหลักจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในสาระอิงบริบท ดังนี้

1.1 ผู้เรียนจะต้องสำรวจว่า ในสาระอิงบริบทที่ได้รับประกอบด้วยข้อมูล กว้าง ๆ อะไรบ้าง แล้วพิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง กล่าวคือ เป็นการกำหนดหัวข้อกว้าง ๆ ในสาระอิงบริบทที่ผู้สอนนำเสนอ

1.2 ผู้เรียนจะต้องสำรวจเพิ่มเติมในหัวข้อกว้าง ๆ ที่ดำเนินการไว้ในข้อ 1.1 ว่ามีรายละเอียดอะไรบ้าง แล้วใช้การอภิปรายในการกำหนดความน่าเชื่อถือด้าน แหล่งข้อมูล ลักษณะข้อมูล รวมทั้งการจัดประเภทข้อมูลที่ปรากฏอยู่ด้วย

1.3 ผู้เรียนนำสาระที่ได้สำรวจและอภิปรายในข้อ 1.1 และ 1.2 มาสรุป กำหนดเป็นประเด็นหลักของสาระอิงบริบท

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำแนะนำในข้อ 1.1, 1.2, และ 1.3

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยมีประเด็นหลัก ๆ ในการสรุป ดังนี้

3.1 ขั้นตอนในการทำงาน

3.2 ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล

3.3 ข้อบกพร่องที่พบในการทำงาน ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

จุดเน้นในขั้นการสอนนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. ผู้สอนควรช่วยให้ผู้เรียนทราบและปฏิบัติเกี่ยวกับการอภิปรายที่ถูกต้อง ดังนี้

1) ผู้เรียนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2) ผู้เรียนทุกคนมีอิสระในการเสนอความคิดเห็น

3) ควรพูดให้ชัดเจน เข้าใจง่าย

4) ควรรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้อื่น

5) ควรสรุปข้อความที่ตนเองเสนอ

พร้อมกันนั้นแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงระยะเวลาสำหรับการอภิปรายด้วย

2. ภายหลังจากการทำกิจกรรมการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ขั้นตอนในการทำงาน ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล และ ข้อบกพร่องที่พบในการทำงาน ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ทบทวนวิธีการปฏิบัติงาน และมีความชื่นชมในความสามารถของตนเองและของผู้อื่น ซึ่งจะเอื้อต่อการมีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้

ตัวอย่าง การอภิปรายสาระอิงบริบทเรื่อง “วงจรสิ่งมีชีวิต” ในการสอนเรื่องชีวบริเวณและระบบนิเวศ

ภายหลังจากที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้เผชิญสาระอิงบริบท ซึ่งเป็นวีดิทัศน์ เรื่อง วงจรของสิ่งมีชีวิตแล้ว ผู้สอนดำเนินการ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มย่อย อยู่แล้ว นำภาพสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ที่ปรากฏอยู่ในวีดิทัศน์ (ผู้สอนเตรียมไว้แล้ว) มาแยกประเภท และติดลงบนกระดาษ

สิ่งมีชีวิต	สิ่งไม่มีชีวิต
ปลา	หิน
ปู	ดิน
กุ้ง	อากาศ
งู	

2. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจัดหมวดหมู่ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิต ในระบบนิเวศ ติดโน้ดกระดาษแข็ง แข่งขันกันระหว่างกลุ่ม การจัดหมวดหมู่ความสัมพันธ์ เช่น

ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิต	ในระบบนิเวศ
ภาพกล้วยไม้	ภาพต้นไม้ใหญ่
ภาพหนอน	ภาพใบไม้
ภาพควาย	ภาพนกเอี้ยง
ภาพผีเสื้อ	ภาพดอกไม้

แล้วให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบว่า “ทำไมความสัมพันธ์จึงปรากฏเช่นนั้น”

3. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มหาความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ นักเรียนคงพบประเด็นต่างๆที่สำคัญๆหลายประเด็น เช่น ความสมดุลทางธรรมชาติ และวงจรสิ่งมีชีวิต เป็นต้น

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม อภิปรายกันภายในกลุ่มและกำหนดประเด็นหลักที่ได้จากการชมวิดีโอ พร้อมทั้งแนะนำให้นักเรียนอภิปรายรายละเอียดในแต่ละประเด็นนั้นๆ โดยคำนึงถึงการจัดลำดับความสำคัญ หมวดหมู่ และความเชื่อมโยงกันด้วยซึ่งผู้เรียนในแต่ละกลุ่มอาจกำหนดประเด็นหลักและรายละเอียดที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันออกไปบ้าง เช่น

4.1 ความสมดุลทางธรรมชาติที่ปรากฏในวิดีโอ.....

4.2 การอนุรักษ์ตามวิธีการในวิดีโอ ทำอย่างไร จะได้ผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับอะไร

4.3 ความสำคัญของวงจรสิ่งมีชีวิต

4.4 ชีวบริเวณ ส่วนประกอบของชีวบริเวณ มนุษย์ สัตว์ พืช สิ่งไม่มีชีวิต (ดิน น้ำ อากาศ แสงแดด) ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บทบาทของสิ่งมีชีวิต เป็นต้น

โดยให้แต่ละกลุ่มเขียนประเด็นหลักและรายละเอียดที่พบและได้จากการอภิปรายของกลุ่มลงในใบงานที่ผู้สอนแจกให้ จากนั้นให้ผู้เรียนสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยมีประเด็นหลัก ๆ ในการสรุป ดังนี้

1 ขั้นตอนในการทำงาน

2 ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล

3 ข้อบกพร่องที่พบในการทำงาน ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 3 กำหนดประเด็นค้นคว้า

วิธีการปฏิบัติ

กิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในขั้นนี้ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ประเด็นหลัก จากสารเชิงบริบทว่ามีสาระในส่วนใด ที่ทราบแล้ว และส่วนใดยังไม่ทราบหรือยังไม่ชัดเจน จากนั้นนำมาเขียนเป็นหัวข้อย่อย ๆ ของรายการที่ยังไม่ทราบหรือไม่ชัดเจนนั้น ๆ
2. นำหัวข้อย่อย ๆ ดังกล่าวในข้อ 1.1 มาจัดเป็นกลุ่มพวกของรายการ
3. นำกลุ่มรายการ ดังกล่าวแต่ละกลุ่ม เรียงลำดับความสำคัญในระดับภายในกลุ่มรายการ และระดับกลุ่มรายการ
4. นำกลุ่มรายการที่มีความสำคัญในระดับต้น ๆ มากำหนดเป็นประเด็นที่ต้องการค้นคว้า โดยคำนึงถึง
  - 4.1 ประเด็นที่กำหนดต้องมีความชัดเจนว่า เป็นเรื่องอะไร
  - 4.2 กำหนดขอบเขตว่า ประเด็นนั้น ๆ จะค้นคว้าในขอบเขตใดบ้าง
5. อธิบายและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นค้นคว้านั้น ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และมั่นใจว่าขอบเขตของประเด็นค้นคว้าที่กำหนดขึ้นนั้นตรงกับความต้องการในการค้นคว้าของตนอย่างแท้จริง
6. ให้ผู้เรียนสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในการกำหนดประเด็นค้นคว้า เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการกำหนดประเด็นค้นคว้า โดยมีประเด็นหลัก ๆ ในการสรุป ดังนี้
  - 6.1 ขั้นตอนในการทำงาน
  - 6.2 ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล
  - 6.3 ข้อบกพร่องที่พบในการทำงาน ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข
7. นำเสนอผลการกำหนดประเด็นค้นคว้า และการประเมินผลการกำหนดประเด็นค้นคว้าของกลุ่ม ต่อสมาชิกทั้งหมดในชั้นเรียน ให้สมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นชมผลการกำหนดประเด็นค้นคว้า

จุดเน้นในการสอนขั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียนดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดประเด็นค้นคว้าของตนเอง โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่ผู้สอนเสนอไว้

2. ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น การค้นคว้าของตนที่ตั้งไว้

3. ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นต่อข้อสงสัย โครงสร้าง ของประเด็นการค้นคว้าของกันและกัน

4. ส่งเสริมให้นักเรียนทบทวนขั้นตอนในการปฏิบัติงาน พิจารณาผลงานที่พอใจ และข้อบกพร่องในการทำงานที่เกิดขึ้น เพื่อเกิดความภูมิใจและมั่นใจในประเด็นการค้นคว้า ของตน และข้อสงสัยโครงสร้างที่กำหนด ซึ่งเป็นการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อทักษะในการ กำหนดประเด็นค้นคว้า

5. เน้นผู้เรียนให้รับฟังเหตุผลของผู้อื่นในการชี้แนะและแสดงความคิดเห็นต่อ ประเด็นการค้นคว้าของตนและพร้อมที่จะปรับปรุงตามเหตุและผล

ตัวอย่าง ในการกำหนดประเด็นค้นคว้าเพิ่มเติมของผู้เรียนในเรื่อง ชีวบริเวณและระบบนิเวศ หลังจากให้ผู้เรียนได้อภิปรายประเด็นหลักในสาระเชิงบริบทไปแล้ว ได้แก่

1. สิ่งที่ควรร่วมมือกันในการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษา การสร้างสมดุลธรรมชาติ มีอะไรบ้าง
2. มีวิธีการรักษาระบบนิเวศอย่างไร
3. วิธีดำเนินการในการรักษาระบบนิเวศมีแนวปฏิบัติอย่างไร

ขั้นที่ 4 คาคะเนผล

วิธีการปฏิบัติ กิจกรรมการคาคะเนผลนี้ ผู้สอนควรชี้ให้ผู้เรียนได้เห็นถึง ความสำคัญว่า จะทำให้เกิดทิศทางในการ กำหนดวิธีการค้นคว้า และค้นคว้า ดังนั้นการ คาคะเนผลจึงต้องคำนึงถึง

1. ความครอบคลุม ในประเด็นที่ต้องการค้นคว้า กล่าวคือ จะต้องมีความ สอดคล้องกับขอบเขตและโครงสร้างของประเด็นค้นคว้า นั่นเอง
2. เหตุผลที่มาของรับ ในการคาคะเนผลทุกครั้งควรมีเหตุผล ซึ่งอาจจะประกอบ ด้วยประสบการณ์ในเรื่องที่ใกล้เคียงกับ หลักการ ทฤษฎี แนวคิด ที่กล่าวพาดพิงถึงประเด็นที่ ต้องการค้นคว้านั้น

สำหรับการดำเนินการคาคะเนผล ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1. รวบรวมความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะค้นคว้า โดยอาศัยข้อมูลจาก ประสบการณ์ที่ผ่านมา ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ข้อเท็จจริง หลักการ กฎ และทฤษฎีที่มี อยู่ก่อนแล้ว

2. กำหนดเป็นประเด็นคาดคะเนผล พร้อมกับจัดเตรียมคำอธิบายประเด็นคาดคะเนผลดังกล่าว

3. อภิปรายเกี่ยวกับประเด็นคาดคะเนผล ว่ามีความสอดคล้องกับขอบเขตของประเด็นค้นคว้าหรือไม่ อย่างไร

4. สรุปเป็นประเด็นคาดคะเนผลของกลุ่ม

5. ประเมินผลการกำหนดประเด็นคาดคะเนผลของกลุ่ม เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการคาดคะเนผล โดยดำเนินกิจกรรมใน 3 หัวข้อ ต่อไปนี้

5.1 บอกถึงขั้นตอนในการกำหนดประเด็นคาดคะเนผล ว่าประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง

5.2 นำเสนอผลการกำหนดประเด็นคาดคะเนผล ที่เป็นที่พอใจของกลุ่ม พร้อมระบุเหตุผล

5.3 นำเสนอข้อบกพร่องในการกำหนดประเด็นคาดคะเนผล พร้อมระบุสาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไข

6. นำเสนอผลการกำหนดประเด็นคาดคะเน และการประเมินผลการกำหนดประเด็นคาดคะเนผลของกลุ่ม ต่อสมาชิกทั้งหมดในชั้นเรียน ให้สมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นชื่นชมผลการกำหนดประเด็นคาดคะเนผล

จุดเน้นในการสอนขั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. แนะนำวิธีการรวบรวมความรู้เดิมเพื่อกำหนดประเด็นคาดคะเนผล โดยเน้นว่าประเด็นคาดคะเนผลจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล

2. ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคาดคะเนผลของตนที่ตั้งไว้

3. ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นต่อข้อบ่งชี้ โครงสร้างของประเด็นคาดคะเนผลของกันและกัน

4. ส่งเสริมให้นักเรียนทบทวนขั้นตอนในการปฏิบัติงาน พิจารณาผลงานที่พอใจ และข้อบกพร่องในการทำงานที่เกิดขึ้น เพื่อเกิดความภูมิใจและมั่นใจในประเด็นคาดคะเนผลของตน ซึ่งเป็นการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อทักษะในการคาดคะเนผล

5. เน้นผู้เรียนให้รับฟังเหตุผลของผู้อื่นในการชี้แนะและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นการคาดคะเนผลของตนและพร้อมที่จะปรับปรุงตามเหตุและผล

6. เน้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการคาดคะเนผลและให้ใช้เหตุผลทุกครั้งในการแนะนำผู้อื่น

ตัวอย่าง ในการกำหนดประเด็นค้นคว้าเพิ่มเติมของผู้เรียนในเรื่อง ชีวบริเวณและระบบนิเวศ หลังจากที่มีผู้เรียนได้อภิปรายประเด็นหลักในสาระเชิงบริบทไปแล้ว เช่น

การปฏิบัติเพื่อการสร้างสมดุลธรรมชาติควรได้รับความร่วมมือจาก.....ใช้เวลา.....มีปัญหา.....ที่ต้องเผชิญ

ขั้นที่ 5 กำหนดวิธีการค้นคว้า

วิธีการปฏิบัติ

กิจกรรมที่ผู้เรียน จะต้องปฏิบัติในขั้นนี้ ประกอบด้วย

1. อภิปรายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการค้นคว้าตามประเด็นค้นคว้าที่กำหนด สำหรับวิธีการค้นคว้าประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้
  - 1.1 ค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระ
  - 1.2 ค้นคว้าจากสถานที่หรือบุคคลที่ผู้เรียนจะสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้
  - 1.3 ค้นคว้าจากห้องสมุด
  - 1.4 ค้นคว้าจากมุมหนังสือ
  - 1.5 ค้นคว้าจากเอกสารที่ผู้สอนเตรียมให้ไว้ในห้องเรียน
  - 1.6 ค้นคว้าจากการจัดนิทรรศการด้วยตนเอง
  - 1.7 ค้นคว้าจากการเข้าชมนิทรรศการ
  - 1.8 ค้นคว้าจากการศึกษานอกสถานที่
  - 1.9 ค้นคว้าจากการไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ
  - 1.10 ศึกษาจากสื่อต่างๆ เช่น แพนภาพ แพนภูมิ เทปโทรทัศน์ เป็นต้น
2. คัดเลือกวิธีการค้นคว้าโดยคำนึงถึง
  - 2.1 เป็นวิธีที่จะได้คำตอบครบตามขอบเขตที่กำหนดไว้
  - 2.2 มีความเหมาะสมกับเวลา
  - 2.3 มีความสะดวกในการดำเนินการ
3. วางแผนการค้นคว้าตามวิธีการค้นคว้าที่เลือกไว้ โดยระบุขั้นตอนในการทำงานที่ชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม พร้อมทั้งการคาดการณ์ถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อเตรียมหนทางสำรองไว้

4. ประเมินผลการกำหนดวิธีการค้นคว้าของกลุ่ม เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ในด้านการกำหนดวิธีการค้นคว้า ใน 3 หัวข้อ ต่อไปนี้

4.1 บอกถึงขั้นตอนในการกำหนดวิธีการค้นคว้าของกลุ่ม ว่าประกอบด้วย ขั้นตอนอะไรบ้าง

4.2 นำเสนอขั้นตอนในการกำหนดวิธีการค้นคว้าที่เป็นที่พอใจของกลุ่ม พร้อมระบุเหตุผล

4.3 นำเสนอข้อบกพร่องในการกำหนดวิธีการค้นคว้า พร้อมระบุสาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไข

5. นำเสนอผลการกำหนดวิธีการค้นคว้า และการประเมินผลการกำหนดวิธีการค้นคว้าของกลุ่ม ต่อสมาชิกทั้งหมดในชั้นเรียน ให้สมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น ตีชมผลการกำหนดวิธีการค้นคว้า

จุดเน้นในการสอนขั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. แนะนำวิธีการกำหนดวิธีการค้นคว้า ประกอบด้วย

1.1 การจำแนกวิธีการค้นคว้า ได้แก่ การค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระ การค้นคว้าจากสถานที่หรือบุคคลที่ผู้เรียนจะสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ ค้นคว้าจากห้องสมุด ค้นคว้าจากมูมนหนังสือ ค้นคว้าจากเอกสารที่ผู้สอนเตรียมให้ไว้ในห้องเรียน ค้นคว้าจากการจัดนิทรรศการด้วยตนเอง ค้นคว้าจากการเข้าชมนิทรรศการ ค้นคว้าจากการศึกษานอกสถานที่ ค้นคว้าจากการไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ และศึกษาจากสื่อต่าง ๆ เช่น แผนภาพ แผนภูมิ เทปโทรทัศน์ เป็นต้น

1.2 การคัดเลือกวิธีการค้นคว้า โดยพิจารณาถึง การเป็นวิธีที่สามารถหาคำตอบได้ครบตามขอบเขตที่กำหนดไว้ ความเหมาะสมกับเวลา และความสะดวกในการนำมาใช้

1.3 การวางแผนการค้นคว้า

ตัวอย่าง เช่น ในการกำหนดวิธีการค้นคว้าอย่างหลากหลายและเลือกวิธีการค้นคว้า

ในเนื้อหาเรื่องชีวบริเวณและระบบนิเวศ กรณีที่ผู้เรียนกำหนดประเด็นค้นคว้าเกี่ยวกับ “การสร้างสมดุลธรรมชาติ” ผู้เรียนจะต้องดำเนินการดังนี้

1) กำหนดวิธีการค้นคว้าหลากหลาย เช่น ศึกษาจากวีดิทัศน์ เอกสาร บทความ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร การสัมภาษณ์ ฯลฯ

2) คัดเลือกวิธีการค้นคว้าว่าจะใช้แบบการค้นคว้าที่สะดวก ชัดเจน มีการวางแผนการค้นคว้า ได้แก่ การแบ่งหัวข้อ การแบ่งงานในกลุ่ม ตลอดจนกำหนดระยะเวลาในการทำงาน เป็นต้น

ขั้นที่ 6 ดำเนินการค้นคว้า

วิธีการปฏิบัติ

1. ดำเนินการค้นคว้าตามวิธีการที่เลือกและวางแผนการค้นคว้าไว้ในขั้นที่ 5
2. ประเมินผลการค้นคว้าของกลุ่ม เพื่อส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ในด้านการดำเนินการค้นคว้า โดยมีประเด็นในการประเมินแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ต่อไปนี้
  - 2.1 อธิบายถึงขั้นตอนในการค้นคว้าของกลุ่ม ว่าประกอบด้วย ขั้นตอนอะไรบ้าง
  - 2.2 นำเสนอขั้นตอนในการค้นคว้าที่เป็นที่พอใจของกลุ่ม พร้อมระบุเหตุผล
  - 2.3 นำเสนอข้อบกพร่องในการกำหนดวิธีค้นคว้า พร้อมระบุสาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไข
3. นำเสนอผลการค้นคว้า และการประเมินผลการค้นคว้าของกลุ่มต่อสมาชิกทั้งหมดในชั้นเรียน ให้สมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น ดิชมผลการค้นคว้า

จุดเน้นในการสอนขั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติในการค้นคว้าด้วยวิธีการที่หลากหลาย
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการประเมินจุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินการค้นคว้า

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้า

วิธีการปฏิบัติ กิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในขั้นนี้ ประกอบด้วย

1. พิจารณาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า โดยมีกิจกรรมย่อย ๆ ประกอบด้วย
  - 1.1 การจำแนก จัดกลุ่มและจัดลำดับข้อมูล
  - 1.2 การพิจารณาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของข้อมูล
  - 1.3 สรุปประเด็นที่ค้นพบจากการค้นคว้าตามขอบเขตที่กำหนดไว้
  - 1.4 แสดงความคิดเห็นต่อผลการค้นคว้า
2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า โดยมีกิจกรรมย่อย ๆ ประกอบด้วย
  - 2.1 การสรุปผลการค้นคว้า
  - 2.2 การอภิปรายผลการค้นคว้า
  - 2.3 การสรุปกระบวนการในการค้นคว้า

3. ประเมินผลการวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าของกลุ่ม ใน 3 หัวข้อต่อไปนี้

3.1 อธิบายถึงขั้นตอนในการวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าของกลุ่มว่าประกอบด้วย ขั้นตอนอะไรบ้าง

3.2 นำเสนอขั้นตอนในการวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้าที่เป็นที่พอใจของกลุ่ม พร้อมระบุเหตุผล

3.3 นำเสนอข้อบกพร่องในการวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้า พร้อมระบุสาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไข

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ และสรุปผลการค้นคว้า ต่อสมาชิกทั้งหมดในชั้นเรียน ให้สมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น ดิชมผลการกำหนดวิธีการค้นคว้า

จุดเน้นในการสอนชั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมแนะนำวิธีการวิเคราะห์และสรุปผลการค้นคว้า ประกอบด้วย การจำแนกข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิธีการค้นคว้า การจัดกลุ่มของข้อมูลเป็นหมู่พวก และการสร้างความสัมพันธ์กันของข้อมูลตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง การสรุปประเด็นค้นคว้า

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ในด้านทักษะการวิเคราะห์ผล และทักษะการสรุปผล

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ โดยเน้นถึงการสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล และข้อบกพร่องที่พบในการทำงาน ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข ซึ่งทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง การยอมรับการเสนอแนะติชมถึงผลงานของตนเองจากเพื่อนร่วมชั้น เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ที่ได้ดำเนินการไป

ชั้นที่ 8 ระบุความรู้เดิม

วิธีการปฏิบัติ กิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในชั้นนี้ ประกอบด้วย

1. ทบทวนข้อความรู้เดิมที่ได้จากการอภิปรายสาระอิงบริบท ว่ามีขอบเขตกล่าวถึงประเด็นใดบ้าง

2. ทบทวนเนื้อหาสาระในแต่ละประเด็น

สำหรับกิจกรรมระบุความรู้เดิมนี สามารถนำผลงานที่ได้อภิปรายสาระอิงบริบทไว้แล้วมาใช้ในการทบทวนเพื่อระบุความรู้เดิม

จุดเน้นการสอนในชั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความรู้ที่ได้รับจากสาระอิงบริบทที่จะนำมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่จะได้รับจากการค้นคว้า
2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในการระบุนวัตกรรม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงความรู้

ขั้นที่ ๑ เชื่อมโยงความรู้

วิธีการปฏิบัติ กิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในขั้นนี้ คือการนำข้อความรู้ที่ได้รับจากการค้นคว้าไปสรุปเชื่อมโยงกับประเด็นความรู้เดิมที่ได้จากการอภิปรายและกำหนดประเด็นไว้จากสาระอิงบริบทที่ได้รับ ซึ่งผู้สอนควรให้คำแนะนำผู้เรียนถึงแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตของข้อความรู้ที่จะนำไปสรุปเชื่อมโยง เป็นการพิจารณาขอบเขตของประเด็นความรู้ใน 2 ทาง คือ
  - 1.1 ขอบเขตของประเด็นความรู้เดิมที่กำหนดไว้จากการอภิปราย
  - 1.2 ขอบเขตของประเด็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการค้นคว้า
 จากนั้นจึงพิจารณาว่าขอบเขตของข้อมูลใดที่สอดคล้องกันสามารที่จะเชื่อมโยงกันได้ และขอบเขตใดที่มีเพิ่มเติมขึ้นจากการค้นคว้า

2. การตัดสินใจพิจารณาข้อความรู้ที่จะนำไปสรุปเชื่อมโยง เป็นการพิจารณาอย่างรอบคอบในขั้นสุดท้ายก่อนนำความรู้ไปสรุปเชื่อมโยง ประกอบด้วย
  - 2.1 การคัดเลือกข้อความรู้ที่จะนำไปสรุปเชื่อมโยง เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากข้อ 1 โดยการคัดเลือกข้อความรู้ตามขอบเขตที่กำหนดไว้
  - 2.2 การจำแนกข้อความรู้เป็นหมวดหมู่สำหรับเชื่อมโยง เป็นการนำข้อความรู้ที่คัดเลือกตามขอบเขตที่จะเชื่อมโยงมาจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการเชื่อมโยง

3. การสรุปเชื่อมโยงข้อความรู้กับประเด็นความรู้ในสาระอิงบริบท เป็นการนำข้อความรู้ที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกตามขอบเขตที่กำหนด พร้อมทั้งได้ผ่านการจัดหมวดหมู่และพิจารณาคัดเลือกที่มีความเกี่ยวข้องกันแล้วมาเชื่อมโยงกัน โดยการเขียนสรุปข้อความรู้ทั้งหมดที่เชื่อมโยงแล้วออกมาเป็นสายลักษณะอักษร

4. ประเมินผลการเชื่อมโยงความรู้ของกลุ่ม ใน 3 หัวข้อ ต่อไปนี้
  - 4.1 บอกถึงขั้นตอนในการเชื่อมโยงของกลุ่ม ว่าประกอบด้วย ขั้นตอนอะไรบ้าง
  - 4.2 นำเสนอผลการเชื่อมโยงความรู้ที่เป็นที่พอใจของกลุ่ม พร้อมระบุเหตุผล

4.3 นำเสนอข้อบกพร่องในการเชื่อมโยงความรู้ พร้อมระบุสาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไข

จุดเน้นในการสอนชั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. ผู้เรียนควรได้ฝึกปฏิบัติในการสรุปเชื่อมโยงในทุกขั้นตอน เพื่อส่งเสริมทักษะในด้าน

1.1 การกำหนดประเด็นความรู้

1.2 การวิเคราะห์ข้อความรู้

1.3 การสรุปผล

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ โดยให้ผู้เรียนสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล และ ข้อบกพร่องที่พบในการทำงาน ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 10 กำหนดประเด็น ค้นคว้าใหม่

วิธีการปฏิบัติ กิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในขั้นนี้ คือการกำหนดประเด็นค้นคว้า ซึ่งผู้เรียนได้เคยปฏิบัติกิจกรรมนี้แล้วในขั้นที่ 8 โดยมีความประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ข้อความรู้ที่ค้นพบและสรุปเชื่อมโยงไว้นั้น มาเป็นพื้นฐานในการกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะสอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน ซึ่งจะต้องมีการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเน้นการแสวงหาความรู้แล้ว ผู้เรียนควรจะต้องมีทักษะในการนำความรู้ที่ได้ค้นพบไปใช้ในการกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่ได้ สำหรับกิจกรรมในขั้นนี้ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อความรู้ที่ค้นพบและสรุปเชื่อมโยงไว้แล้วนั้น ว่าสามารถขยายการค้นคว้าเพิ่มเติมอีกได้ ในประเด็นใดบ้าง

2. นำรายการประเด็นเหล่านั้น มาจัดหมู่พวกเรียงลำดับความสำคัญ

3. กำหนดเป็นประเด็นที่สามารถค้นคว้าได้เพิ่มเติม

4. กำหนดขอบเขตว่าประเด็นนั้น ๆ จะค้นคว้าในขอบเขตใดบ้าง

5. นำขอบเขตของการค้นคว้าประเด็นนั้น ๆ มาจัดระเบียบและกำหนดเป็นโครงสร้างของการค้นคว้า

6. อธิบายและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นค้นคว้านั้น ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมั่นใจว่าขอบเขตและโครงสร้างของประเด็นค้นคว้าที่กำหนดนั้นตรงกับความต้องการในการค้นคว้านั้น ๆ

7. ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยมีประเด็นหลัก ๆ ในการสรุป ดังนี้

- 7.1 ขั้นตอนในการกำหนดประเด็นค้นคว้า
- 7.2 ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล
- 7.3 ข้อบกพร่องที่พบในการกำหนดประเด็นค้นคว้า ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

อนึ่ง ในการทำกิจกรรมในชั้นที่ 10 นี้ ดังที่กล่าวไว้แล้วว่า มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ดำเนินกิจกรรมมาตั้งแต่ชั้นที่ 2-5 มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่ ซึ่งเมื่อกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่แล้ว ก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้สอน ว่าหากประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับเนื้อหา โครงสร้างของวิชา ก็สามารถให้ผู้เรียนดำเนินการค้นคว้าต่อไปได้ โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมในชั้นที่ 6 และ 7 ต่อไป

จุดเน้นในการสอนชั้นนี้ ผู้สอนควรส่งเสริมผู้เรียน ดังนี้

1. ผู้เรียนควรได้ฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ในด้าน
  - 1.1 กำหนดประเด็นค้นคว้า
  - 1.2 การคาดคะเนผล
  - 1.3 การกำหนดวิธีการค้นคว้าและดำเนินการค้นคว้า
  - 1.4 การสรุปเชื่อมโยงความรู้
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ โดยให้ผู้เรียนอภิปรายถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลงานที่เป็นที่พอใจ พร้อมระบุเหตุผล และข้อบกพร่องที่พบในการทำงาน ระบุสาเหตุ และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ผลย้อนกลับ

ผลย้อนกลับนี้ ได้จากการประเมินผลความใฝ่รู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ผู้สอนสามารถประเมินผลได้จาก กิจกรรมของผู้เรียนที่แสดงถึงทักษะการแสวงหาความรู้และเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ โดยใช้เครื่องมือในการประเมิน ประกอบด้วย

1. แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ ซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1 ทักษะด้านการกำหนดประเด็นค้นคว้า
  - 1.2 ทักษะด้านการคาดคะเนผล
  - 1.3 ทักษะด้านการกำหนดวิธีการค้นคว้าและดำเนินการ
  - 1.4 ทักษะด้านการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า

1.5 ทักษะด้านสรุปผลการค้นคว้า

2. แบบวัดเจตคติต่อการแสวงหาความรู้ ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 เจตคติด้านการกำหนดประเด็นค้นคว้า
- 2.2 เจตคติด้านการคาดคะเนผล
- 2.3 เจตคติด้านการกำหนดวิธีการค้นคว้าและดำเนินการ
- 2.4 เจตคติด้านการวิเคราะห์ผลการค้นคว้า
- 2.5 เจตคติด้านสรุปผลการค้นคว้า

บทบาทของผู้สอน

ตามรูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบทนั้นผู้สอนมีบทบาทดังนี้

1. ผู้สอนต้องวิเคราะห์โครงสร้างเป้าหมายหลักสูตรและเลือกสาระอิงบริบท ที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างเป้าหมายหลักสูตร
2. ผู้สอนเป็นผู้กำหนดสาระอิงบริบทในประเด็นที่มีความซับซ้อนครอบคลุมเนื้อหา แต่ยังไม่กระจ่างชัดในตัวเอง
3. ผู้สอนกำหนดขอบเขตประเด็นการอภิปราย เกี่ยวกับสาระอิงบริบท โดยคำนึงถึงการอภิปรายของผู้เรียนอย่างอิสระ การที่ผู้สอนกำหนดขอบเขตของประเด็นการอภิปรายไว้เพื่อให้ได้ประเด็นต่าง ๆ อยู่ในขอบเขตของเนื้อหาและเวลาที่เหมาะสม
4. ผู้สอนกำหนดขอบเขตประเด็นค้นคว้าที่ผู้เรียนควรศึกษาเพิ่มเติมจากสาระอิงบริบท โดยกำหนดขอบเขตกว้าง ๆ ของประเด็นค้นคว้า ที่ผู้เรียนควรศึกษาค้นคว้า เพื่อให้มีโครงสร้างต่าง ๆ ทางด้านประเด็นค้นคว้าที่ขยายออกไป
5. ผู้สอนมีความยืดหยุ่นเกี่ยวกับการใช้สาระอิงบริบทในการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการสอน

บทบาทของผู้เรียน

ตามรูปแบบการสอนได้กำหนดบทบาทของผู้เรียน ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนใช้ความรู้จากสาระอิงบริบทในการค้นคว้าหาความรู้ โดยมีข้อมูลใหม่ที่มีเหตุผล มีคุณค่า มีการจัดไว้เป็นระบบ และสามารถนำความรู้มาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้

2. ผู้เรียนสามารถรวมสาระอิงบริบทเข้ากับประสบการณ์ที่รู้แล้ว โดยสามารถขยายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากสาระอิงบริบทเข้ากับประสบการณ์อื่น ๆ ที่ได้เรียนรู้มาแล้ว
3. ผู้เรียนได้สำรวจ กำหนด ขอบข่ายของสาระอิงบริบทอื่น ๆ ขึ้นใหม่เอง อย่างมีขั้นตอน มีการจัดการ แลกเปลี่ยน หัวข้อที่สำรวจ และมีการยอมรับในหัวข้อที่สำรวจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอน ที่ 1
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
จำนวน 6 คาบ (120 นาที)

สาระอิงบริบท วัตถุประสงค์เรื่อง “เสียชีวิต” ตอนที่ 1 มีสาระแสดงถึงครอบครัว 4 ครอบครัว ที่มีลักษณะไม่สงบสุขอันเนื่องมาจาก สมาชิกไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตาม บทบาทหน้าที่ ซาดคุณธรรม ซาดเหตุผล ไม่รู้จักการให้อภัย ทำให้เกิดความผิดพลาดแก่สมาชิกของครอบครัว โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ได้แก่ ความแอ็ดของที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการประทุพติผิดของเยาวชน การขาดความอบอุ่น ความยากจน ครอบครัวที่แตกแยก ปัญหาสุขภาพ

ขอบเขตการอภิปรายสาระอิงบริบท

1. สภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลต่อความสุขของครอบครัว
2. คุณธรรมของสมาชิกในครอบครัว และการปฏิบัติตามในฐานะสมาชิกของครอบครัว
3. ความแตกต่างระหว่างครอบครัวในสภาพสังคมปัจจุบัน

ขอบเขตประเด็นค้นคว้า

1. ปัจจัยที่เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ครอบครัวเกิดความสงบสุข
2. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในครอบครัว และแนวทางแก้ไข

กิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง

ขั้นเผชิญกับสาระอิงบริบท

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกสมาชิก ทำหน้าที่ประธาน 1 คน และ เลขากลุ่ม 1 คน
2. ครูนำภาพโปสเตอร์ “วันครอบครัว 14 เมษายน” มาให้นักเรียนดูแล้วซักถามว่า (5 นาที)

2.1 วันครอบครัวที่ผ่านมาว่า ในครอบครัวของนักเรียนได้มีกิจกรรมอะไรบ้าง

2.2 ทางราชการมีเหตุผลอย่างไร จึงกำหนดให้มี “วันครอบครัว” ขึ้น

3. ครูชี้แจงว่า “ต่อไปนี้นักเรียนจะได้ดูวิดิทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของครอบครัว เช่นเดียวกัน คือเรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1” เป็นเวลา 10 นาที ให้นักเรียนพิจารณาสาระใน วิดิทัศน์ว่า มีสาระสำคัญเกี่ยวกับอะไร และในสาระสำคัญนั้น ๆ มีรายละเอียดอะไรบ้าง ซึ่ง นักเรียนจะได้นำมาอภิปรายกันต่อไป” จากนั้นให้นักเรียนดูวิดิทัศน์ดังกล่าว

ชั้นอภิปรายสาระต่าง ๆ ในสาระอิงบริบท

4. ครูชี้แจง(15 นาที) ว่า “หลังจากที่นักเรียนแต่ละกลุ่มดูวิดิทัศน์เรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1”แล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจับสลากเพื่อศึกษาเรื่องราวของครอบครัวต่าง ๆ ที่ปรากฏใน วิดิทัศน์เรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1” กลุ่มละ 1 ครอบครัว โดยให้แต่ละกลุ่ม กำหนดหัวข้อต่าง ๆ สำหรับการอภิปราย และร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากหัวข้อดังกล่าว

สำหรับวิธีการกำหนดหัวข้อการอภิปราย ครูให้คำอธิบายแก่นักเรียนดังนี้

1) ให้นักเรียนสำรวจหัวข้อกว้าง ๆ ของเรื่องว่าเกี่ยวกับอะไร เช่น ในวิดิทัศน์เรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1” หัวข้อกว้าง ๆ จะเกี่ยวกับครอบครัวของเด็กหญิง 4 คน คือ ปู่ แม่ เดือน และเงาะ

2) ให้นักเรียนสำรวจต่อไปว่าจากหัวข้อกว้าง ๆ มีรายละเอียดอะไรบ้าง สามารถจัดประเภทของข้อมูลเป็นหมู่พวกได้อย่างไร เช่น ในครอบครัวของแม่มีรายละเอียด แสดงถึง พ่อมีอาชีพเป็นตำรวจ แม่ทำงานโรงงาน อาศัยอยู่ที่แฟลตในแหล่งสลัม แม่ชอบ เล่นไพ่ พ่อจะทุบตีแม่เมื่อจับได้ว่า แม่เล่นไพ่ แม่ไม่ตั้งใจเรียน ที่ยวกลางคืน และหนี โรงเรียน เป็นต้น เมื่อนำมาจัดเป็นประเภทจะได้ดังนี้

ด้านข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

ครอบครัวนี้ มีสมาชิก 3 คน คือ พ่อ แม่ และแม่ แม่มีอาชีพเป็น ตำรวจ แม่ทำงานโรงงาน แม่เป็นนักเรียน ครอบครัวอาศัยอยู่บนแฟลตในแหล่งสลัม

ด้านพฤติกรรมของสมาชิก

พฤติกรรมของแม่ ได้แก่ ไม่ตั้งใจเรียน หนีโรงเรียน และ ที่ยวกลางคืน ติดยาเสพติด

พฤติกรรมของพ่อ ได้แก่ ทุบตีแม่เมื่อจับได้ว่า แม่แอบไปเล่นไพ่

พฤติกรรมของแม่ ได้แก่ ชอบเล่นไพ่ ไม่สนใจดูแลลูก

ทั้งนี้ครูชี้แจงเพิ่มเติมให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับวิธีอภิปราย ดังนี้

1) นักเรียนในกลุ่มทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย โดยประธานกลุ่ม ทำหน้าที่กระตุ้นให้สมาชิกอภิปรายแสดงความคิดเห็น เลขากลุ่มทำหน้าที่แสดงความคิดเห็นและเป็นผู้จัดบันทึกข้อคิดเห็น

2) ทุกคนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น

3) ควรพูดให้ชัดเจน เข้าใจง่าย

4) ควรรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น

5) ควรสรุปข้อคิดเห็นที่ตนเองเสนอ

โดยใช้เวลาในการอภิปราย 20 นาที

4.2 ให้แต่ละกลุ่ม เขียนประเด็นหลัก และรายละเอียดจากการอภิปรายลงในใบรายงานผล ที่ 1 ที่ครูแจกให้ (15 นาที)

5. ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มอภิปรายถึงการทำงานภายในกลุ่มของนักเรียน ในหัวข้อดังต่อไปนี้

5.1 ขั้นตอนในการทำงานของกลุ่ม

5.2 ผลงานที่กลุ่มมีความพอใจ

5.3 ข้อบกพร่องในการทำงาน

แล้วเขียนลงในใบรายงานผล ที่ 2 ที่กำหนดให้ (15 นาที)

6. ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการอภิปรายของกลุ่ม ทั้งในส่วนที่ได้จากการคู่มือทัศน และการอภิปรายถึงผลการทำงานของกลุ่ม ให้เวลากลุ่ม ๆ ละ 10 นาที (รวม 40 นาที) โดยในระหว่างการรายงานผลการอภิปราย ผู้รับฟังสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมด้วยได้ ทั้งนี้ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการรายงานผล ดังนี้

6.1 แนวทางในการรายงานผลการอภิปรายของนักเรียนจากการคู่มือทัศน ให้เป็นไปตามหัวข้อและรายละเอียดที่แต่ละกลุ่มกำหนดขึ้น เช่น

1) ลักษณะของครอบครัวต่าง ๆ ในเรื่อง

2) สาเหตุที่ทำให้ครอบครัวต่าง ๆ ในเรื่องมีลักษณะเป็นเช่นนั้น

6.2 แนวทางในการรายงานสรุปผลการทำงาน ให้เป็นไปตามที่สมาชิกของแต่ละกลุ่มกำหนด แต่ให้มีหัวข้อหลัก ๆ ที่กำหนดไว้ในใบรายงานผล ที่ 2 ประกอบด้วย

1) ขั้นตอนในการทำงานของกลุ่ม

2) ผลงานที่กลุ่มพอใจ (ผลงานที่กลุ่มเห็นว่าสามารถดำเนินการ

ได้ดีแล้ว) พร้อมระบุเหตุผล

3) ข้อบกพร่องในการทำงาน พร้อมระบุเหตุผล และแนวทางแก้ไข

ที่จะนำไปใช้

7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระจากการที่แต่ละกลุ่มอภิปรายเรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1” ว่า จากครอบครัวที่พบในวิดีโอทั้ง 4 ครอบครัว ดังนี้ (10 นาที)

7.1 สมาชิกในครอบครัวไม่มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน ไม่ใช่เหตุผลในการแก้ปัญหา

7.2 ลูก ๆ ได้แก่ แม่ เดือน ปู และเงาะ ประพฤติตัวไม่เหมาะสม เช่น

- 1) ไม่ตั้งใจเรียน
- 2) หนีโรงเรียน
- 3) ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
- 4) คบเพื่อนไม่ดี

7.3 ครอบครัวขาดความอบอุ่น เช่น พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก ตกเดือน ลูกด้วย ด้อยค่าที่รุนแรง พ่อแม่ทะเลาะกันเสมอ ๆ

7.4 ปัญหาสุขภาพ คือพ่อซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวป่วย ทำให้แม่ต้องทำงานคนเดียว ซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมทั่วไปไม่ยอมรับคือเป็น “โสเภณี”

7.5 ครอบครัวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งมั่วสุมทางด้านอบายมุข

7.6 เด็กได้พบเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี เช่น แม่เล่นไพ่ หรือพ่อแม่ทะเลาะทุบตีกันให้

ลูก ๆ เห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

- ความคิดรวบยอด**   ครอบครัวแต่ละครอบครัวย่อมมีปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแตกต่างกันไป สมาชิกของครอบครัวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าว และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไป ด้วยความรักให้อภัย มีเหตุผล จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข
- จุดประสงค์การเรียนรู้**   นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สาเหตุของปัญหาของครอบครัวและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้
- เนื้อหา**   **ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข**
 ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญเริ่มแรกของมนุษย์ ถ้าครอบครัวมีความสุขก็มีส่วนให้ชุมชนสงบสุขได้ ถ้าครอบครัวมีปัญหา สมาชิกควรทำความเข้าใจปัญหาและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ สำหรับลักษณะครอบครัวที่ดีมีลักษณะดังนี้คือ
1. สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจกันรักใคร่กลมเกลียว
  2. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในหมู่สมาชิก
  3. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
  4. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิก
  5. สมาชิกดูแลสุขภาพให้แข็งแรง
  6. สมาชิกบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม.
  7. สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามในแนวทางประชาธิปไตย
 เคารพกฎหมาย รู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดี
- การวัดผล**
1. สังเกตจากการตอบคำถาม
  2. การแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม
  3. ผลการทำงานกลุ่ม

ใบรายงานผล ที่ 1
สำหรับการอภิปรายสาระต่าง ๆ ใน
วิดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1”

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

สรุปการอภิปรายเนื้อหาสาระในวิดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1”
 ครอบครัวยัง..... มีรายละเอียด ดังนี้

1. ....

.....

.....

.....

.....

2. ....

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบรายงานผล ที่ 2
ขั้นตอนในการอภิปรายสาระต่างๆ ใน
วิดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1”

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

1. ขั้นตอนในการอภิปรายของกลุ่ม

.....
 .....
 .....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

เหตุผล .....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ

3.1 .....

สาเหตุ .....

แนวทางแก้ไข.....

3.2 .....

สาเหตุ .....

แนวทางแก้ไข.....

แผนการสอนที่ 2
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
จำนวน 6 คาบ (120 นาที)

สาระอิงบริบท วิดีทัศน์เรื่อง “เสียดาย” ตอนที่ 1 มีสาระแสดงถึงครอบครัว 4 ครอบครัวที่มีลักษณะไม่สงบสุขอันเนื่องมาจาก สมาชิกไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ ซาดคุณธรรม ซาดเหตุผล ไม่รู้จักการให้อภัย ทำให้เกิดความผิดพลาดแก่สมาชิกของครอบครัว โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ได้แก่ ความแอ็ดของที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการประทุติผิดของเยาวชน การขาดความอบอุ่น ความยากจน ครอบครัวที่แตกแยก ปัญหาสุขภาพ

ขอบเขตการอภิปรายสาระอิงบริบท

1. สภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลต่อความสุขของครอบครัว
2. คุณธรรมของสมาชิกในครอบครัว และการปฏิบัติตามในฐานะสมาชิกของครอบครัว
3. ความแตกต่างระหว่างครอบครัวในสภาพสังคมปัจจุบัน

ขอบเขตประเด็นค้นคว้า

1. ปัจจัยที่เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ครอบครัวเกิดความสงบสุข
2. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในครอบครัว และแนวทางแก้ไข

กิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง

ขั้นกำหนดประเด็นค้นคว้า และชั้นคาดคะเนผล

1. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม โดยให้เป็นกลุ่มเดิมกับการเรียนในครั้งที่ผ่านมาแต่ให้มีการเลือกประธานกลุ่ม และเลขาธิการกลุ่ม ขึ้นใหม่
2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านบทสรุปของกลุ่มตนเองจากวีดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1” ที่ได้จัดทำไว้ใน การเรียนครั้งที่ผ่าน มาของ แต่ละกลุ่ม (10 นาที)

3. ให้แต่ละกลุ่มเขียนพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ในเรื่อง กลุ่มละ 1 ครอบครัวยุ่ สมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ มีพฤติกรรมใดที่ควรแก้ไขบ้าง เช่น (10 นาที)

“ครอบครัวของแป้ม”

พฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวที่ควรแก้ไขคือ

- 1) แม่ของแป้มชอบเล่นการพนัน
- 2) พ่อของแป้มชอบทุบตีแม่เมื่อจับได้ว่าเล่นการพนัน

4. ให้แต่ละกลุ่มเขียนหัวข้อที่จะค้นคว้าเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขนั้นทำอย่างไร แล้วให้แต่ละกลุ่มเขียนลงในใบรายงานผลที่ 1 ที่ครูกำหนดให้ (20 นาที) โดยครูให้คำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการกำหนดแนวทางในการกำหนดประเด็นค้นคว้า และการคาดคะเนผลดังนี้ (15 นาที)

การกำหนดหัวข้อค้นคว้า ดำเนินการโดย

- 1) วิเคราะห์ว่า จากเนื้อหาสาระที่ดูจากวิดิทัศน์ ยังมีส่วนไหนที่ยังไม่ทราบหรือยังไม่ชัดเจน แล้วนำมาเขียนเป็นหัวข้อย่อย ๆ
- 2) นำหัวข้อย่อยที่ยังไม่ทราบมาจัดเป็นกลุ่มหัวข้อ
- 3) นำกลุ่มหัวข้อมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ
- 4) นำกลุ่มหัวข้อดังกล่าว มากำหนดเป็นประเด็นค้นคว้า พร้อมกำหนดขอบเขตของประเด็นที่ต้องการค้นคว้านั้น

การคาดคะเนผล

การคาดคะเนผล หมายถึงการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การวัด รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้ศึกษามาแล้ว หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน หรือ ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง หลักการ กฎ หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้วในเรื่องนั้นมาช่วยในการคาดการณ์

การคาดคะเนผลนี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นทิศทางในการค้นคว้าและการกำหนดวิธีการค้นคว้า ดำเนินการโดย

- 1) รวบรวมความรู้เดิมที่เกี่ยวกับประเด็นที่ค้นคว้า
- 2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของการค้นคว้าที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้เหตุผลและความรู้ที่เกี่ยวกับประเด็นที่ค้นคว้านั้น ภายในขอบเขตที่ต้องการค้นคว้า
- 3) สรุปเป็นประเด็นคาดคะเนผล

เช่น การกำหนดแนวทางที่จะทำให้ครอบครัวของ “แป้ม” มีความสุข โดยครูแสดงตารางการกำหนดแนวทาง ๆ ดังนี้

พฤติกรรมเดิม (ที่ไม่เหมาะสม)	แนวทางที่จะให้ครอบครัวมีความสุข (กำหนดประเด็นคั่นคว่ำ)	แนวทางที่น่าจะเป็นไปได้ (การคาดคะเนผล)
1. แม่ของแอมเล่นเกมพนัน	1. วิธีการที่จะทำให้แม่ของแอมเลิกเล่นเกมพนัน	1. การทำงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ เช่น การเย็บปักถักร้อย
2. พ่อของแอมชอบทุตีแม่เมื่อจับได้ว่า แม่เล่นไฟ	2. วิธีการที่พ่อกำลังจะนำมาใช้ ตักเตือนแม่เมื่อทำความผิด	2. ใช้หลักธรรมะ

5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนขั้นตอนในการทำงานเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นคั่นคว่ำเพิ่มเติม และการคาดคะเนผล ลงในใบรายงานผล ที่ 2 โดยมีหัวข้อหลัก ๆ ที่กำหนดไว้ในใบรายงานผล ที่ 2 ประกอบด้วย

1) ขั้นตอนในการทำงานของกลุ่มในการกำหนดประเด็นคั่นคว่ำและการคาดคะเนผล

2) ผลงานที่กลุ่มพอใจ พร้อมระบุเหตุผล

3) ข้อบกพร่องของกลุ่ม สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

6. ครูให้นักเรียนรายงานผลการกำหนดประเด็นคั่นคว่ำ และการคาดคะเนผล จากใบรายงานผล ที่ 1 และสรุปผลการทำงานในใบรายงานผล ที่ 2 (กลุ่มละ 10 นาที รวม 40 นาที) โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนในกลุ่มอื่น อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับผลงานของแต่ละกลุ่ม

7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงประเด็นที่ต้องการคั่นคว่ำ และการคาดคะเนผล เกี่ยวกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวต่าง ๆ จากวิดิทัศน์เรื่อง “เสียตาย ตอนที่ 1” (5 นาที)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ความคิดรวบยอด   ครอบครัวแต่ละครอบครัว ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแตกต่างกันไป สมาชิกของครอบครัวจึงจำเป็นต้องทำ ความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าว และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไป ด้วยความรักให้อภัย มีเหตุผล จึงจะทำให้ครอบครัวมี ความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้   นักเรียนสามารถวิเคราะห์หาทางแก้ปัญหาของครอบครัวได้

เนื้อหา   ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญเริ่มแรกของมนุษย์ ถ้าครอบครัวมีความสุข ก็มีส่วนให้ชุมชนสงบสุขได้ ถ้าครอบครัวมีปัญหา สมาชิกควรทำความเข้าใจปัญหาและ ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ สำหรับลักษณะครอบครัวที่ดีมีลักษณะดังนี้คือ

1. สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจกันรักใคร่กลมเกลียว
2. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในหมู่สมาชิก
3. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
4. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิก
5. สมาชิกดูแลสุขภาพให้แข็งแรง
6. สมาชิกบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม
7. สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตนในแนวทางประชาธิปไตย เคารพในกฎหมาย รู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติตนตามหน้าที่ ของพลเมืองดี

การวัดผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. การแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม
3. ผลการทำงานกลุ่ม

ใบรายงานผล ที่ 1
สำหรับการกำหนดประเด็นคั่นคว่ำและการคาดคะเนผล
ในวิดิทัศน์เรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1”

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

ประเด็นคั่นคว่ำเพิ่มเติม ในวิดิทัศน์เรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1”
 ครอบครัวยัง..... มีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นคั่นคว่ำ	การคาดคะเนผล

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบรายงานผล ที่ 2
ขั้นตอนในการกำหนดประเด็นค้นคว้าและคาดคะเนผล
ในวิดิทัศน์เรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1”

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

1. สรุปผลการกำหนดประเด็นค้นคว้า

1. ขั้นตอนในการกำหนดประเด็นค้นคว้าของกลุ่ม

.....
 .....
 .....
 .....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

.....
 เหตุผล.....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ.....

สาเหตุ .....

แนวทางแก้ไข.....

.....
 .....

2. สรุปผลการคาดคะเนผล

1. ขั้นตอนในการคาดคะเนผล.....

.....
.....
.....

2. ผลงานที่พอใจ คือ.....

.....
.....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ.....

.....
.....
.....

สาเหตุ .....

.....
.....

แนวทางแก้ไข .....

.....

แผนการสอนที่ 3
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องลักษณะครอบครัวที่มีความสุข
จำนวน 9 คาบ (180 นาที)

สาระอิงบริบท วัตถุประสงค์เรื่อง “เสียดาย” ตอนที่ 1 มีสาระแสดงถึงครอบครัว 4 ครอบครัว ที่มีลักษณะไม่สงบสุขอันเนื่องมาจาก สมาชิกไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตาม บทบาทหน้าที่ ซาดคุณธรรม ซาดเหตุผล ไม่รู้จักการให้อภัย ทำให้เกิดความผิดพลาดแก่สมาชิกของครอบครัว โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ได้แก่ ความแอ้อดของที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการประทุพติผิดของเยาวชน การขาดความอบอุ่น ความขากจน ครอบครัวที่แตกแยก ปัญหาสุขภาพ

ขอบเขตการอภิปรายสาระอิงบริบท

1. สภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลต่อความสุขของครอบครัว
2. คุณธรรมของสมาชิกในครอบครัว และการปฏิบัติตามในฐานะสมาชิกของครอบครัว
3. ความแตกต่างระหว่างครอบครัวในสภาพสังคมปัจจุบัน

ขอบเขตประเด็นค้นคว้า

1. ปัจจัยที่เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ครอบครัวเกิดความสงบสุข
2. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในครอบครัว และแนวทางแก้ไข

กิจกรรมค้นคว้าและสรุปเชื่อมโยง

ขั้นกำหนดวิธีค้นคว้า และขั้นดำเนินการค้นคว้า

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม โดยใช้กลุ่มเดิมจากชั่วโมงที่ผ่านมา แต่ให้มีการเปลี่ยนผู้ที่ทำหน้าที่ประธานกลุ่มและเลขาธิการกลุ่ม
2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทบทวนถึงหัวข้อค้นคว้าและคาดคะเนผลที่ดำเนินการไว้ในการเรียนที่ผ่านมา แล้วครูชี้แจงว่า “ในลำดับต่อไป นักเรียนจะต้องกำหนดวิธีการค้นคว้า และดำเนินการค้นคว้า พร้อมทั้งวิเคราะห์ผล และสรุปผลการค้นคว้า” และอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า “วิธีการค้นคว้ามียหลายวิธีการ ในครั้งนี้จะได้แนะนำให้นักเรียนทราบถึงวิธีการค้นคว้าในห้องสมุด ดังนี้” จากนั้นครูอธิบายถึงวิธีการใช้ห้องสมุดว่า (10 นาที)

การค้นคว้าจากห้องสมุด นักเรียนสามารถค้นได้จาก

1) ค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ ให้นักเรียนค้นคว้าจากตู้บัตรรายการ เช่น จะค้นคว้าในหัวข้อ “ธรรมะ” จะพบว่า มีบัตรหัวเรื่องดังกล่าว แสดงเลขหมู่หนังสือที่มีหัวข้อ “ธรรมะ” อยู่คือ 294.301 ก็ให้นักเรียนค้นหาหนังสือตามเลขหมู่ดังกล่าวที่ชั้นวางหนังสือต่อไป โดยครูแสดงตัวอย่างของบัตรหัวเรื่องให้นักเรียนดูประกอบคำอธิบาย

2) ค้นคว้าจากวารสารต่าง ๆ ให้นักเรียนค้นคว้าจาก “บัตรหัวเรื่องดัชนีวารสาร” เช่น ต้องการค้นว่า มีบทความใดกล่าวถึง “ธรรมะ” บ้าง ก็ให้นักเรียนค้นจากบัตรหัวเรื่องดัชนีวารสาร ซึ่งจะแสดงรายละเอียดดังนี้

บทความของ .....
ชื่อบทความ .....
อยู่ในวารสารชื่อ .....
ปีที่..... ฉบับที่ ..... เดือน ..... ปี.....
เลขหน้า .....

3) ค้นคว้าจากจุลสารต่าง ๆ ให้นักเรียนค้นจากตู้เก็บจุลสาร ซึ่งจัดวางเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง เช่น เรื่อง “ธรรมะ” นักเรียนจะต้องค้นที่อักษร “ธ”

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการค้นคว้า

3. ครูชี้แจงนักเรียนเพิ่มเติมว่า เมื่อนักเรียนค้นคว้าแล้วจะได้เนื้อหาสาระต่าง ๆ (ข้อมูล) ซึ่งนักเรียนจะต้องดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปข้อมูลดังกล่าว ซึ่งมีวิธีการสรุปได้ดังนี้ (5 นาที)

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นหมู่พวก
- 2) นำข้อมูลที่จัดเป็นหมู่พวกแล้ว มาพิจารณาหาความสัมพันธ์กันของข้อมูล

เหล่านั้น

การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

ให้นักเรียนนำข้อมูลที่จัดหมู่พวกและความสัมพันธ์กันไว้แล้ว มาสรุปเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ครูชี้แจงนักเรียนเพิ่มเติมว่า ในการค้นคว้าหาความรู้ ตามประเด็นค้นคว้าที่กำหนดในครั้งนี ขอให้นักเรียนค้นคว้าโดยการค้นคว้าจากห้องสมุด แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ภายในเวลา 30 นาที) โดยให้เขียนลงในใบรายงานผลที่ 1 ที่ครูแจกให้

5. ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มอภิปรายถึงการทำงานภายในกลุ่มของนักเรียน ในหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นตอนในการทำงานของกลุ่ม

4.2 ผลงานที่กลุ่มมีความพอใจ

4.3 ข้อบกพร่องในการทำงาน

แล้วเขียนลงในใบรายงานผล ที่ 2 ที่กำหนดให้ (10 นาที)

6. ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการทำงานกลุ่ม ทั้งในส่วนที่ได้จากการค้นคว้า และการอภิปรายถึงผลการทำงานของกลุ่ม ให้เวลากลุ่ม ๆ ละ 5-10 นาที (รวม 35 นาที) โดยในระหว่างการรายงานผลการอภิปราย ผู้รับฟังสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมด้วยได้ ทั้งนี้ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการรายงานผล ดังนี้

6.1 แนวทางในการรายงานผลการค้นคว้าของนักเรียนให้เป็นไปตามหัวข้อ และรายละเอียดที่แต่ละกลุ่มกำหนดขึ้น

6.2 แนวทางในการรายงานสรุปผลการทำงานให้เป็นไปตามที่สมาชิกของแต่ละกลุ่มกำหนด แต่ให้มีหัวข้อหลัก ๆ ที่กำหนดไว้ในใบรายงานผล ที่ 2 ประกอบด้วย

1) ขั้นตอนในการทำงานของกลุ่ม

2) ผลงานที่กลุ่มพอใจ (ผลงานที่กลุ่มเห็นว่าสามารถดำเนินการ

ได้ดีแล้ว) พร้อมระบุเหตุผล

3) ข้อบกพร่องในการทำงาน พร้อมระบุเหตุผล และแนวทางแก้ไข

ที่จะนำไปใช้

ขั้นระบุความรู้เดิม และสรุปเชื่อมโยง

7. ครูให้คำแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการนำข้อความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าไปสรุปเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้จากการอภิปรายเกี่ยวกับสารอินทรีย์ (วิดีทัศน์เรื่อง “เสียดายตอนที่ 1” ดังนี้ (10 นาที)

1) ให้นักเรียนทบทวนถึงขอบเขตของประเด็นความรู้ใน 2 ด้าน คือ

1.1 ขอบเขตของประเด็นความรู้เดิมที่กำหนดไว้จากการอภิปราย

1.2 ขอบเขตของประเด็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการค้นคว้า

จากนั้นจึงพิจารณาว่าขอบเขตใดที่สอดคล้องกัน และขอบเขตใดที่เพิ่มเติมขึ้น

2) ให้นักเรียนตัดสินใจพิจารณาข้อความรู้ที่จะนำไปสรุปเชื่อมโยง ดังนี้

2.1 คัดเลือกข้อความรู้ที่จะนำไปสรุปเชื่อมโยง

2.2 จำนวนข้อความรู้เป็นหมวดหมู่สำหรับการเชื่อมโยง

3) ให้นักเรียนสรุปเชื่อมโยงข้อความรู้กับประเด็นความรู้เดิมในสาระอิงบริบท (วิดีทัศน์เรื่อง “เสียชีวิต ตอนที่ 1”) ทั้งนี้ครูยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย โดยนำกรณีของ “ครอบครัวของแป้ม” มาเป็นตัวอย่าง ดังนี้

3.1 ทบทวนขอบเขตประเด็นความรู้

3.1.1 ขอบเขตความรู้เดิม ได้แก่

ด้านข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

ครอบครัวนี้ มีสมาชิก 3 คน คือ พ่อ แม่ และแป้ม

พ่อมีอาชีพเป็นตำรวจ แม่ทำงานโรงงาน แป้มเป็นนักเรียน ครอบครัวอาศัยอยู่บนแฟลตในแหล่งสลัม

ด้านพฤติกรรมของสมาชิก

พฤติกรรมของแป้ม ได้แก่ ไม่ตั้งใจเรียน หนีโรงเรียน

และเที่ยวกลางคืน ติดยาเสพติด

พฤติกรรมของพ่อ ได้แก่ ทบตีแม่เมื่อจับได้ว่า

แม่แอบไปเล่นไฟ

พฤติกรรมของแม่ ได้แก่ ชอบเล่นไฟ ไม่สนใจดูแลลูก

3.1.2 ขอบเขตประเด็นความรู้ใหม่จากการค้นคว้า เช่น

แนวทางการแก้ไขปัญหาในครอบครัวของแป้ม

(ควรยกตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับการค้นคว้าของนักเรียน)

แป้ม - พ่อแม่ดูแลให้ความรัก ความอบอุ่นแก่แป้ม

พาไปรักษาการติดยาเสพติด ให้กำลังใจในการเรียนหนังสือ

พ่อ - ให้ออกกำลังกายมากขึ้น ใช้หลักธรรมของ

ผู้ครองเรือนมาเป็นแนวปฏิบัติ

แม่ - เลิกเล่นการพนัน โดยหันมาทำงานอดิเรกแทน

ใช้หลักธรรมของผู้ครองเรือน มาเป็นแนวปฏิบัติ ดูแลเอาใจใส่ครอบครัว

3.2 พิจารณาตัดสินข้อมูลที่จะนำไปสรุปเชื่อมโยง

3.2.1 คัดเลือกข้อความรู้ที่จะนำไปเชื่อมโยง ได้แก่

แนวทางปฏิบัติตัวที่ถูกต้องของ พ่อ แม่ และ แป้ม

3.2.2 จำนวนข้อความรู้เป็นหมวดหมู่สำหรับการเชื่อมโยง เช่น

ก. การปฏิบัติที่ถูกต้องของแป้ม

ข. การปฏิบัติที่ถูกต้องของพ่อ

ค. การปฏิบัติที่ถูกต้องของแม่

3.3 นำความรู้ไปสรุปเชื่อมโยง ได้ว่า

สมาชิกครอบครัว	พฤติกรรมเดิม	แนวทางปฏิบัติใหม่
แม่	ไม่ตั้งใจเรียน ติดยาเสพติด	สนใจการเรียน คบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน ไม่หนีโรงเรียน ไปปรึกษาให้หายจากการติดยา ทางนอนติแรกทำในเวลาว่าง เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี
พ่อ	ทุบตีแม่เมื่อจับได้ว่าแม่เล่นการพนัน	ใช้หลักธรรมในการครองเรือน ดักเตือนด้วยความนุ่มนวลใช้เหตุผล ให้ความรัก ความอบอุ่นและเอาใจใส่กับ ครอบครัวมากขึ้น
แม่	เล่นการพนัน	ใช้หลักธรรมในการครองเรือน ทางนอนติแรกทำ เพื่อให้ไม่ติดมั่วสุมกับการ พนันและทำให้เกิดรายได้ด้วย ใช้หลักเหตุผลในการอยู่ร่วมกัน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก

ขั้นกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่

8. ครูให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้ทั้งหมด มาเป็นพื้นฐานในการกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่ ว่า “ เมื่อนักเรียนได้สรุปเชื่อมโยงความรู้ที่ค้นคว้าเพิ่มเติมกับความรู้เดิมที่นักเรียนมีอยู่แล้ว จะทำให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มากขึ้น นักเรียนจึงควรที่จะนำความรู้ทั้งหมดที่ได้ไปประยุกต์ใช้โดยนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่ต่อไป ซึ่งด้านนักเรียนปฏิบัติเช่นนี้ในชีวิตประจำวันแล้ว นักเรียนจะเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่เสมอ” จากนั้นครูซักถามนักเรียน 1-2 คน ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ทั้งหมดมาตั้งเป็นประเด็นค้นคว้าใหม่เพิ่มขึ้น

9. ครูให้การอธิบายทบทวนเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นค้นคว้าว่า “การกำหนดประเด็นค้นคว้าใหม่นี้ มีวิธีการเดียวกับการกำหนดประเด็นค้นคว้าในการดูวิดิทัศน์เรื่อง “เสียดาย ตอนที่ 1” ดังนี้

1) วิเคราะห์เนื้อหาความรู้ทั้งหมด (ในที่นี้คือเนื้อหาความรู้จากวิดิทัศน์ร่วมกับความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า) ว่ายังมีส่วนไหนที่ยังไม่ทราบ หรือยังไม่ชัดเจน แล้วนำมาเขียนเป็นหัวข้อย่อย ๆ

2) นำหัวข้อย่อย ๆ ที่ยังไม่ทราบมาจัดเป็นกลุ่มหัวข้อ

3) นำกลุ่มหัวข้อมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ

4) นำกลุ่มหัวข้อดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นค้นคว้า

10. ครูอธิบายทบทวนเพิ่มเติมว่า “เมื่อนักเรียนกำหนดประเด็นคั่นคว้าแล้ว สิ่งที่นักเรียนควรทำต่อคือ การคาดคะเนผล” พร้อมซักถามนักเรียนถึงประโยชน์ และขั้นตอนการคาดคะเนผลว่าทำอย่างไร แล้วจึงสรุปว่า

การคาดคะเนผล หมายถึงการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การวัด รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้ศึกษามาแล้ว หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน หรือ ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง หลักการ กฎ หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้วในเรื่องนั้นมาช่วยในการคาดการณ์

การคาดคะเนผลนี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นทิศทางในการค้นคว้าและการกำหนดวิธีการค้นคว้า ดำเนินการโดย

- 1) รวบรวมความรู้เดิมที่เกี่ยวกับประเด็นที่ค้นคว้า
- 2) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของการค้นคว้าที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้เหตุผลและความรู้ที่เกี่ยวกับประเด็นที่ค้นคว้านั้น ภายในขอบเขตที่ต้องการค้นคว้า
- 3) สรุปเป็นประเด็นคาดคะเนผล

ตัวอย่างการกำหนดประเด็นคั่นคว้าเพิ่มเติมและคาดคะเนผล เช่น

กำหนดประเด็นคั่นคว้า	การคาดคะเนผล
บทบาทหน้าที่ของพ่อคืออะไรบ้าง	เป็นผู้ปกครองครัว หารายได้มาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว เอาใจใส่ดูแลลูก ให้การศึกษา
บทบาทหน้าที่ของแม่คืออะไรบ้าง	ทำอาหาร ดูแลบ้าน อบรมสั่งสอนลูก
บทบาทหน้าที่ของลูกคืออะไรบ้าง	เรียนหนังสือ ช่วยเหลืองานบ้าน ดูแลน้อง

กิจกรรมการสอนในข้อ 8,9 และ 10 ใช้เวลา 10 นาที

11. ครูให้นักเรียนดำเนินการสรุปเชื่อมโยงและกำหนดประเด็นคั่นคว้าใหม่ พร้อมการคาดคะเนผล แล้วเขียนลงในใบรายงานผล ที่ 3 ที่ครูกำหนดให้ (เวลา 20 นาที)

12. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนขั้นตอนในการทำงานเกี่ยวกับการสรุปเชื่อมโยง กำหนดประเด็นคั่นคว้าเพิ่มเติม และการคาดคะเนผล ลงในใบรายงานผล ที่ 4 โดยมีหัวข้อหลัก ๆ ที่กำหนดไว้ในใบรายงานผล ที่ 4 ประกอบด้วย (10 นาที)

- 1) ขั้นตอนในการทำงานของกลุ่มในการสรุปเชื่อมโยง การกำหนดประเด็นคั่นคว้าและการคาดคะเนผล
- 2) ผลงานที่กลุ่มพอใจ พร้อมระบุเหตุผล
- 3) ข้อบกพร่องของกลุ่ม สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

13. ครูให้นักเรียนรายงานผลการสรุปเชื่อมโยง การกำหนดประเด็นคั่นคว้า และ

การคาดคะเนผล จากใบรายงานผล ที่ 3 และสรุปผลการทำงานในใบรายงานผล ที่ 4 (กลุ่ม
ละ 5-10 นาที รวม 30 นาที)โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนในกลุ่มอื่น อภิปรายแสดงความ
คิดเห็นกับผลงานของแต่ละกลุ่ม

14. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ดังนี้ (10 นาที)

ปัญหาในครอบครัว ประกอบด้วย

1. ปัญหาด้านจำนวนสมาชิกในบ้าน
2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ จำนวนรายได้ไม่พอกับรายจ่าย
3. ปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว
4. ปัญหาสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครอบครัว
5. การปฏิบัติตนไม่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิก

แนวทางที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข

1. สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจกันรักใคร่กลมเกลียว
2. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในหมู่สมาชิก
3. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่
4. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิก
5. สมาชิกดูแลสุขภาพให้แข็งแรง
6. สมาชิกบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม
7. สมาชิกปฏิบัติตามลักษณะประชาธิปไตย เคารพในกฎหมาย
สิทธิของพลเมืองดี

แนวทางในการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย

1. การกำหนดประเด็นค้นคว้า
2. การคาดคะเนผล
3. การกำหนดวิธีการค้นคว้า และดำเนินการค้นคว้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างความรู้สึที่ดี (เจตคติที่ดี)ต่อการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย

1. สรุปขั้นตอนในการทำงานนั้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำงาน
2. พิจารณาผลงานที่เป็นที่พอใจ เพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำงาน
3. พิจารณาหาข้อบกพร่องในการทำงาน สาเหตุ และแนวทางแก้ไข เพื่อจะ

ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลงานที่เป็นที่พอใจ ต่อไป

ภาคผนวก

ความคิดรวบยอด   ครอบครัวยุคใหม่แต่ละครอบครัว ย่อมมีปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแตกต่างกันไป สมาชิกของครอบครัวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าว และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไป ด้วยความรักให้อภัย มีเหตุผล จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้   นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สาเหตุของปัญหาของครอบครัวและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้

เนื้อหา   **ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข**
 ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญเริ่มแรกของมนุษย์ ถ้าครอบครัวมีความสุขก็มีส่วนให้ชุมชนสงบสุขได้ ถ้าครอบครัวมีปัญหา สมาชิกควรทำความเข้าใจปัญหาและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำหรับลักษณะครอบครัวที่ดีมีลักษณะดังนี้คือ

1. สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจกันรักใคร่กลมเกลียว
2. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในหมู่สมาชิก
3. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
4. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิก
5. สมาชิกดูแลสุขภาพให้แข็งแรง
6. สมาชิกบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม
7. สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามแนวทางประชาธิปไตย เคารพในกฎหมาย รู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดี

การวัดผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. การแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม
3. ผลการทำงานกลุ่ม
4. ทำแบบทดสอบเรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

เอกสารสำหรับการค้นคว้า

- 1) เอกสารเรื่อง “การวางแผนครอบครัว”
- 2) เอกสารเรื่อง “วันครอบครัวแห่งชาติ”
- 3) หนังสือแบบเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 4) หลักธรรมะที่ใช้ในการครองเรือน
- 5) หนังสือเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 6) เอกสารความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดประเภทต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบรายงานผล ที่ 1
สำหรับสรุปผลการค้นคว้า ตามประเด็นที่กำหนด

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

สรุปผลการค้นคว้า

1.....

.....
 .....
 .....
 .....

2.....

.....
 .....
 .....
 .....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบรายงานผล ที่ 2
ขั้นตอนการดำเนินการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล
และสรุปผลการค้นคว้า

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

การดำเนินการค้นคว้า

1. ขั้นตอนในการค้นคว้า

.....
 .....
 .....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

เหตุผล.....
 .....
 .....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ.....

สาเหตุ.....

แนวทางแก้ไข.....
 .....
 .....

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล .....

.....

.....
.....
.....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

.....
เหตุผล .....

3. ข้อบกพร่องในการทำงานคือ.....

สาเหตุ .....

.....

.....

แนวทางแก้ไข .....

.....

.....

การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นตอนในการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....

.....
.....
.....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

.....
เหตุผล.....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ.....

.....
สาเหตุ .....

.....

.....

แนวทางแก้ไข .....

.....

ใบรายงานผล ที่ 3
สรุปผลการสรุปเชื่อมโยง การกำหนดประเด็นค้ำคว้าเพิ่มเติม และการคาดคะเนผล

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

สรุปผลการเชื่อมโยงผลการค้ำคว้า

1. ....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ....

.....

.....

.....

.....

กำหนดประเด็นค้ำคว้าและการคาดคะเนผล

ประเด็นค้ำคว้า	การคาดคะเนผล

ใบรายงานผล ที่ 4
ขั้นตอนการทำงานเกี่ยวกับการสรุปเชื่อมโยง การกำหนดประเด็นค้นคว้าเพิ่มเติม
และการคาดคะเนผล

ชื่อกลุ่ม .....

รายชื่อสมาชิก

1. .... ประธานกลุ่ม
2. .... เลขากลุ่ม
3. ....
4. ....
5. ....

การสรุปเชื่อมโยง

1. ขั้นตอนในการสรุปเชื่อมโยง

.....
 .....
 .....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

เหตุผล.....
 .....
 .....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ.....

สาเหตุ.....
 .....

แนวทางแก้ไข.....
 .....
 .....

การกำหนดประเด็นค้นคว้าเพิ่มเติม

1. ขั้นตอนในการกำหนดประเด็นค้นคว้าเพิ่มเติม .....

.....
 .....

.....
.....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

เหตุผล.....
.....
.....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ.....

สาเหตุ.....
.....
.....

แนวทางแก้ไข.....
.....
.....

การคาดคะเนผล

1. ขั้นตอนในการคาดคะเนผล.....

.....
.....
.....
.....

2. ผลงานที่พอใจ คือ .....

เหตุผล.....
.....
.....

3. ข้อบกพร่องในการทำงาน คือ.....

สาเหตุ.....
.....
.....

แนวทางแก้ไข.....
.....
.....

แบบฝึกหัด

เรื่อง ลักษณะครอบครัวที่มีความสุข

จงกาเครื่องหมาย X ทับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

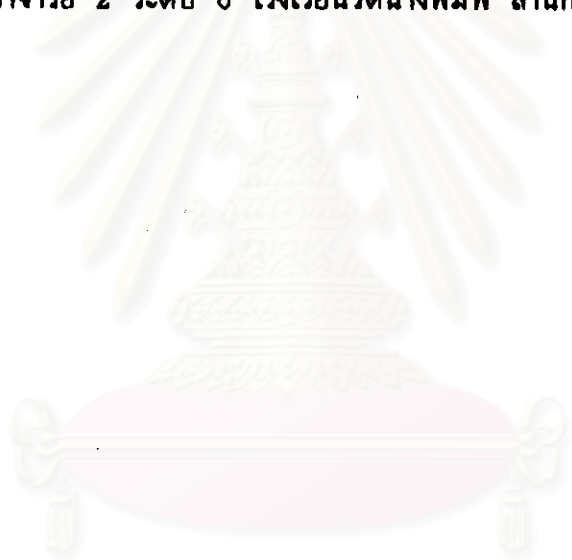
<p>1. เหตุใดจึงกล่าวว่าครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานแรกของมนุษย์</p> <p>ก. มีพ่อแม่ลูกอยู่ครบถ้วน</p> <p>ข. ช่วยอบรมขัดเกลาสมาชิก</p> <p>ค. ช่วยขจัดปัญหาทุกเรื่องให้สมาชิกได้</p> <p>ง. ช่วยสมาชิกเข้มแข็งเป็นผู้นำ</p>	<p>5. ครอบครัวที่ประกอบอาชีพที่สุจริต จะทำให้เกิดความสงบสุขในครอบครัวได้อย่างไร</p> <p>ก. มีเงินใช้ตามต้องการ</p> <p>ข. มีความสบายในการทำงาน</p> <p>ค. มีคนยกย่องนับถือ</p> <p>ง. ครอบครัวจะมีความมั่นคง</p>
<p>2. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว ใครควรเป็นผู้แก้ปัญหา</p> <p>ก. พ่อ แม่</p> <p>ข. ผู้ที่หาเงินได้มากที่สุด</p> <p>ค. ทุกคนในบ้าน</p> <p>ง. คนที่อายุมากที่สุด</p>	<p>6. ครอบครัว ลักษณะใดมักจะไม่มีความสุข</p> <p>ก. ครอบครัวที่ไม่มีพ่อหรือแม่</p> <p>ข. ครอบครัวที่มีลูกเพียงคนเดียว</p> <p>ค. ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกัน</p> <p>ง. ครอบครัวที่พ่อแม่ต้องทำงานหนัก</p>
<p>3. การประหยัดจะช่วยครอบครัวในด้านใด</p> <p>ก. การสร้างฐานะ</p> <p>ข. ความเข้าใจซึ่งกันและกัน</p> <p>ค. การร่วมมือกันทำงาน</p> <p>ง. การประกอบอาชีพ</p>	<p>7. สมาชิกในครอบครัวจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะมีความสุข</p> <p>ก. จัดงานเลี้ยงสังสรรค์บ่อย ๆ</p> <p>ข. ต่างคนต่างอยู่ไม่รบกวน</p> <p>ค. จัดหาสิ่งบำรุงความสุขไว้ให้พร้อม</p> <p>ง. ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน</p>
<p>4. การรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัวทำให้เกิดผลดีมากที่สุดข้อใด</p> <p>ก. ประหยัดค่าใช้จ่าย</p> <p>ข. สมาชิกได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกัน</p> <p>ค. เป็นการฝึกหัดให้สมาชิกในบ้านเป็นคนตรงต่อเวลา</p> <p>ง. สามารถแก้ปัญหาประจำวันได้</p>	<p>8. ถ้าครอบครัวไม่ยึดหลักประชาธิปไตยจะเกิดอะไรขึ้น</p> <p>ก. เวลาเลือกตั้งไม่มีใครไปใช้สิทธิ์</p> <p>ข. ไม่มีใครอยากจะทำมาค้าขายอยู่ด้วย</p> <p>ค. คนในครอบครัวไม่กล้าพูดไม่กล้าทำ</p> <p>ง. เพื่อนบ้านไม่คบค้าสมาคมด้วย</p>

<p>9. ถ้าสุขภาพของคนในครอบครัวแข็งแรงผลจะเป็นอย่างไร</p> <p>ก. สุขภาพจิตดี</p> <p>ข. มีฐานะการเงินดี</p> <p>ค. เด็กทุกคนเรียนดี</p> <p>ง. ภายในบ้านจัดเป็นระเบียบเรียบร้อย</p>	<p>10. จากสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้สถาบันครอบครัวของไทยเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด</p> <p>ก. ไม่ เพราะสังคมไทยยึดมั่นในสถาบันครอบครัวเป็นหลัก</p> <p>ข. เปลี่ยนแปลง เพราะความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวลดลง</p> <p>ค. ไม่ เพราะมีคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต</p> <p>ง. เปลี่ยนแปลง เพราะมีความเจริญทางเทคโนโลยีสูง สมาชิกไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน</p>
--	---

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายวิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล เกิดวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2501 สำเร็จการศึกษา
 ปริญญาตรีการศึกษาศึกษาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์ วิชาโทภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปีการศึกษา 2525 สำเร็จปริญญาโท
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2529 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎี
 บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2536 ปัจจุบัน
 รับราชการในตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนวัดนางพิมพ์ สำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดสมุทรสงคราม

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย